

Versterking aanbod dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie

Aanbod en behoefte in beeld

Opdrachtgever: Netwerk Dementie Arnhem en Omstreken (NDAO)

Mogelijk gemaakt door ZonMw

Rotterdam, 15 september 2022

Versterking aanbod dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie

Aanbod en behoefte in beeld

Opdrachtgever: Netwerk Dementie Arnhem en Omstreken (NDAO)

Rotterdam, 15 september 2022

Inhoudsopgave

Lijst met afkortingen	3
Samenvatting	4
1 Introductie onderzoek	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Achtergrond en aanleiding voor het onderzoek	4
1.3 Aanpak onderzoek	5
1.4 Kaders van het onderzoek	5
1.5 Leeswijzer	7
2 Voorzieningen voor thuiswonende inwoners met dementie	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Type voorzieningen	8
2.3 Toegang tot voorzieningen	9
3 Thuiswonende inwoners met dementie in de regio Arnhem en omstreken in beeld	12
3.1 Dementie in de regio Arnhem en omstreken	12
3.2 Factoren van invloed op het vóórkomen van dementie	13
3.3 Relevante factoren bepalend voor het aanbod in dagactiviteiten	19
3.4 Conclusie	25
4 Behoefte van thuiswonende inwoners met dementie in Arnhem en omstreken	26
4.1 De behoefte van thuiswonende inwoners met dementie	26
4.2 Wensen en behoefte van mantelzorgers van thuiswonende inwoners met dementie	41
4.3 Aandachtspunten om dagbesteding zinvol te maken voor inwoners met dementie	42
4.4 Conclusie	45
5 Aanbod dagactiviteiten in de regio Arnhem en omstreken	48
5.1 Inleiding	48
5.2 Type dagactiviteiten in de regio Arnhem en omstreken	48
5.3 Overzicht locaties per gemeente	49
5.4 Activiteiten op locaties per gemeente	52
5.5 Knelpunten en oplossingen volgens casemanagers	57
5.6 Conclusie	59
6 Gap-analyse – verbeterpunten aanbod	60
6.1 Wat kunnen partijen in de preventieve sfeer doen?	60
6.2 Welk aanbod mist?	60
6.3 Wat is nodig om aanbod toekomstbestendig te maken?	61
Bronnenlijst	63
Bijlage 1 Vragenlijsten	66
Bijlage 2 Deelnemers focusgroepen	86
Bijlage 3 Overzicht van locaties	87

Lijst met afkortingen

CBS	=	Centraal Bureau voor de Statistiek
CIZ	=	Centrum Indicatiestelling Zorg
GGD	=	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GZSP	=	Geneeskundige Zorg voor Specifieke Patiëntgroepen
NDAO	=	Netwerk Dementie Arnhem en Omstreken
OCO	=	Onafhankelijk cliëntondersteuner
Pgb	=	Persoonsgebonden budget
Wlz	=	Wet langdurige zorg
Wmo	=	Wet maatschappelijke ondersteuning
Zvw	=	Zorgverzekeringswet

Samenvatting

Aanleiding en aanpak van het onderzoek

Het Netwerk Dementie Arnhem en Omstreken (NDAO) heeft als doel om ondersteuning voor mensen met dementie integraal en toekomstbestendig vorm te geven waarbij duidelijkheid bestaat over ieders rol en verantwoordelijkheid. Eén van de vormen van ondersteuning waar het NDAO zich op richt is [het aanbod van dagactiviteiten](#) voor thuiswonende mensen met dementie. Dagactiviteiten zijn activiteiten die als doel hebben om plezier aan een dag te geven en te voorzien in een zinvolle dag invulling.

Het NDAO ontvangt knelpunten uit de werkpraktijk van casemanagers dementie, gemeenten en zorgaanbieders over het aanbod van dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie. Om zicht te krijgen op deze knelpunten en daarvoor passende oplossingen te vinden, hebben de NDAO-partners besloten een onderzoek uit te laten voeren. Het onderzoek biedt inzicht in de bestaande vraag en het aanbod van dagactiviteiten en levert handvaten op voor gemeenten, zorgaanbieders en zorgverzekeraars om een integraal aanbod voor dagactiviteiten te ontwikkelen dat aansluit bij verschillende behoeften van de doelgroep (thuiswonende mensen met dementie).

Het onderzoek bestaat uit verschillende bouwstenen:

1. [Regiobeeld](#) van de kenmerken van thuiswonende mensen met dementie in de regio Arnhem en omstreken en een overzicht van het aanbod van dagactiviteiten aan de hand van deskresearch en een online survey onder aanbieders.
2. [Behoeftanalyse](#) naar de behoefte en wensen van thuiswonende mensen met dementie aan de hand van een online en schriftelijke survey ingevuld door thuiswonende mensen met dementie en focusgroepen met casemanagers dementie.
3. [Gapanalyse](#) naar in hoeverre het huidige aanbod aan dagactiviteiten aansluit bij de behoefte van thuiswonende inwoners met dementie.
4. In [werksessies](#), op basis van de aanbevelingen uit het onderzoek, aan de slag met het ontwerpen van een visie en routekaart voor toekomstbestendig aanbod.

Thuiswonende inwoners met dementie in de regio Arnhem en omstreken in beeld

In de gemeenten Arnhem, Rheden, Renkum, Lingewaard, Overbetuwe en Rozendaal wonen in totaal 4.971 mensen met dementie. Circa 68% van de mensen met dementie woont thuis. De vergrijzing is van invloed op het aantal mensen dat dementie zal ontwikkelen. In alle zes gemeenten zal het aantal mensen met dementie toenemen in de periode tot en met 2050. De gemeenten en de zorgorganisaties moeten in hun beleid rekening houden met deze toenemende groep chronisch zieken in de vorm van passende ondersteuning.

Er is een aantal knoppen – of beïnvloedbare factoren – waar gemeenten en samenwerkende partners aan kunnen draaien om een toename van het aantal mensen met dementie te verminderen en hun kwaliteit van leven te bevorderen. Partijen zouden meer moeten inzetten op het bevorderen van [positieve gezondheid/leefstijl](#). Het helpt als gemeenten en samenwerkende partners hun beleid vanuit (positieve) gezondheid en minder vanuit zorg formuleren en uitvoeren. Zo kunnen gemeenten bijvoorbeeld tijdens het keukentafelgesprek als onderdeel van een Wmo-aanvraag al met inwoners spreken over gezondheid, wat iemand kan, belangrijk vindt en wil

veranderen. Ook kunnen partners gezamenlijk een campagne opzetten gericht op bevorderen van een gezonde leefstijl en (positieve) gezondheid bij ouderen.

Ditzelfde geldt als het gaat om [sociale en emotionele eenzaamheid](#) en het hebben van sociale contacten, waar gemeenten en zorgaanbieders veel in kunnen betekenen. Wanneer mensen met dementie dreigen gevoelens van eenzaamheid te ontwikkelen kunnen locaties voor dagbesteding en ontmoeting fungeren als plek om eenzaamheid te voorkomen. Juist ook als wijkcoaches, Wmo-consulenten, casemanagers of andere zorgprofessionals bij mensen thuiskomen bijvoorbeeld vanwege een Wmo-aanvraag kunnen zij al uitvragen of mensen zich eenzaam voelen. Als dit het geval is kunnen zij tijdig sociale ondersteuning zoeken voor deze mensen.

Daarnaast adviseren we gemeenten, in samenwerking met huisartsen en zorgpartners, meer werk te maken van het [vroegtijdig signaleren](#) en bereiken van inwoners met dementie. Vroegtijdige doorverwijzing is essentieel om tijdig de juiste begeleiding te zoeken voor iemand met dementie en diens naasten. De inzet van de casemanager als onafhankelijke cliëntondersteuner én goede afspraken met huisartsen, geriaters en andere specialisten over vroegtijdig doorverwijzen kunnen helpen om inwoners al eerder te bereiken en hulp te bieden.

Behoefte van thuiswonende inwoners met dementie in Arnhem en omstreken

In totaal hebben 104 thuiswonende inwoners met dementie de vragenlijst ingevuld. De helft van deze thuiswonende mensen met dementie heeft aangegeven dat het aanbod van dagactiviteiten niet aansluit bij hun behoefte. Zij geven aan dat er verschillende redenen zijn om niet deel te nemen aan dagactiviteiten. De meest voorkomende redenen zijn: [niet geassocieerd willen worden met ziekte \(46%\)](#), het is spannend om aan iets nieuws mee te doen en men blijft daarom liever bij het bekende (41%) en dat men geen behoefte heeft om zich onder andere mensen met dementie te bevinden (39%).

De meest voorkomende redenen voor thuiswonende mensen met dementie om wel deel te nemen aan dagactiviteiten zijn: [mensen ontmoeten \(74%\)](#), voorkomen dat geheugen en kennis achteruit gaat (72%) en willen voorkomen dat men fysiek achteruit gaat (63%).

Specifieke kenmerken van dagactiviteiten die de voorkeur hebben van thuiswonende mensen met dementie in de regio.

Er is aan thuiswonende mensen met dementie gevraagd welke thema's zij plezierig vinden bij dagactiviteiten. De drie type dagactiviteiten die het vaakst naar voren kwamen zijn: [muziek \(72%\)](#), [natuur \(72%\)](#) en bewegen (68%).

Er is ook gevraagd naar hun voorkeur voor groepsgrootte en reisafstand. Voor meer dan 70% van de respondenten geldt dat zij het liefst naar activiteiten met een [groepsgrootte van maximaal 6 personen](#) gaan. De maximaal wenselijke reistijd ligt voor 56% van de respondenten [tussen de 10 en 30 minuten](#).

Thuiswonende mensen met dementie hebben aangegeven dat zij de volgende aspecten van dagactiviteiten belangrijk vinden: de sfeer en veiligheid op de locatie waar de dagactiviteit plaatsvindt, de mate waarin het personeel of de vrijwilligers communiceren en de aanwezigheid van zorgprofessionals. Daarnaast vindt driekwart van de respondenten dat er [bij dagactiviteiten rekening gehouden moet worden in verschillen in fase van dementie](#) van de deelnemers. Minder belangrijke aspecten van dagactiviteiten vinden zij: dat deze alleen toegankelijk zijn voor mensen met dementie, dat de groep altijd bestaat uit mensen die dezelfde culturele achtergrond hebben als

zijzelf en dat dagactiviteiten alleen toegankelijk zijn voor mensen die even oud zijn als zichzelf. Daarnaast geeft meer dan 60% van de respondenten financieel te kunnen en te willen bijdragen, met name uit de leeftijdsklasse 75 jaar en ouder.

Thuiswonende mensen met dementie hebben verschillende verbeterpunten voor de dagactiviteiten aangegeven. Ten eerste is er [te weinig aanbod gericht op sporten, buitenactiviteiten en nuttige activiteiten](#). Ten tweede wordt de groepsgrootte van activiteiten als te druk ervaren. Daarnaast is er te weinig variatie van activiteiten. Er is behoefte aan dagactiviteiten waarbij zij creatieve dingen kunnen maken en waarbij zij externe uitstapjes maken.

Tot slot komen er aandachtspunten voor specifieke doelgroepen uit het onderzoek naar voren:

- Het aanbod voor mensen met beginnende dementie moet passen bij hun leefwereld.
- Er is beperkt aanbod voor mensen met vergevorderde dementie.
- Jonge mensen met dementie hebben behoefte aan bewegen en sporten, maar nu zijn er nog veel wachtlijsten voor deze activiteiten. Het is fijn als zij ergens terecht kunnen om te sporten en sociaal en geestelijk actief te blijven. Het uiterlijk van de locatie is voor hen belangrijk en zij willen activiteiten zelf bedenken.
- Hoger opgeleiden hebben weinig behoefte aan groepsactiviteiten en willen graag contact met gelijkgestemden.
- Voor praktisch opgeleiden geldt dat zij graag nuttig bezig willen zijn en dat de activiteit aansluit bij het eerdere beroep.
- Inwoners met een migratieachtergrond zijn niet goed in beeld bij de casemanagers. Deze groep is lastig te bereiken en er is geen goed zicht op hun behoefte.

Behoefte van de mantelzorger

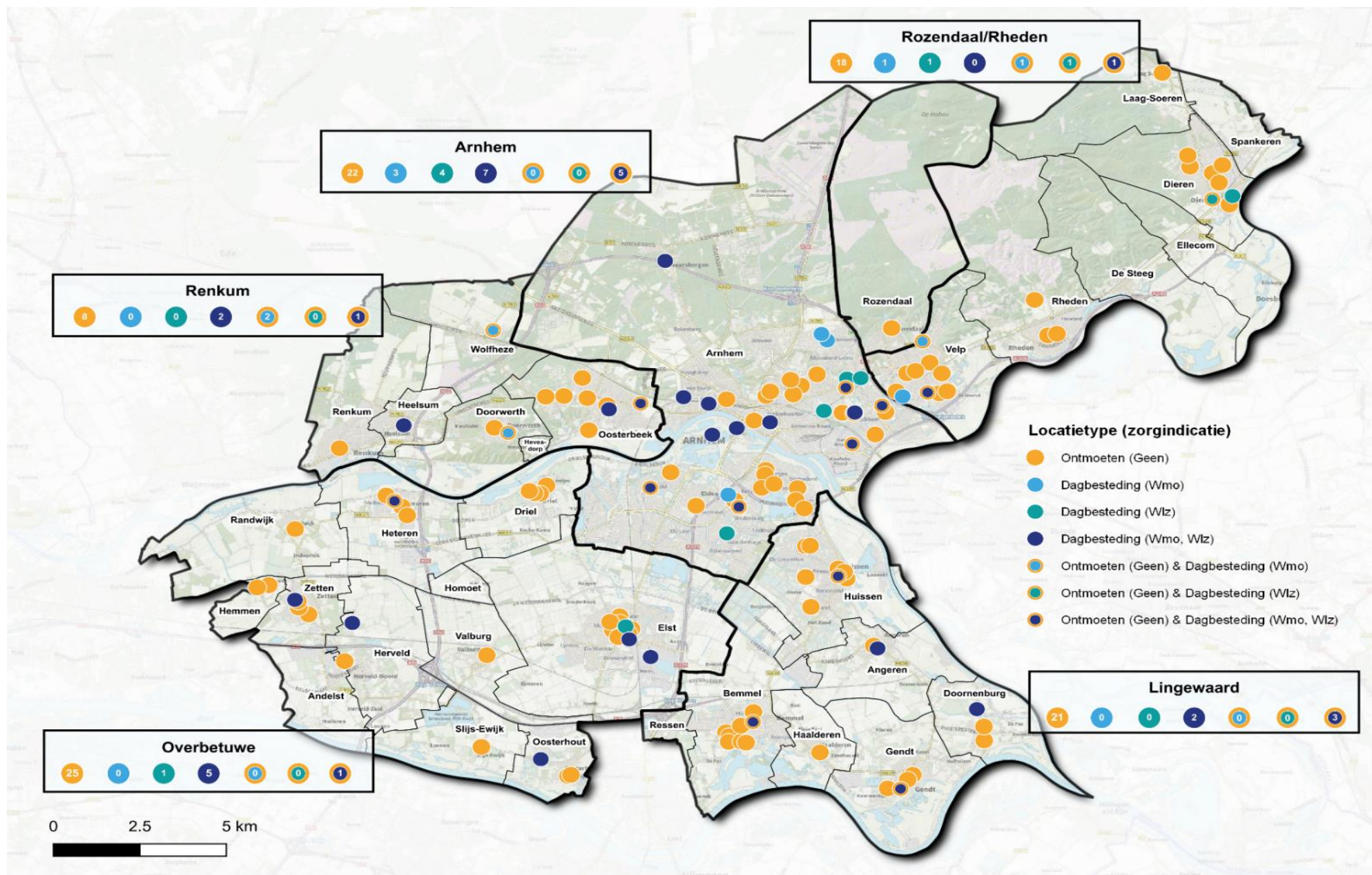
De mantelzorger wilt vooral dat alles voor de naaste met dementie goed geregeld is. De mantelzorger heeft geen behoefte aan activiteiten om samen te doen, maar wilt met name [ontzorgd](#) worden.

Aandachtspunten volgens casemanagers

Samengevat zijn de belangrijkste aandachtspunten volgens de casemanagers:

- Verlaag de drempels van dagactiviteiten en ga in gesprek over vooroordelen die mensen met dementie hebben over dagactiviteiten.
- [Kijk naar de mens in plaats van naar de dagactiviteit](#). Denk in mogelijkheden.
- Cliënten [missen écht contact](#), de 1-op-1 contacten. Dat wordt niet opgelost met een groepsactiviteit, want daarin kun je ook eenzaam zijn.

Het aanbod aan dagactiviteiten in beeld

In de regio Arnhem en omstreken zijn 109 ontmoetingslocaties en 41 dagbestedingslocaties. Er zijn even veel dagbesteding locaties toegankelijk met een Wmo-indicatie als met een WLz-indicatie. Specifiek in Renkum komt het aanbod in ontmoeting en dagbesteding niet overeen met het aantal mensen met dementie in de gemeente. In die gemeente moeten mensen relatief ver reizen om bij een activiteit te komen. Dit laatste geldt tevens voor alle inwoners met dementie die zich aan de buitenranden van de gemeenten bevinden, de activiteiten zijn namelijk gecentreerd in de centra van de verschillende kernen.

Naast dit overzicht is middels een vragenlijst onder aanbieders verdiepende informatie opgehaald over 22 locaties verspreid over de gemeenten. De thema's van de ontmoetings- en dagbestedingsactiviteiten lopen uiteen. Ditzelfde geldt voor het doel, dat gericht kan zijn op de persoon met dementie maar ook op de mantelzorger. De activiteiten bestaan vooral uit groepen van 7-10 of 11-16 personen, activiteiten voor grotere of kleinere groepen worden vrijwel niet georganiseerd. Daarnaast is dagbesteding vooral voor mensen vanaf 65 jaar en wordt de groep jongere mensen met dementie in de meeste gevallen uitgesloten. Er is slechts één locatie dat activiteiten voor mensen in het vergevorderd stadium van dementie aanbiedt.

Gap-analyse – verbeterpunten aanbod

Wat kunnen partijen in de preventieve sfeer doen?

In alle zes gemeenten zal het aantal mensen met dementie – als gevolg van de vergrijzing - toenemen in de periode tot en met 2030. In de preventieve sfeer kunnen gemeenten en samenwerkende partners inzetten op [positieve gezondheid/leefstijl](#) om het aantal mensen met dementie te beperken, maar ook om de huidige populatie van mensen met dementie van een betere gezondheid te voorzien.

Ook het aanpakken van [sociale en emotionele eenzaamheid](#) onder ouderen helpt om de negatieve gevolgen van dementie onder inwoners enigszins te verzachten. Wanneer mensen dreigen gevoelens van eenzaamheid te ontwikkelen kunnen locaties voor dagbesteding en ontmoeting fungeren als plek om eenzaamheid te voorkomen, maar ook breder kan er in het welzijnsbeleid meer aandacht voor eenzaamheid komen.

Knelpunten en oplossingen rondom het aanbod van dagactiviteiten

Het grootste knelpunt vanuit de aanbieders betreft het [vervoer](#) en het tekort aan vrijwilligers. Locaties regelen vaak zelf vervoer, maar dit leidt tot hoge kosten. Het tekort aan vrijwilligers maakt het een kwetsbare optie om het vervoer via hen te laten lopen. Dit maakt cliënten afhankelijk van het aanbod in de buurt, wat niet altijd passend is bij het betreffende individu.

Het bureaucratische systeem rondom het krijgen van een [zorgindicatie](#) voor mensen met dementie werkt demotiverend en draagt niet bij aan het vinden van passende ondersteuning. Dit kan er in het ergste geval zelfs toe leiden dat te zware zorg wordt ingezet. Mantelzorgers ervaren deze last ook, wat de druk op hun schouders vergroot.

Er is behoefte aan meer aanbod waarbij huidige initiatieven in de gemeente gecombineerd worden met aanbod in dagactiviteiten voor mensen met dementie. [Creativiteit en menselijkheid](#) zijn hierin belangrijker dan krampachtig vasthouden aan regels, bijvoorbeeld rondom het vinden van begeleiders met het juiste opleidingsniveau.

Welk aanbod mist?

Het aanbod in dagactiviteiten in de regio Arnhem en omstreken is nog niet toereikend.

Ten eerste moet *het individu met dementie* meer centraal komen te staan. Dit betekent dat dagactiviteiten uitgaan van de behoefte van het individu en niet vanuit een bepaalde activiteit. Wat wil iemand met dementie het liefst doen? Hoe ziet zijn of haar leefwereld eruit ongeacht de fase van dementie? En hoe kunnen deze twee elementen gecombineerd worden? De antwoorden op deze vragen volgen door op individueel niveau contact te maken met de persoon met dementie en in mogelijkheden te denken.

Het merendeel van de inwoners met dementie prefereert activiteiten in kleinere groepen dan nu het geval is. Zij wensen een *maximale groepsgrootte van zes personen*. Zij zijn bereid om te reizen voor de activiteit, maar niet veel langer dan tussen de 10 en 30 minuten. Verder is het belangrijk voor inwoners met dementie dat de activiteiten buiten plaatsvinden, een sportelement bevatten en zinvol zijn. De mantelzorgers benadrukken dat de activiteiten geen rekening hoeven te houden met hen omdat zij geen behoefte hebben om mee te doen in de activiteiten, maar liever *ontlast* worden.

Praktisch opgeleide mensen zien liever dagactiviteiten die aansluiten bij een eerder beroep zodat zij zich nuttig voelen. Voor *jonge mensen met dementie* zijn autonomie en eigen regie essentieel, wat zich uit in de mogelijkheid om eigen activiteiten te bedenken. Een doelgroep waar vooralsnog weinig zicht op is betreft *mensen met een migratieachtergrond*. Deze groep is lastig te bereiken en is volgens de casemanagers ondervertegenwoordigd in de caseload.. Er is bij de casemanagers behoefte naar meer handvaten voor *cultureel sensitief werken*.

Mensen met dementie willen liever niet geassocieerd worden met de ziekte dementie. Zij benadrukken dat zij geen behoefte hebben om zich onder andere mensen met dementie te bevinden. Dit zijn obstakels die minder in de praktische vormgeving van de dagactiviteit liggen en meer bij de *acceptatie van de ziekte* bij de mensen met dementie zelf. Het is een taak voor zowel zorgaanbieders, gemeenten, verenigingen en het maatschappelijk middenveld om deze acceptatie te vergroten.

1 Introductie onderzoek

1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geven we een introductie op het onderzoek. We beschrijven de achtergrond en aanleiding van het onderzoek, de betrokken partners, de opzet van het onderzoek en de scope. We sluiten het hoofdstuk af met een leeswijzer voor het vervolg van het rapport.

1.2 Achtergrond en aanleiding voor het onderzoek

In 2021 telde Nederland ongeveer 250.000 mensen met de dementie¹. Het merendeel (68%) is thuiswonend. Door vergrijzing neemt dit aantal de komende jaren toe. In 2040 ligt het voorspelde aantal mensen in Nederland met dementie op meer dan 500.000 en in 2050 op ruim 620.000 mensen.² Passende zorg en ondersteuning voor mensen met dementie helpt de kwaliteit van leven van mensen met dementie en hun naasten te verbeteren. Gemeenten, zorgorganisaties en zorgverzekeraars hebben samen een belangrijke rol in het bieden van deze ondersteuning. In de regio Arnhem en omstreken hebben deze partijen met het oprichten van het Netwerk Dementie Arnhem en Omstreken (NDAO)³ de handen ineen geslagen.

Het NDAO biedt ondersteuning en zorg aan mensen met dementie en hun naasten in de regio Arnhem en omstreken. Het NDAO faciliteert de samenwerking tussen partijen en zorgt ervoor dat informatie over dementie en het ondersteuningsaanbod op één plek beschikbaar is voor de inwoner. De doelstelling van het NDAO is om ondersteuning voor mensen met dementie integraal en toekomstbestendig vorm te geven waarbij duidelijkheid bestaat over ieders rol en verantwoordelijkheid. De ondersteuning is ingericht vanuit de personen met dementie en hun mantelzorgers, conform de Zorgstandaard Dementie⁴.

Eén van de vormen van ondersteuning waar het NDAO zich op richt is [het aanbod van dagactiviteiten](#) voor thuiswonende mensen met dementie. Dagactiviteiten zijn activiteiten die als doel hebben om plezier aan een dag te geven en te voorzien in een zinvolle dag invulling. Deze activiteiten – vaak groepsgewijs georganiseerd in buurthuizen, wijkcentra of zorginstellingen – bieden ontspanning, sociale contacten en steun in alle fasen van dementie. Ze verhogen de kwaliteit van leven van mensen met dementie en hun naasten en dragen eraan bij dat mensen met dementie langer thuis kunnen wonen. Ook verlichten deze activiteiten de druk op mantelzorgers.

Het NDAO ontvangt de volgende knelpunten uit de werkpraktijk van casemanagers dementie, gemeenten en zorgaanbieders over het aanbod van dagactiviteiten voor thuiswonende mensen met dementie:

- Inwoners weten de voor hen passende dagactiviteiten niet altijd goed te vinden omdat er geen volledig overzicht is van het aanbod naar fasen van dementie;

¹ Kroes, F, Huijsmans, K & Post, H (2021).

² Loketgezondleven.nl (z.d.).

³ Gemeenten: Arnhem, Overbetuwe, Rheden/Rozendaal, Lingewaard en Renkum. Samenwerkende organisaties: Alzheimer Nederland, ACARE Thuiszorg, Baaszorg, Buurtzorg, DrieGastenhuisenGroep, Evital, Forte Welzijn, Innoforte, Insula Dei Huize Kohlmann, Menzis, MVT, Onze Huisartsen, Parago, Pleyade, Rijnstate, Rijnwaal, Santé Partners, Stichting Samen Zorgen, stmg, SWOA, Thuiszorg Groot Gelre, Thuiszorg Totaal, Verburg Molhuijsen, Wijkteams Arnhem, Zinzia, Zorg&CO, Zorg&Welzijn Arnhem, Home Instead Thuiszorg, Hulp in Gelderland, Attent.

⁴ De Zorgstandaard Dementie is een leidraad voor professionals en beschrijft in algemene termen wat vanuit het perspectief van personen met dementie en hun mantelzorgers goede dementiezorg- en ondersteuning is.

- Er zijn meer organisaties die het aanbod vanuit de Wlz dan vanuit de Wmo organiseren. Gevolg is dat er beperkt aanbod is voor inwoners in de beginnende fasen van dementie én gemeenten minder sturingsmogelijkheden hebben op het aanbod.
- Er is beperkt zicht op de behoefte van thuiswonende inwoners met dementie aan dagactiviteiten. Gevolg is dat inwoners mogelijk niet het meest passende aanbod ontvangen.
- Aanbieders in de regio kennen elkaars aanbod onvoldoende. Zij missen hierdoor de kans om te leren van elkaar en een gezamenlijk aanbod te ontwikkelen aansluitend bij de diverse behoeften van thuiswonende inwoners met dementie.

Doel onderzoek

Om zicht te krijgen op bovenstaande knelpunten en daarvoor passende oplossingen te bieden, hebben de NDAO-partners besloten een onderzoek uit te laten voeren. Het onderzoek biedt inzicht in de bestaande vraag en het aanbod van dagactiviteiten en levert handvaten op voor gemeenten, zorgaanbieders en zorgverzekeraars om een integraal aanbod voor dagactiviteiten te ontwikkelen dat aansluit bij verschillende behoeften van de doelgroep (thuiswonende mensen met dementie). Voor het uitvoeren van het onderzoek is gebruik gemaakt van een onderzoek subsidie van ZonMw.

1.3 Aanpak onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksbureau Ecorys in de periode april 2022 tot en met oktober 2022 en bestaat uit verschillende bouwstenen.

1. **Opstellen regiobeeld.** Doel van het regiobeeld is inzicht krijgen in de omvang en kenmerken van thuiswonende inwoners met dementie in de regio Arnhem en omstreken (nu en in de toekomst) en een compleet overzicht krijgen van het aanbod aan dagactiviteiten voor inwoners met dementie in de regio. Voor het opstellen van het regiobeeld is deskresearch uitgevoerd en is een online survey ingevuld door aanbieders van 22 locaties. Er is gebruik gemaakt van databronnen van o.a. gemeenten, NDAO, Vektis, Menzis, GGD en Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).
2. **Behoeftanalyse.** Doel van de behoeftanalyse is het verkrijgen van inzicht in de behoefte aan dagactiviteiten van thuiswonende inwoners met dementie in de regio. De behoeftanalyse is nader uitgesplitst in de kenmerken gender, leeftijd, fase van dementie en gemeente. Een online en schriftelijke survey ingevuld door 104 thuiswonende inwoners met dementie vormt de basis voor de behoeftanalyse.
3. **Gap-analyse.** Doel van de gap-analyse is onderzoeken in hoeverre het huidige aanbod aan dagactiviteiten aansluit bij de behoefte van thuiswonende inwoners met dementie. Deze analyse legt knelpunten en oplossingen bloot voor het toekomstig aanbod.
4. Voor het opstellen van een **visie en routekaart** voor toekomstbestendig aanbod, op basis van de aanbevelingen uit het onderzoek, zijn drie werksessies georganiseerd met betrokken partners (o.a. gemeenten, zorgaanbieders en zorgverzekeraar).

1.4 Kaders van het onderzoek

We bespreken hieronder de definitie van dagactiviteiten en de representativiteit van het onderzoek.

Definitie dagactiviteiten

Het onderzoek richt zich specifiek op dagactiviteiten voor thuiswonende inwoners met dementie in de gemeenten Arnhem, Overbetuwe, Lingewaard, Renkum, Rheden en Rozendaal⁵.

⁵ Dit wordt ook wel zinvolle dag invulling genoemd.

Dagactiviteiten kunnen we onderscheiden in dagbesteding/dagbehandeling⁶ en ontmoetingsplekken.

Dagactiviteiten zijn alle activiteiten die als doel hebben om zingeving en plezier aan een dag te geven. De activiteiten – vaak groepsgewijs georganiseerd in buurthuizen, wijkcentra of zorginstellingen – bieden ontspanning, sociale contacten en steun in alle fasen van dementie. Dit zijn bijvoorbeeld een koffieochtend in een buurthuis, uitjes, vormen van welzijnswerk of muzieklessen. Het kunnen ook activiteiten zijn gericht op het verbeteren van cognitieve of fysieke vaardigheden.

Er zijn dagactiviteiten waar meer begeleiding gegeven wordt. Dit is met name bedoeld voor inwoners in verdere fasen van dementie. Dit soort dagactiviteit noemen we 'dagbesteding of dagbehandeling'. Locaties voor dagbesteding zijn niet vrij toegankelijk. Hier is meer professionele zorg en begeleiding aanwezig. Om die reden zijn dergelijke locaties alleen toegankelijk voor mensen met een zorgindicatie (Wmo maatwerk of Wlz).

Ontmoetingsplekken zijn in tegenstelling tot locaties voor dagbesteding *wel* vrij toegankelijk voor alle inwoners in de regio. Inwoners hebben hiervoor geen zorgindicatie nodig.

Representativiteit

Het regiobeeld (hoofdstuk 5) heeft een regionaal dekkend beeld opgeleverd van locaties voor ontmoeting en dagbesteding. Door middel van een enquête is vervolgens inzicht verkregen in specifieke kenmerken van 22 van de in totaal 120 locaties. Deze 22 locaties zijn verspreid over de verschillende gemeenten en verspreid naar typen locaties (ontmoeting of dagbesteding) en geven daarom een beschrijvend beeld van de variatie in locaties per gemeente.

104 thuiswonende inwoners met dementie hebben deelgenomen aan het behoefteonderzoek. Dit is 3% van het totaal aan thuiswonende inwoners met dementie in de zes gemeenten (circa 3400 inwoners). De spreiding van de respondenten over de gemeenten (tabel 1.1) laat zien dat in Arnhem en Renkum de respons een goede afspiegeling is van de populatie. Respondenten uit Lingewaard en Overbetuwe zijn (licht) oververtegenwoordigd in de respons. Er ontbreken respondenten uit Rheden en Rozendaal. De resultaten uit de behoefteanalyse laten een betrouwbaar beeld zien van de behoeften van thuiswonende inwoners met dementie uit Arnhem, Renkum, Lingewaard en Overbetuwe.

Tabel 1.1 Vergelijking populatie en respons

	Aantal thuiswonende inwoners met dementie		Aantal thuiswonende inwoners met dementie respons	
Arnhem	1.316	39%	40	38%
Rheden	666	20%	0	0%
Renkum	493	15%	18	17%
Lingewaard	432	13%	20	19%
Overbetuwe	442	13%	27	26%
Rozendaal	19	1%	0	0%
Totaal	3359	100%	104	100%

De spreiding over andere persoonskenmerken zoals geslacht, leeftijd en opleidingsniveau laat zien dat mannen en vrouwen in de respons gelijk verdeeld is, er een goede spreiding is naar opleidingsniveau en dat het merendeel (69%) 75 jaar of ouder is. Slechts 8 respondenten in de leeftijdsklasse

⁶ In de gemeente Arnhem gebruikt men de term 'groepsbegeleiding'.

40-65 jaar heeft deelgenomen aan de enquête. Omdat we niet weten wat het werkelijk aantal thuiswonende inwoners met dementie in deze leeftijdsklasse is kunnen we geen uitspraken doen over de representativiteit.

1.5 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 beschrijven we welke voorzieningen voor thuiswonende inwoners met dementie er zijn en hoe dit geregeld is. We schetsen het bredere kader waarbinnen dagactiviteiten een onderdeel zijn. In hoofdstuk 3 brengen we de thuiswonende inwoners met dementie in de regio in beeld. Hierin beschrijven wij de prevalentie, dus het vóórkomen van dementie in de regio, en enkele beïnvloedbare factoren van dementie. Hoofdstuk 4 beschrijft de behoefte van thuiswonende inwoners met dementie in de regio en hun mantelzorgers. In hoofdstuk 5 zetten we het aanbod aan dagactiviteiten uiteen. We beschrijven de locaties in verschillende gemeenten. Ook gaan we in op wat knelpunten zijn in de toegankelijkheid tot het aanbod in diverse gemeenten volgens de casemanagers dementie. In hoofdstuk 6 zetten we het aanbod en de behoefte tegenover elkaar en beschrijven we welk aanbod mist en voor wie.

2 Voorzieningen voor thuiswonende inwoners met dementie

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we welke voorzieningen er voor thuiswonende inwoners met dementie in Nederland zijn. We schetsen het soort voorzieningen dat nodig is in welke fase van dementie. Vervolgens zoomen we in op de regio Arnhem en omstreken en beschrijven hoe de toegang tot deze voorzieningen is geregeld vanuit wet en gemeentelijk beleid. We focussen op voorzieningen voor thuiswonende inwoners met dementie. Voorzieningen voor inwoners in een instelling laten we in dit onderzoek buiten beschouwing.

2.2 Type voorzieningen

Dementie is een verzamelnaam voor ruim vijftig hersenziektes. Deze ziektes tasten de hersenen aan en zorgen voor een geleidelijke achteruitgang van iemands geestelijke gezondheid. Dementie heeft veel impact op iemands leven en zijn/haar omgeving. Het is een progressieve ziekte waarbij effecten zowel in gedrag als in cognitie steeds groter worden. Om het ziekteproces van dementie te omschrijven, zijn vier fasen vastgesteld.

- In de eerste fase, de *niet-pluifase* zijn er symptomen aanwezig die wijzen op mogelijke dementie. Er is nog geen officiële diagnose.
- In de *beginnende fase* worden kleine veranderingen zichtbaar in het gedrag of de capaciteiten van de persoon met dementie. Er is een diagnose dementie vastgesteld.
- In de *gevorderde fase* van dementie zijn veranderingen in het gedrag of de capaciteiten van de persoon met dementie duidelijk zichtbaar.
- In de *vergevorderde fase* is de persoon met dementie afhankelijk van anderen en hulpbehoevend.

Omdat de ziekte dementie een progressief verloopt kent, kan de benodigde ondersteuning per fase sterk verschillen. In de beginnende fasen van dementie is dat vooral een luisterend oor, goede informatie, een casemanager dementie die gezamenlijk met de inwoner en zijn/haar naasten een plan maakt en eventueel helpt bij het vinden van een zinvolle tijdsbesteding. Voor inwoners die verder gevorderde vormen van dementie hebben is ondersteuning nodig bij meer praktische zaken, huishoudelijke taken en de weg weten te bewandelen in het ingewikkelde zorglandschap. Ook kan ondersteuning gewenst zijn op zorggebied of hulp bij het vinden van een zinvolle en plezierige dag invulling (dagactiviteiten).

Zo divers de behoefte aan voorzieningen is, zo divers is ook het palet aan professionals en vrijwilligers dat deze ondersteuning biedt. Zo zijn het de casemanagers dementie die naast de persoon met dementie en zijn of haar naasten staan en helpen een weg te vinden in alle wetten, regels en zorgmogelijkheden. De wijkverpleegkundige die zorg aan huis verleent. De huishoudelijke hulp die de huishoudelijke taken oppakt, en de ambulant begeleider die aanvullende begeleiding biedt aan zowel thuiswonende inwoner met dementie als – indien gewenst – aan diens naaste. En de mantelzorgondersteuner die advies, praktische hulp of respijtzorg biedt aan de mantelzorger. De activiteitenbegeleider, zorgprofessional of vrijwilliger in buurthuis, andere ontmoetingsplek of zorginstelling die voor een zinvolle dagactiviteit en de benodigde ondersteuning zorgt.

2.3 Toegang tot voorzieningen

In deze paragraaf beschrijven we hoe thuiswonende inwoners met dementie in de regio Arnhem en omstreken toegang krijgen tot de verschillende voorzieningen. We gaan in op de meest voorkomende voorzieningen: de casemanager dementie, ondersteuning en zorg thuis en dagactiviteiten.

Casemanager dementie

De casemanager dementie is een onafhankelijke professional die naast de inwoner met dementie en zijn/haar naaste(n) staat. De casemanager gaat regelmatig langs en biedt een luisterend oor en advies over het omgaan met de ziekte en regelt de benodigde zorg en ondersteuning in huis en denkt mee over welke dagactiviteiten passend zijn en regelt ook de toegang hiertoe. Het doel van de ondersteuning door de casemanager is dat de inwoner met dementie zo lang en prettig mogelijk thuis kan blijven wonen. In de regio Arnhem en omstreken zijn circa 43 casemanagers werkzaam in de verschillende gemeenten.

Inwoners met dementie krijgen toegang tot de hulp van een casemanager met een zorgindicatie vanuit de zorgverzekeringswet (Zvw) of de wet langdurige zorg (Wlz). Die zorgindicatie regelt de casemanager dementie of de wijkverpleegkundige. Inwoners zijn hiervoor verzekerd.

In de gemeente Rheden is – anders dan in de andere gemeenten - ervoor gekozen om de casemanager als onafhankelijke cliëntondersteuning in te zetten. Deze inzet wordt door de gemeente Rheden vergoed uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) totdat er een overdracht is naar de Zvw of Wlz.

Ondersteuning en zorg thuis

Thuiswonende Inwoners met dementie kunnen verschillende vormen van zorg en ondersteuning nodig hebben. Er kan hulp nodig zijn bij huishoudelijke taken, bij zorgtaken of praktische zaken (bijvoorbeeld het doen van de administratie). Zij krijgen toegang tot deze ondersteuning via Zvw, gemeente of via het zorgkantoor. Is er behoefte aan lichtere vormen van ondersteuning, praktische zaken en huishoudelijke ondersteuning dan vraagt de inwoner deze voorzieningen aan bij de gemeente. Inwoners kunnen dan gebruik maken van maatwerkvoorzieningen gefinancierd vanuit de Wmo.

In geval er behoefte is aan geneeskundige zorg thuis, bijvoorbeeld wijkverpleging, dan vraagt de inwoner deze zorg aan bij de wijkverpleegkundige/casemanager dementie. De wijkverpleegkundige of casemanager dementie zal een indicatie stellen op grond van welke zorg er nodig is en maakt een zorgplan.

Is er sprake van 24-uurszorg of toezicht dan vraagt de inwoner deze zorg aan via het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ). Het CIZ beoordeelt of de zorgvraag past binnen de kaders van de Wlz. Als dit zo is dan ontvangt de inwoner een Wlz-indicatie - waarmee hij/zij toegang krijgt tot zorg. Hieronder valt: persoonlijke verzorging en verpleging, begeleiding, huishoudelijke hulp, medische zorg, dagbesteding, vervoer naar de dagbesteding, hulpmiddelen. Het zorgkantoor Menzis in de regio Arnhem financiert alle Wlz-zorg in de regio.

Dagactiviteiten

Wat een zinvolle besteding is van een dag verschilt sterk tussen mensen en dus ook tussen mensen met dementie. Inwoners met dementie verschillen in welke type activiteiten zij nodig hebben voor een zinvolle daginvulling.

In geval er behoefte is aan een sociaal praatje zijn er in elk van de zes gemeenten in de regio Arnhem en omstreken locaties waar laagdrempelige activiteiten (ook) voor inwoners met dementie worden georganiseerd. Dit zijn bijvoorbeeld wijkcentra, dorps- of buurthuizen en inloophuizen. Deze plekken zijn vrij toegankelijk. Inwoners hebben hiervoor geen indicatie nodig. Sommige locaties organiseren specifiek activiteiten voor inwoners met dementie. Dan zijn er vaak professionals aanwezig. Verwijzers zijn de casemanager, de wijkcoach of de Wmo-consulent. Vaak nemen ze al deel aan een activiteit, of gaan zelf op zoek.

In geval er behoefte is aan meer zorg en begeleiding bij activiteiten zijn er in de regio Arnhem verschillende plekken waar [dagbesteding/groepsbegeleiding](#)⁷ wordt aangeboden. Dagbestedingsactiviteiten worden veelal georganiseerd op locaties van gecontracteerde aanbieders. Anders dan bij vrij toegankelijke ontmoetingsplekken is er meer professionele zorg en begeleiding aanwezig. Dagbesteding kan daarom wenselijk zijn voor inwoners met verder gevorderde vormen van dementie.

[Wmo-groepsbegeleiding](#)

De Wmo-indicatie voor dagbesteding – en eventueel ook voor het vervoer er naartoe als de inwoner dit nodig heeft - wordt door de gemeente afgegeven. In Arnhem gebeurt dit door de wijkcoach, in de andere gemeenten door de Wmo consulenten. In Renkum en Overbetuwe kunnen casemanagers dementie zelf de indicatie aanvragen via een verkorte procedure in samenwerking met de Wmo consulent. In Rheden is afgesproken dat het plan van aanpak opgesteld door de casemanagers altijd wordt overgenomen door de Wmo consulent die vervolgens de beschikking afgeeft.

In de regio Arnhem en omstreken hebben de gemeenten de groepsbegeleiding gezamenlijk aanbesteed. Het Inkoopbureau Sociaal Domein Centraal Gelderland verzorgt namens de deelnemende gemeenten het inkoopproces. De gecontracteerde aanbieders bieden gezamenlijk twee vormen van (groeps)begeleiding aan⁸. De eerste vorm is gericht op begeleiding voor inwoners als met het doel het bevorderen van de zelfredzaamheid (ontwikkeling). De tweede vorm is gericht op begeleiding voor inwoners met het doel het stabiliseren van de zelfredzaamheid (stabil).

Andere eisen die gesteld worden zijn:

- Voor groepsbegeleiding ontwikkeling: minimaal 60% van de begeleiding wordt uitgevoerd door een professional met een afgeronde hbo-opleiding richting Zorg en Welzijn. De overige begeleiding wordt uitgevoerd door een professional met een afgeronde Mbo-4 opleidingsrichting Zorg en Welzijn.
- Voor groepsbegeleiding stabiel: minimaal 20% van de begeleiding wordt uitgevoerd door een professional met een afgeronde hbo-opleiding richting Zorg en Welzijn. De overige begeleiding wordt uitgevoerd door een professional met een afgeronde Mbo-4 opleidingsrichting Zorg en Welzijn

[Wlz-dagbesteding](#)

De Wlz-indicatie wordt door het CIZ afgegeven. De Wlz-indicatie bevat ook toegang tot dagbesteding én tot vervoer naar die dagbesteding. Een verschil tussen Wlz- en Wmo-dagbesteding is dat Wlz-dagbesteding gericht is op intensievere vormen van zorg en ondersteuning. Het is meer geschikt voor inwoners in verder gevorderde stadia van dementie. Voor alle vormen van dagbesteding gefinancierd vanuit de Wlz geldt dat deskundigheid van medewerkers een belangrijke

⁷ In dit rapport kiezen we de term 'dagbesteding'. Hieronder valt dus ook de groepsbegeleiding zoals in de regio Arnhem gecontracteerd door alle gemeenten.

⁸ Inkoopdocument Groepsbegeleiding, inkoop sociaal domein, Centraal Gelderland.

randvoorwaarde is bij het bieden van passende dagbesteding⁹. Het vervoer naar de Wlz dagbesteding moet de zorgorganisatie zelf regelen. De cliënt hoeft daarvoor niet te betalen.

⁹ College voor Zorgverzekeringen. Handreiking passende dagbesteding.

3 Thuiswonende inwoners met dementie in de regio Arnhem en omstreken in beeld

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal (thuiswonende) mensen met dementie in de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden en Rozendaal. Wij beschrijven risicofactoren van dementie en bieden gemeenten handvatten om te anticiperen op het aantal thuiswonende mensen met dementie in de toekomst. Daarnaast geeft dit hoofdstuk een beeld van de huidige populatie van mensen met dementie zodat gemeenten het aanbod in dagactiviteiten hierop kunnen afstemmen.

3.1 Dementie in de regio Arnhem en omstreken

In 2021 telde Nederland ongeveer 250.000 mensen met de ziekte Dementie.¹⁰ Het merendeel (68%) is thuiswonend, de rest (32%) woont in een zorginstelling. De tabel hieronder laat de verdeling zien van het aandeel mensen met dementie over de zes gemeenten in de regio Arnhem en omstreken in aflopende grootte. De tabel toont dat het percentage thuiswonende en uitwonende mensen met dementie in de gemeenten vergelijkbaar is met de landelijke cijfers. Het percentage thuiswonende mensen met dementie is vooral in de gemeente Overbetuwe hoger dan op landelijk niveau. In Rozendaal lijkt dit ook het geval te zijn, maar in deze gemeente wonen slechts 20 mensen met dementie.

Tabel 3.1 Het totale aantal mensen met dementie, het percentage thuiswonende mensen met dementie en mensen wonend in een instelling voor de zes gemeenten (2021).¹¹

Gemeente	Percentage thuiswonenden met dementie	Percentage wonend in een instelling met dementie	Totaal aantal mensen met dementie
Nederland	68%	32%	250.000
Arnhem	65%	35%	2.025
Rheden	63%	37%	1.041
Renkum	71%	29%	695
Lingewaard	71%	29%	608
Overbetuwe	76%	24%	582
Rozendaal	95%	5%	20

3.1.1 Prognose 2021-2025

Nederland vergrijst: het aantal 65-plussers neemt toe. Zo zullen er in Nederland naar in 2030 naar verwachting 4,2 miljoen 65-plussers in Nederland wonen, 920 duizend mensen meer dan begin 2019.¹² De tabel hieronder toont het percentage 65-plussers per gemeente in 2018 en het percentage waarmee het aantal mensen binnen deze leeftijdsgroep zal toenemen in de periode tot en met 2030. Hieruit blijkt dat het aantal 65-plussers in Arnhem het hardst zal stijgen en in Rheden en Renkum het minst hard.

¹⁰ Kroes, F, Huijsmans, K & Post, H (2021).

¹¹ Kroes, F, Huijsmans, K & Post, H (2021).

¹² Centraal Bureau voor de Statistiek (2018).

De significant kleinere stijging in Rheden en Renkum kan verklaard worden doordat de grootste stijging in het aantal 65-plussers al geweest is. Zoals te zien in de tabel is het percentage 65-plussers in die gemeente nu al relatief hoog, helemaal in vergelijking tot de gemeente Arnhem.

Tabel 3.2 De trend in het percentage 65-plussers tot en met 2030 in de zes gemeenten en in Nederland

Gemeente	Totale populatie in 2018	65-plussers in 2018	%65-plussers in 2018	% 65-plussers in 2018 ten opzichte van 2030 ¹³
Nederland	17.230.000	3.256.470	19%	+23%
Arnhem	157.360	23.447	15%	+36%
Overbetuwe	47.481	8.784	19%	+33%
Lingewaard	46.373	9.414	20%	+33%
Rheden	43.527	11.273	26%	+12%
Renkum	31.339	8.493	27%	+18%
Rozendaal	1.575	427	27%	+27%

Volgens het Loket Gezond Leven stijgt door het toenemend aantal 65-plussers in Nederland ook het aantal mensen met dementie in Nederland.¹⁴ Alzheimer Nederland stelt zelfs dat leeftijd de belangrijkste risicofactor van dementie is.¹⁵ In 2040 ligt het voorspelde aantal mensen met dementie op meer dan 500.000 en in 2050 op ruim 620.000 mensen.¹⁶ Het aantal mensen met dementie zal zich in 2050 ten opzichte van 2021 met een factor 2,5 vermenigvuldigen.

In de gemeenten Overbetuwe en Lingewaard zal het aantal mensen met dementie in de periode van 2021 tot en met 2050 toenemen met respectievelijk een factor 2,9 en 2,6. Alleen in die gemeenten ligt de toename in 2050 ten opzichte van 2021 hoger dan in Nederland. In de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden/Rozendaal wordt een toename van respectievelijk 2,4; 2,3 en 2,0 voorspeld.

Er zijn verschillende verklaringen voor de verschillen in prognose van dementie in de gemeenten. Dit loopt uiteen van persoonskenmerken zoals leeftijd, etnische achtergrond en opleidingsniveau tot omgevings- en leefstijlfactoren. In de volgende paragrafen beschrijven wij deze factoren.

3.1.2 Tussenconclusie

De vergrijzing is van invloed op het aantal mensen dat dementie zal ontwikkelen. In alle zes gemeenten zal het aantal mensen met dementie toenemen in de periode tot en met 2050. De gemeenten en de zorgorganisaties moeten in hun beleid rekening houden met deze toenemende groep chronisch zieken in de vorm van passende ondersteuning.

3.2 Factoren van invloed op het vóórkomen van dementie

In 2021 heeft het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een rapport gepubliceerd over de risicoreductie van dementie.¹⁷ Hierin wordt op basis van wetenschappelijk onderzoek een onderscheid gemaakt tussen beïnvloedbare en niet-beïnvloedbare risicofactoren van dementie. De

¹³ Centraal Bureau voor de Statistiek (2018).

¹⁴ Loketgezondleven.nl.

¹⁵ Alzheimer Nederland.

¹⁶ Loketgezondleven.nl.

¹⁷ Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2021).

eerste groep beschrijft factoren zoals leefstijl. De tweede groep beschrijft factoren zoals leeftijd en geslacht.¹⁸

Wat betreft de niet-beïnvloedbare factoren van dementie hebben wij hierboven beschreven dat de vergrijzing in alle zes gemeenten zal toenemen in de periode tussen 2018 en 2030. Dit is op haar beurt weer van invloed op het aantal mensen dat dementie ontwikkelt in die periode. Dit fenomeen is echter een niet-beïnvloedbaar gegeven, waar gemeenten slechts op kunnen anticiperen. Waar gemeenten, zorg- en welzijnsorganisaties en individuen wel invloed op kunnen uitoefenen betreft de beïnvloedbare risicofactoren.

In deze paragraaf richten wij ons daarom op de beïnvloedbare risicofactoren van dementie: de 'knoppen' waar gemeenten aan kunnen draaien. Het zijn factoren die van invloed zijn op een stijging of daling in het aantal mensen met dementie in een gemeente. Wanneer gemeenten en zorg- en welzijnsorganisaties op deze factoren inzetten, kunnen zij een toename in het aantal mensen met dementie vertragen of zelfs afzwakken. Daarnaast kunnen gemeenten deze factoren in het achterhoofd houden bij het vormgeven van het aanbod in activiteiten voor mensen met dementie.

Beïnvloedbare risicofactoren van dementie worden doorgaans onderverdeeld in vier categorieën:

1. Risicofactoren voor hart- en vaatziekten;
2. Leefstijlfactoren;
3. Psychosociale factoren
4. Omgevingsfactoren zoals gehoorverlies en luchtverontreiniging.

Risicofactoren voor hart- en vaatziekten zijn gerelateerd aan dementie omdat schade aan het hart en de bloedvaten het risico op dementie vergroot. Wetenschappelijke literatuur toont letterlijk dat "wat goed is voor je hart, goed is voor je hersenen".¹⁹ Het betreft een viertal risicofactoren voor hart- en vaatziekten: hoge bloeddruk, ernstig overgewicht, verhoogd cholesterol, diabetes type II.

De tweede categorie beschrijft *leefstijlfactoren*. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat lichamelijke activiteit op verschillende manieren geassocieerd is met dementie. Zo is lichamelijke inactiviteit van invloed op overgewicht en diabetes type II, welke op hun beurt weer gelinkt zijn aan hart- en vaatziekten en daarmee aan dementie.²⁰ Daarnaast wordt gesteld dat bewegen van invloed is op de cognitie en de kans op dementie vermindert met 20 tot 50 procent. "Ook mensen met dementie zullen opknappen als ze voldoende bewegen, want het zal hun cognitie en stemming verbeteren."²¹ Leefstijlfactoren die van invloed zijn op dementie zijn: roken, alcoholconsumptie, lichamelijke (in)activiteit, (on)gezonde voeding.

Wat betreft *psychosociale factoren* toont onderzoek aan dat sociaal actief zijn beschermend werkt tegen het ontstaan van dementie. Daarnaast is sociaal actief zijn belangrijk voor het tegengaan van cognitieve achteruitgang.²² De psychosociale factoren die gelinkt zijn aan dementie zijn: weinig sociale contacten, depressie, slaapstoornissen.

Tot slot de vierde categorie: *omgevingsfactoren* zoals gehoorverlies en luchtverontreiniging. Het verband tussen een gehoorbeperking en dementie is vooralsnog echter onduidelijk. Er zijn verschillende theorieën uiteenlopend van een beperkter sociaal leven als gevolg van de

¹⁸ Livingston G, Huntley J, Sommerlad A, Ames D, Ballard C, Banerjee S, et al. (2020).

¹⁹ Prince M, Albanese E, Guerchet M, Prina M. (2014).

²⁰ Kivimäki M, Singh-Manoux A, Pentti J, Sabia S, Nyberg ST, Alfredsson L, et al. (2019).

²¹ Interview Erik Scherder (2018).

²² Kuo, C.Y., Stachiv, I., & Nikolai, T. (2020, 14 oktober). Penninkilampi, R., Casey, A.N., Singh, M.F., Broday, H. (2018).

gehoorbeperving tot de dementie zelf die verantwoordelijk is voor het aantasten van gehoor.²³ Verder is er beperkt bewijs dat bepaalde soorten luchtverontreiniging het risico op dementie kan verhogen.²⁴ Dit verband kan namelijk ook via het negatieve effect van de verontreiniging op hart- en vaatziekten lopen.

In de komende paragrafen bespreken wij deze vier categorieën toegepast op de zes gemeenten. De huidige beschikbare informatie is niet toereikend om inzicht te geven in alle subcategorieën per gemeente. De risicofactoren waarover wij data hebben met betrekking tot de gemeenten staan cursief.

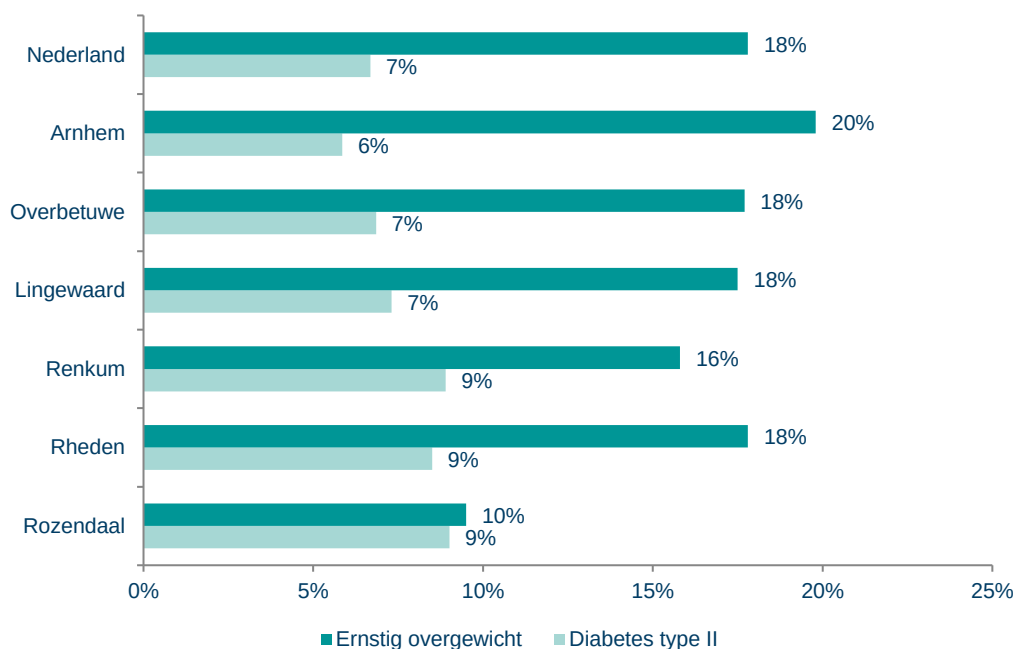
3.2.1 Risicofactoren voor hart- en vaatziekten

Wetenschappelijk onderzoek toont dat er verschillende risicofactoren zijn voor het ontwikkelen van hart- en vaatziekten. Dit zijn een hoge bloeddruk, verhoogd cholesterol, *ernstig overgewicht* en *diabetes type II*.

De figuur hieronder toont dat 1 op de 5 mensen in Nederland ernstig overgewicht heeft. In vijf gemeenten is dit percentage vergelijkbaar met Nederland. Het is echter opvallend dat het percentage mensen met ernstig overgewicht in de gemeente Rozendaal de helft minder is; hier heeft namelijk 1 op de 10 mensen ernstig overgewicht. Een trendanalyse die de ontwikkeling in het aantal mensen met overgewicht in de periode van 2015 tot en met 2030 vergelijkt toont dat dit aantal alleen maar zal stijgen. De trendlijn in de regio Arnhem en omstreken ligt echter wel onder de Nederlandse lijn.²⁵

Percentages over diabetes type II tonen in de gemeenten niet veel verschil met het landelijke beeld.

Figuur 3.1 Het percentage mensen met ernstig overgewicht en diabetes type II in de zes gemeenten en in Nederland

²³ Alzheimer Nederland (z.d.).

²⁴ Zhang, X.X., Tian, Y., Wang, Z.T., Ma, Y.H., Tan, L., & Yu, J.T. (2021). Livingston G, Huntley J, Sommerlad A, Ames D, Ballard C, Banerjee S, et al. (2020).

²⁵ Menzis (2019).

3.2.2 Leefstijlfactoren

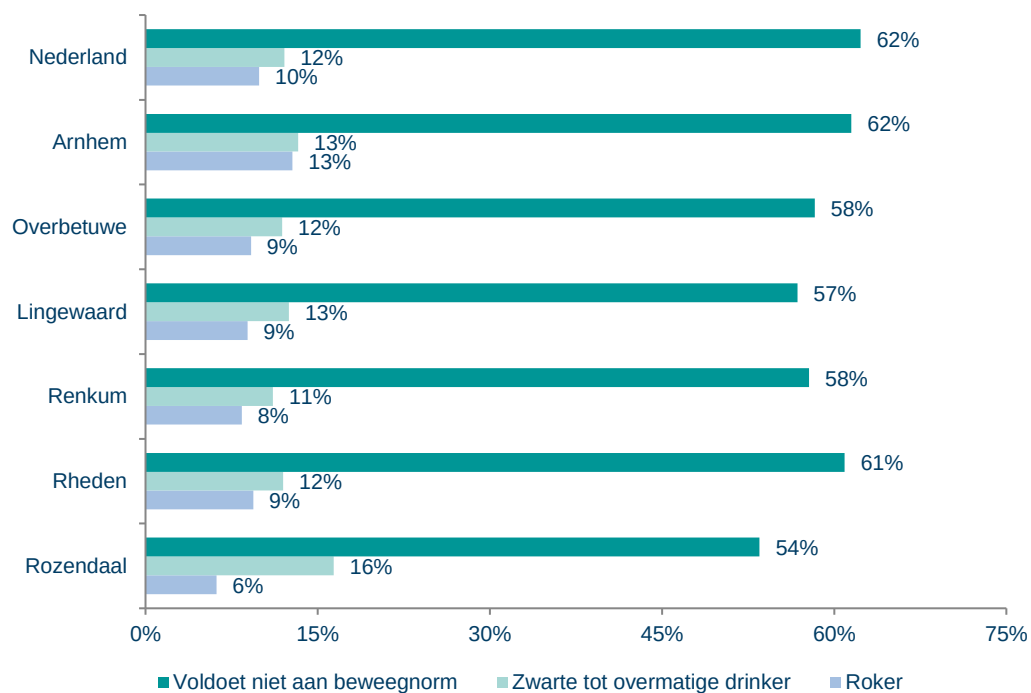
Leefstijlfactoren beschrijven de leefstijl van individuen en gaan onder andere over *roken*, *alcohol-consumptie*, *lichamelijke inactiviteit* en ongezonde voeding.

De figuur hieronder laat zien dat de percentages van de onderzochte leefstijlfactoren in het grootste deel van de regio Arnhem en omstreken vergelijkbaar zijn met Nederland. Opvallend is dat meer dan de helft van de populatie in de zes gemeenten en in Nederland niet aan de beweegnorm voldoet. Door als gemeente beweging te promoten of op in te zetten in het activiteiten aanbod voor mensen met dementie kan een gemeente een positieve bijdrage leveren aan dit hoge percentage.

Verder valt het op dat mensen in Rozendaal over het algemeen iets beter aan de beweegnorm voldoen en minder roken. Echter consumeren inwoners van deze gemeente juist significant meer alcohol. Volgens het regiobeeld van Menzis (2019) is de ontwikkeling in het aantal rokers positief. Een trendanalyse laat zien dat het aantal rokers in 2030 ten opzichte van 2015 zal dalen in de regio Arnhem en omstreken.

Binnen dagactiviteiten kan simpel ingezet worden op het stimuleren van beweging door bijvoorbeeld wandelingen te organiseren.

Figuur 3.2 Het percentage inwoners van de zes gemeenten en in Nederland dat niet voldoet aan de beweegnorm, overmatig alcohol gebruikt en rookt

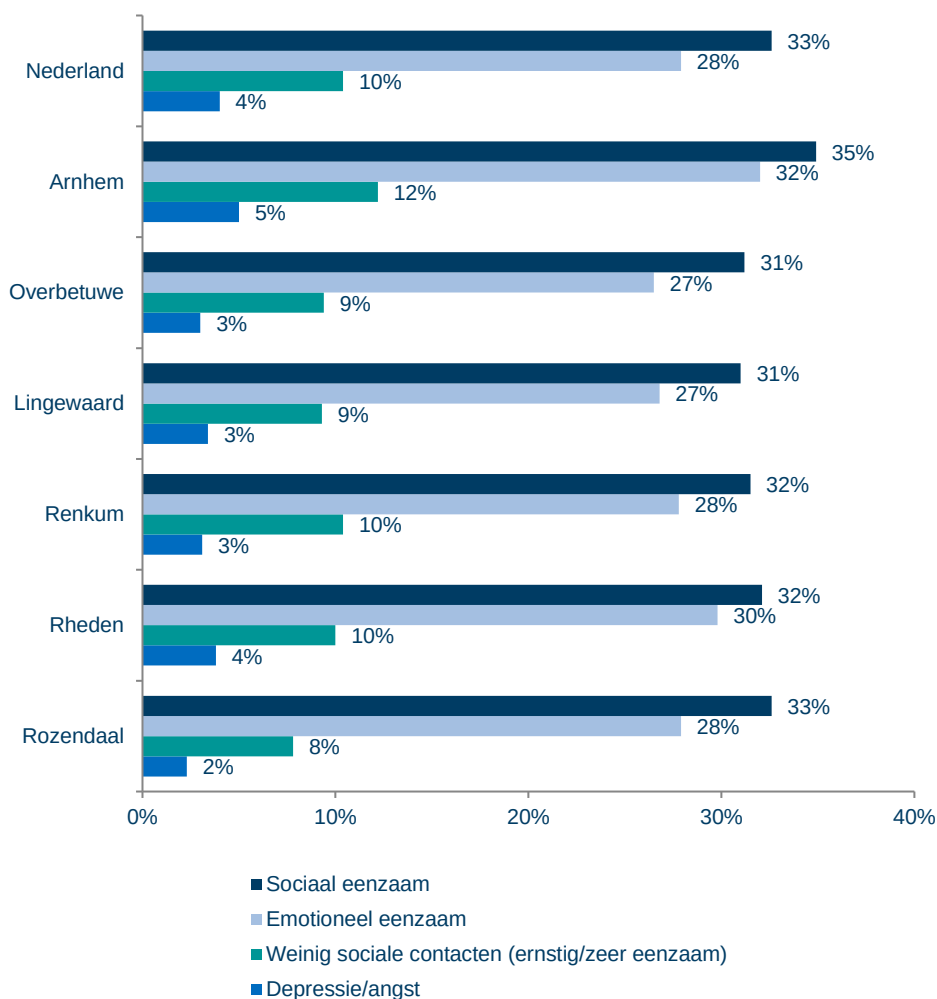
3.2.3 Psychosociale factoren

De derde categorie beschrijft psychosociale factoren en gaat over het hebben van *weinig sociale contacten*, een *depressie* of een verstoord slaappatroon.

1 op de 3 mensen van 65 jaar of ouder in Nederland en in de zes gemeenten ervaart sociale of emotionele eenzaamheid. Ook als het gaat om het hebben van weinig sociale contacten of het hebben van depressieve of angstgevoelens liggen de percentages op dezelfde lijn als het landelijk niveau. Deze percentages liggen respectievelijk rond de 10% en 3%.

Ondanks dat de cijfers over psychosociale factoren vergelijkbaar zijn met het landelijk beeld is het wel van belang dat hier binnen het aanbod in dagbesteding en ontmoeting op wordt ingezet. Dit zorgt dat mensen deel blijven nemen aan de maatschappij, andere mensen ontmoeten, contacten opdoen en vaardigheden leren of behouden. Daarnaast is eenzaamheid bij ouderen met dementie een veelvoorkomend probleem. Dagbesteding kan wellicht structuur en een zinvolle invulling geven aan de dagelijkse gang van zaken.

Figuur 3.3 Het percentage inwoners van de zes gemeenten en Nederland dat sociaal of emotioneel eenzaam is, weinig sociale contacten heeft en depressieve gevoelens of gevoelens van angst ervaart

3.2.4 Omgevingsfactoren

De omgevingsfactoren zijn onder andere *gehoorverlies* en *luchtverontreiniging*. Zowel gehoorverlies en luchtverontreiniging zijn belangrijke risicofactoren van dementie en factoren die gemeenten goed kunnen aanpakken. Zo is het “Schone Lucht Akkoord” een voorbeeld van een initiatief waarbij het Rijk, provincies en een aantal gemeenten met elkaar om de tafel gaan om de luchtkwaliteit te verbeteren. Door middel van concrete afspraken en gezamenlijke acties wordt gewerkt aan een schonere lucht. Ook hebben VeiligheidNL en het RIVM een dossier gepubliceerd waarin staat wat gemeenten kunnen doen om gehoorschade tegen te gaan.²⁶ Dit geeft gemeenten handvatten om in te zetten op de preventie van gehoorschade en bewustzijn te creëren over de gezondheidsrisico's van te hard geluid.

²⁶ RIVM (2019, 24 april).

De beperking in horen ligt in alle gemeenten en in Nederland vrijwel gelijk. Het percentage ligt rond de 8% met minimale verschillen per gemeente. Met andere woorden, het is een knop waar gemeenten goed aan kunnen draaien maar momenteel is het geen relevante factor in het licht van dementie.

Wat betreft luchtvervuiling is het ons bekend dat fijnstof, ozon, zwaveldioxide en stikstofdioxide schadelijk zijn voor de gezondheid. Ook wordt gesteld dat deze stoffen het risico op dementie kunnen vergroten.²⁷ De wettelijke grenswaarden per jaar voor stikstofdioxide en fijnstof met een doorsnee van 10 en 2,5 micrometer zijn respectievelijk 40, 40 en 25 micrometer per kubieke meter. De Tabel hieronder toont de waarden in 2019 in de zes gemeenten.

Figuur 3.4 De luchtvervuiling door stikstof en fijnstof uitgedrukt in microgram per kubieke meter in de zes gemeenten

Gemeente (2019)	Luchtverontreiniging	Luchtverontreiniging	Luchtverontreiniging
	NO ₂ µg/m ³	PM10 µg/m ³	PM2,5 µg/m ³
Arnhem	20,4	18,4	11,1
Overbetuwe	17,5	17,9	10,8
Lingewaard	16,9	17,7	10,7
Renkum	16,7	17,7	10,6
Rheden	17,8	17,5	10,5
Rozendaal	18,3	17,6	10,5

In alle gemeenten ligt de luchtvervuiling ruim onder de toegestane jaarlijkse waarde. In Arnhem is de vervuiling het hoogst. Dit is te verklaren door het feit dat Arnhem de grootste stad is in termen van oppervlakte en inwoneraantal. Ook hier hoeft vanwege het positieve verschil tussen de uitstoot en de toegestane waarde niet op ingezet te worden door gemeenten.

3.2.5 Tussenconclusie

Er is een aantal knoppen – of beïnvloedbare factoren – waar gemeenten en samenwerkende partners aan kunnen draaien om een toename van het aantal mensen met dementie te verminderen. Dit betreffen risicofactoren voor hart- en vaatziekten, leefstijlfactoren, psychosociale factoren en omgevingsfactoren. Daarnaast kunnen deze factoren een rol spelen bij het waarborgen van de kwaliteit van leven van mensen met dementie en de ziekte waar mogelijk afremmen.

Risicofactoren voor hart- en vaatziekten en leefstijlfactoren liggen dicht bij elkaar. Beweging is zowel direct als indirect van invloed op het voorkomen van dementie doordat het in het laatste geval ook hart- en vaatziekten voorkomt. Het is daarom belangrijk om hier op locaties voor dagbesteding en ontmoeting op in te zetten. Het helpt als gemeenten en samenwerkende partners in zorg en welzijn hun beleid vanuit (positieve) gezondheid en minder vanuit zorg formuleren en uitvoeren. Zo kunnen gemeenten bijvoorbeeld tijdens het keukentafelgesprek als onderdeel van een Wmo-aanvraag al met inwoners spreken over gezondheid, wat iemand kan, belangrijk vindt en wil veranderen. Ook gemeenten en partners in zorg en welzijn kunnen gezamenlijk een campagne opzetten voor alle inwoners en professionals gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl en (positieve) gezondheid bij ouderen.

Ditzelfde geldt voor sociale en emotionele eenzaamheid en het hebben van sociale contacten. Wanneer mensen dreigen gevoelens van eenzaamheid te ontwikkelen kunnen locaties voor dagbesteding en ontmoeting fungeren als plek om eenzaamheid te voorkomen. Juist ook als wijkcoaches, Wmo-consulenten, casemanagers of andere zorgprofessionals bij mensen

²⁷ Alzheimer Nederland (z.d.).

thuiskomen bijvoorbeeld vanwege een Wmo-aanvraag kunnen zij al uitvragen of mensen zich eenzaam voelen. Als dit het geval is kunnen zij tijdig sociale ondersteuning zoeken voor deze mensen. Het is hierbij wel belangrijk dat zij weten wat zij moeten doen bij het signaleren van eenzaamheidsgevoelens. Dit betekent dat zij op de hoogte zijn van het aanbod in ontmoeting en dagbesteding.

3.3 Relevante factoren bepalend voor het aanbod in dagactiviteiten

Het doel van deze studie is om in te zoomen op thuiswonende mensen met dementie en het creëren van een passend en toekomstbestendig aanbod in dagactiviteiten voor deze populatie. Om tot een passend aanbod te komen is het belangrijk om te weten hoe de specifieke populatie van mensen met dementie eruit ziet binnen de gemeenten. Daarom gaan wij in de volgende paragrafen dieper in op de kenmerken van deze groep.

In dit hoofdstuk kijken wij naar de demografische kenmerken leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en migratieachtergrond, de fase van dementie waarin mensen met dementie zich bevinden op het moment van aanmelden bij de NDAO en bij de tweejaarlijkse telling van het NDAO²⁸, de indicatie die mensen met dementie hebben en tot slot zoomen wij in op de mantelzorger. De reden dat wij deze indicatoren beschrijven is tweeledig. Enerzijds weerspiegelen de demografische kenmerken de populatie mensen met dementie waarop gemeenten het aanbod in dagactiviteiten kunnen aanpassen. Anderzijds biedt het gemeenten de mogelijkheid vroegtijdig te signaleren en zo tijdig de juiste begeleiding in te zetten.

3.3.1 Demografische kenmerken van mensen met dementie

Leeftijd en geslacht

In de zes gemeenten is de gemiddelde leeftijd van mensen met dementie vergelijkbaar en ligt tussen de 81 en 85 jaar.^{29,30} De grootste groep mensen met dementie is in Nederland boven de 80 jaar en daarmee vergelijkbaar met de situatie in regio Arnhem.³¹ 8% van de mensen met dementie in Nederland is jonger dan 65 jaar. Het gaat om ongeveer 15.000 mensen. In de regio zijn 98 mensen met dementie jonger dan 70 jaar. Daarnaast is in Nederland 68% van de populatie van mensen met dementie vrouw.³² In de zes gemeenten is meer dan de helft vrouw, maar dit percentage ligt tussen de 50% en 60%.³³

Gemeente	Gemiddelde leeftijd	Aantal mensen jonger dan 70 jaar met dementie	Percentage mensen jonger dan 70 jaar met dementie
Arnhem	82 jaar	49	2%
Overbetuwe	82 jaar	10	2%
Lingewaard	81 jaar	16	3%
Renkum	85 jaar	4	1%
Rheden/Rozendaal	83 jaar	19	2%

Opleidingsniveau

Figuur 3.5 geeft inzicht in het opleidingsniveau van inwoners per gemeente en ten opzichte van Nederland. De Figuur toont dat het percentage middelhoog- en hoogopgeleide mensen hoger ligt

²⁸ Twee keer per jaar tellen de casemanagers dementie de cliënten. Dit is op 1 juli en op 31 december. Op deze manier hebben casemanagers twee keer per jaar zicht op de fase waarin een cliënt zit en wat het verloop van de dementie dus is.

²⁹ Alzheimer Nederland (z.d.).

³⁰ NDAO Factsheet (2021) > gaat dus over mensen met dementie die een casemanager hebben en geregistreerd staan bij NDAO.

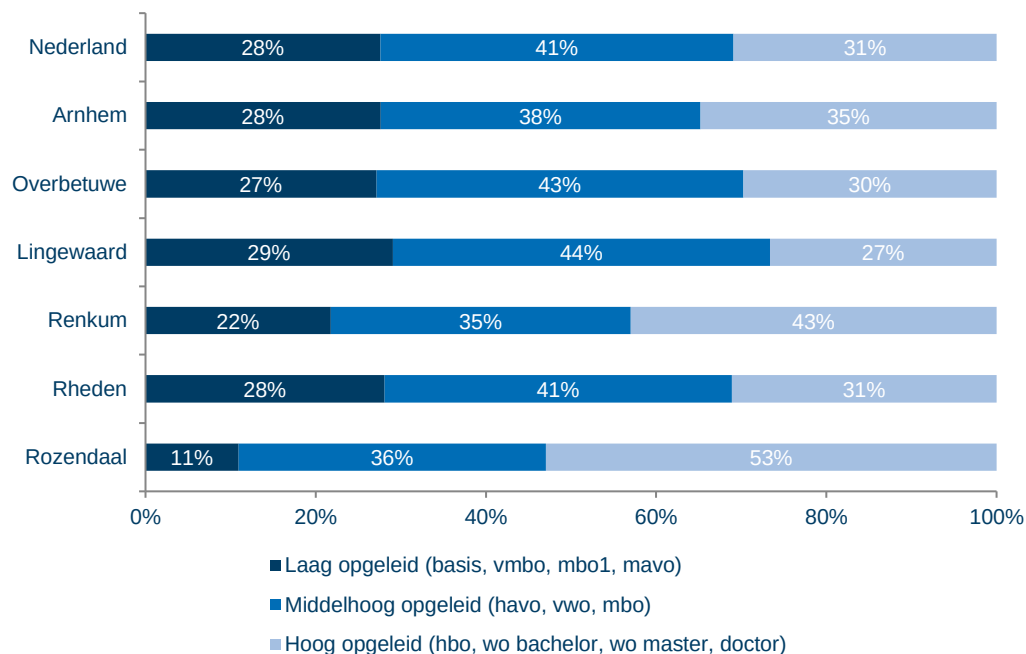
³¹ Alzheimer Nederland (z.d.).

³² Alzheimer Nederland (z.d.).

³³ NDAO factsheet (2021).

dan het aantal laagopgeleide mensen. In alle gemeenten is het percentage laagopgeleiden vergelijkbaar met het landelijk niveau.³⁴ Rozendaal valt op omdat hier slechts 1 op de 10 mensen laagopgeleid is tegenover ongeveer 1 op de 3 mensen in de andere vijf gemeenten en in Nederland.

Figuur 3.5 Het percentage laag- middelhoog- en hoogopgeleide mensen per gemeente en in Nederland in 2021³⁵

Dit komt overeen met de uitkomsten van de focusgroepen. Verder tonen deze uitkomsten dat er grote verschillen in behoeften zijn tussen mensen met een laag en een hoog opleidingsniveau. Laagopgeleide mensen hebben vaak veel gewerkt en willen dit terugzien in de dagactiviteiten.

Migratieachtergrond

Onderzoek toont aan dat dementie vaker voorkomt bij migrantenouderen, dus bij ouderen met een niet-Nederlandse achtergrond.³⁶ De verwachting is dan ook dat deze groep mensen sneller zal stijgen dan onder ouderen met een Nederlandse achtergrond.^{37,38} Dit is te verklaren doordat bepaalde risicofactoren van dementie vaker voorkomen onder mensen met een migratieachtergrond. Dit gaat bijvoorbeeld om een lagere sociaaleconomische status, de kans op hart- en vaatziekten en het hebben van overgewicht en/of diabetes type II.³⁹

In de focusgroepen met de casemanagers dementie kwam naar voren dat weliswaar in de gemeente Arnhem veel mensen wonen meteen migratieachtergrond, maar dat dit niet terug te zien is in de caseload. In Arnhem heeft 1 op de 3 inwoners een migratieachtergrond tegenover 1 op de 4 op landelijk niveau en 1 op de 7 in de andere vijf gemeenten.

De casemanagers gaven in de focusgroepen op verschillende manieren duiding aan de lage vertegenwoordiging van mensen met een migratieachtergrond in de caseload. Zij gaven aan dat

³⁴ In Rozendaal is 53% hoogopgeleid.

³⁵ CBS Statline (2021).

³⁶ Volksgezondheid Toekomst Verkenning (z.d.).

³⁷ Volksgezondheid Toekomst Verkenning (z.d.).

³⁸ Met name onder ouderen met een Marokkaanse, Turkse en of Surinaams-Hindoestaanse achtergrond komt dementie verhoudingsgewijs meer voor dan onder ouderen met een Nederlandse achtergrond.

³⁹ Volksgezondheid Toekomst Verkenning (z.d.). Van den Broeke, C., Smits, C., & Noorlander, L. (2019).

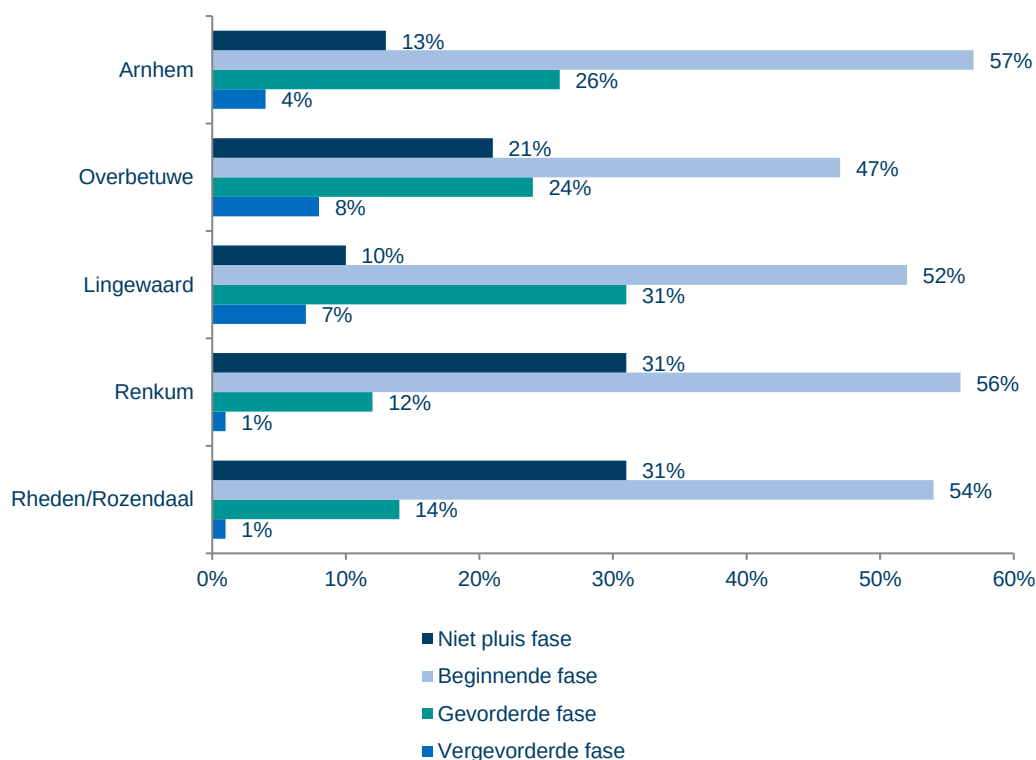
mensen met een Marokkaanse of Turkse achtergrond veel binnen de familie regelen en een beperktere toegang ervaren tot zorg. Een drietal punten werd in de focusgroepen genoemd die van invloed zijn op de ervaren beperkte toegang tot zorg: een taalbarrière, beperkte kennis van het zorgsysteem en de cultuur om de zorgen binnen de familie op te lossen. Hierdoor ontbreekt een vroegtijdige signalering van dementie en toewijzing van een casemanager.

3.3.2 Fase van dementie tijdens aanmelding

Om het ziekteproces van dementie te omschrijven, zijn vier fasen vastgesteld die mensen met dementie doorlopen. De eerste fase, de niet-pluifase, beschrijft de aanwezigheid van symptomen die wijzen op mogelijke dementie, maar in deze fase wordt nog geen diagnose gesteld. De beginnende fase beschrijft het zichtbaar worden van kleine veranderingen in het gedrag of de capaciteiten van de persoon met dementie. Vanaf deze fase wordt wel een diagnose gesteld. De gevorderde, derde fase van dementie beschrijft dat veranderingen in het gedrag of de capaciteiten van de persoon met dementie duidelijk zichtbaar zijn. De laatste fase is de vergevorderde fase. In deze fase is de persoon met dementie afhankelijk van anderen en hulpbehoevend.

De diagnose dementie wordt veelal gesteld door de huisarts of de geriater, die de patiënt vervolgens via de website van het NDAO aanmeldt bij een casemanager. Ook mantelzorgers of anderen betrokkenen kunnen cliënten met cognitieve problemen aanmelden via de website van het NDAO. In de figuur hieronder tonen wij de fasen van dementie waarin mensen zich bevinden op het moment dat de verwijzer de diagnose stelt en hen aanmeldt bij een casemanager.

Figuur 3.6 Fase van dementie tijdens aanmelding in percentages per gemeente (2021).^{40,41}

Op het moment van aanmelden bij het NDAO bevindt gemiddeld iets meer dan de helft van de mensen zich in de beginnende fase van dementie. Uit de figuur blijkt dat het aandeel gevorderden met dementie bij aanmelden in Renkum en Rheden/Rozendaal lager ligt dan in de andere drie

⁴⁰ NDAO Factsheet (2021).

⁴¹ Vaak worden de gemeenten Rheden en Rozendaal samengenomen omdat Rozendaal weinig inwoners telt. In Figuur 3.6 nemen wij die gemeenten ook samen.

gemeenten. Dat komt doordat mensen in die drie gemeenten pas in een latere fase worden doorverwezen.

Het relatief hoge percentage aanmeldingen in de niet-pluis fase in Rheden kan onder andere verklaard worden doordat in Rheden inwoners in de niet-pluisfase – zonder dat er een diagnose dementie door de huisarts gesteld is – gebruik kunnen maken van een casemanager. In de gemeente Rheden is ervoor gekozen om de casemanagers als een vorm van onafhankelijke cliëntondersteuning in te zetten. De casemanager is vrij toegankelijke zorg en wordt door de gemeente Rheden vergoed uit de Wmo. Inwoners kunnen in Rheden dus op een laagdrempelige manier gebruik maken van een casemanager zonder dat er een traject met de huisarts aan vooraf gaat. Inwoners in de niet-pluisfase zijn daarom mogelijk sneller in beeld. Daarnaast helpen de afspraken die in Rheden en Renkum met geriateren en andere specialisten in de regio gemaakt zijn over vroegtijdig doorverwijzen om inwoners in de niet-pluisfase al in beeld te krijgen.

Alzheimer Nederland en Zorgstandaard Dementie beschrijven dat vroegtijdige signalering van dementie, dus in de niet-pluisfase, verschillende voordelen heeft. Het zorgt ervoor dat een ander ziektebeeld vroegtijdig wordt uitgesloten, dementie-vertragende behandeling zo snel mogelijk wordt gestart en hulp en ondersteuning vroegtijdig wordt geboden. Dit geeft opluchting en problemen in de thuissituatie worden hierdoor tijdig gesignaleerd. Dit versterkt de autonomie en biedt ruimte om zelf keuzes te maken. Mensen kunnen zich zo langer voorbereiden op wat komen gaat, erover praten en zich vooral erkend voelen in hun klachten.⁴²

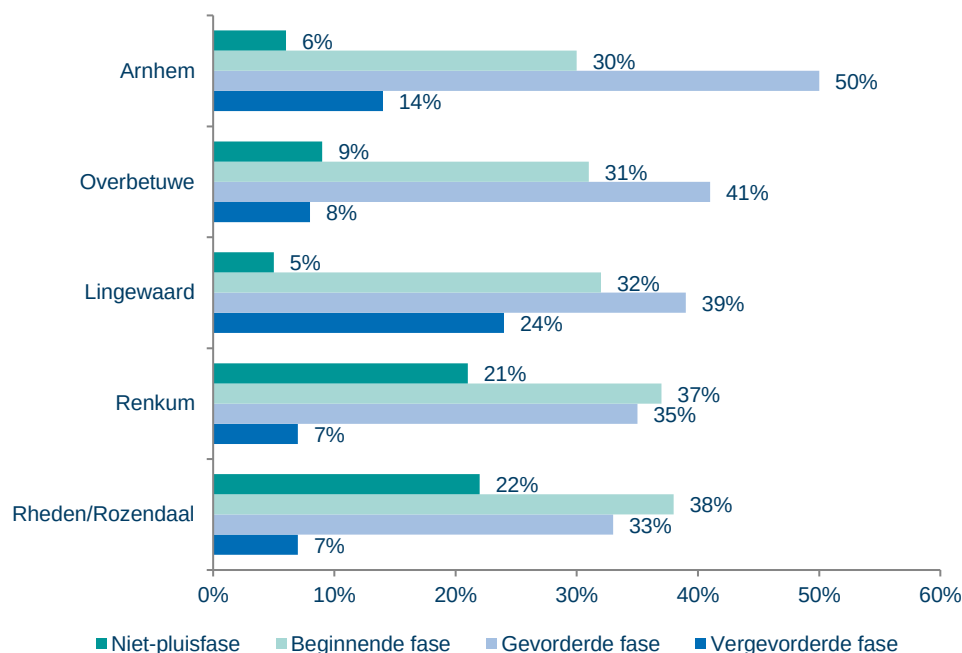
Met andere woorden, vroegtijdige signalering van dementie is essentieel en de inzet van de casemanager als onafhankelijke cliëntondersteuner én goede afspraken met huisartsen, geriateren en andere specialisten over vroegtijdig doorverwijzen kunnen helpen om inwoners al eerder te bereiken en hulp te bieden. Het kan van toegevoegde waarde zijn wanneer de andere gemeenten in de regio hier lering uit trekken en onderdelen van deze aanpak in de eigen gemeente gaan toepassen.

3.3.3 Fase van dementie op het tweejaarlijkse telmoment door casemanagers dementie

Voor het aanbod aan dagactiviteiten is het belangrijk om te weten in welke fase het merendeel van de mensen met dementie zich momenteel bevindt. Het aanbod moet namelijk een weerspiegeling vormen van de behoeften van mensen met dementie en deze behoefte hangt onder andere af van de fase waarin iemand zich bevindt.

⁴² Zorgstandaard Dementie (2020).

Figuur 3.7 De fase waarin inwoners met dementie zich bevinden op het moment van tellen uitgedrukt in percentages

Figuur 3.7 toont de fase waarin mensen zich bevinden per gemeente in 2021.⁴³ In alle gemeenten bevindt het merendeel van de cliënten zich in de middelste twee fasen: de beginnende en de gevorderde fase van dementie. Het merendeel zit in de gevorderde fase van dementie. De figuur onderstreept het belang om vooral in te zetten op activiteiten die aansluiten bij de behoeften van mensen in de beginnende en gevorderde fase van dementie. In de gemeenten Renkum en Rheden/Rozendaal geldt dit dus ook voor de niet-pluifase.

Eerder onderzoek toont aan dat mensen in de niet-pluifase veel behoefte aan autonomie hebben en het voortzetten van hun leven zoals zij dit altijd hebben gedaan. Dit betekent dat mensen nog veel behoefte hebben aan bewegen of het ondernemen van activiteiten die bij hun werk of hobby's aansluiten. In de beginnende fase van dementie zijn mensen iets 'verdwaalder' en behoeven meer begeleiding. In plaats van dat zij heel erg losgelaten willen worden, kan ondersteuning in het bewegen of muziek maken voor een positieve stemming zorgen. In de gevorderde en vergevorderde fasen van dementie hebben mensen in tegenstelling tot de eerste fasen meer behoefte aan passieve dan actieve activiteiten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan zitten en luisteren om rust te creëren.⁴⁴

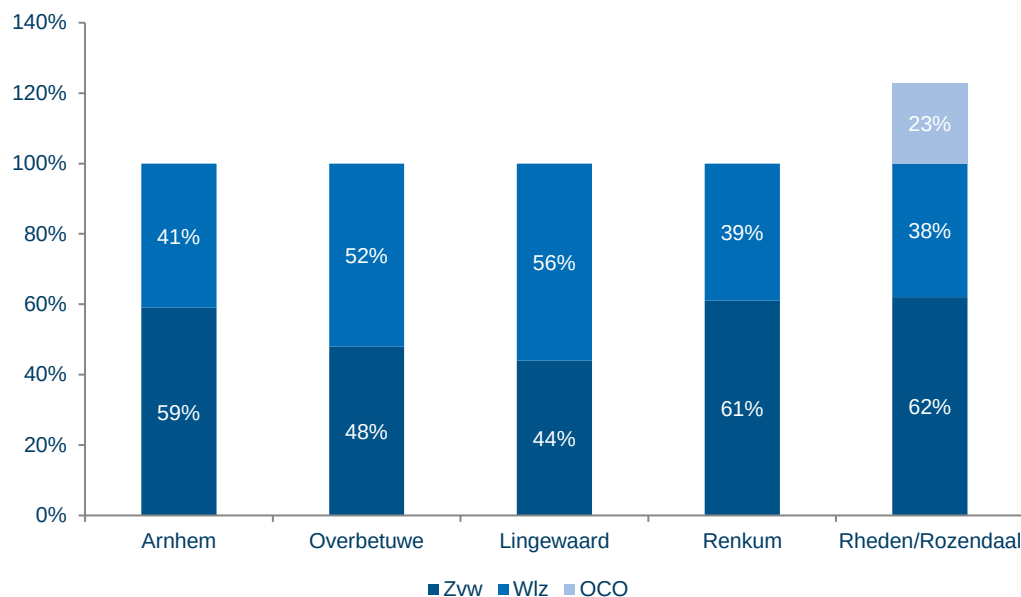
3.3.4 Financieringsbron casemanager

Casemanagers staan als onafhankelijke professional naast iemand met dementie en zijn of haar naaste(n). Zoals beschreven in hoofdstuk 2 wordt een casemanager vanuit de Zvw of de Wlz betaald. In Rheden wordt een casemanager als OCO ook vanuit de Wmo betaald. Wanneer de casemanager vanuit de Zvw betaald wordt, dan betekent dit dat de cliënt thuis zorg ontvangt net zoals de wijkverpleging. Deze cliënten bevinden zich veelal in de beginnende of gevorderde fasen van dementie. Als de casemanager vanuit de Wlz wordt betaald heeft de cliënt een Wlz-indicatie en dus intensievere en langdurige zorg thuis nodig voor onbepaalde tijd (gevorderde of vergevorderde fase). De Figuur hieronder toont de financieringsbron van de casemanagers in de regio Arnhem en omstreken.

⁴³ NDAO Factsheet (2021).

⁴⁴ Kennisplein Zorg voor Beter. (2022, 21 juli). Stichting Philadelphia Zorg (z.d.).

Figuur 3.8 De financieringsbron van de casemanagers in de vijf gemeenten uitgedrukt in percentages

Figuur 3.8 laat zien dat mensen met dementie in de gemeenten Renkum en Rheden/Rozendaal in een mildere en dus meer beginnende fase van dementie zitten omdat de casemanagers hoofdzakelijk uit de Zwv betaald worden. Dit komt ook overeen met de vorige paragraaf waarin wij concludeerden dat de gemeenten Renkum en Rheden/Rozendaal dementie tijdiger signaleren in vergelijking tot de andere drie gemeenten. In Rheden/Rozendaal tellen de percentages op tot 123% in plaats van tot 100% zoals in de andere gemeenten. Dit komt omdat de casemanager in de gemeente Rheden in één jaar als OCO vanuit de Wmo betaald wordt maar diezelfde casemanager kan op een later moment in dat jaar vanuit de Zwv betaald worden wanneer zijn of haar cliënt een Zwv-indicatie krijgt.

3.3.5 Mantelzorgers

In Nederland wordt 79% van de mensen met dementie verzorgd door een mantelzorger, een naaste uit de familie en/of directe omgeving.⁴⁵ Dit betekent dat er in Nederland ruim 800.000 mantelzorgers zijn van mensen met dementie. De ervaren belasting van mantelzorgers is relatief hoog. Daarom is het van belang een aanbod te creëren voor de mantelzorgers met als doel ontspanning.

	Nederland	Arnhem	Lingewaard	Overbetuwe	Renkum	Rheden	Rozendaal
Mantelzorger	14%	13%	15%	15%	16%	15%	17%

De tabel hierboven toont het percentage algemene mantelzorgers in Nederland en in de zes gemeenten. Het laat zien dat meer dan 1 op de 10 mensen de zorg voor een naaste op zich neemt. In Rozendaal is dit zelfs op bijna 1 op de 5.

3.3.6 Tussenconclusie

Het is allereerst van belang dat gemeenten, samenwerkende zorgorganisaties en huisartsen inzetten op het vroegtijdig signaleren en bereiken van mensen dementie om de ziekte te signaleren. In de zes gemeenten wordt dementie door huisartsen vaak pas in de beginnende fase ontdekt en in Arnhem, Overbetuwe en Lingewaard bevindt een groot deel zich zelfs in de gevorderde fase van dementie. Vroegtijdige doorverwijzing is essentieel om tijdig de juiste

⁴⁵ Alzheimer Nederland (z.d.).

begeleiding te zoeken voor iemand met dementie en diens naasten. De inzet van de casemanager als onafhankelijke cliëntondersteuner én goede afspraken met huisartsen, geriaters en andere specialisten over vroegtijdig doorverwijzen helpen om inwoners al eerder te bereiken en hulp te bieden.

Het is belangrijk dat het aanbod aan activiteiten aansluit bij mensen die zich in de beginnende en gevorderde fase van dementie bevinden. Dit betekent dat passende begeleiding bij activiteiten nodig is en er niet altijd behoefte is aan zeer actieve activiteiten. Het is echter belangrijk om de activiteiten toegankelijk te houden voor alle fasen van dementie en zowel de eerste als de laatste fase niet uit het oog te verliezen.

3.4 Conclusie

In alle zes gemeenten zal het aantal mensen met dementie – als gevolg van de vergrijzing - toenemen in de periode tot en met 2030. De gemeenten, huisartsen en samenwerkende zorgpartners moeten in hun beleid rekening houden met deze toenemende groep chronisch zieken in de vorm van passende begeleiding, zorg en dagbesteding.

Er is een aantal knoppen – of beïnvloedbare factoren – waar gemeenten en samenwerkende partners aan kunnen draaien om een toename van het aantal mensen met dementie te verminderen en hun kwaliteit van leven te bevorderen. Partijen zouden meer moeten inzetten op het bevorderen van positieve gezondheid/leefstijl. Het helpt als gemeenten en samenwerkende partners hun beleid vanuit (positieve) gezondheid en minder vanuit zorg formuleren en uitvoeren. Zo kunnen gemeenten bijvoorbeeld tijdens het keukentafelgesprek als onderdeel van een Wmo-aanvraag al met inwoners spreken over gezondheid, wat iemand kan, belangrijk vindt en wil veranderen. Ook kunnen partners gezamenlijk een campagne opzetten gericht op bevorderen van een gezonde leefstijl en (positieve) gezondheid bij ouderen.

Ditzelfde geldt als het gaat om sociale en emotionele eenzaamheid en het hebben van sociale contacten, waar gemeenten en zorgaanbieders veel in kunnen betekenen. Wanneer mensen dreigen gevoelens van eenzaamheid te ontwikkelen kunnen locaties voor dagbesteding en ontmoeting fungeren als plek om eenzaamheid te voorkomen. Juist ook als wijkcoaches, Wmo-consulenten, casemanagers of andere zorgprofessionals bij mensen thuis komen bijvoorbeeld vanwege een Wmo-aanvraag kunnen zij al uitvragen of mensen zich eenzaam voelen. Als dit het geval is kunnen zij tijdig sociale ondersteuning zoeken voor deze mensen.

Daarnaast adviseren we gemeenten, in samenwerking met huisartsen en zorgpartners, meer werk te maken van het vroegtijdig signaleren en bereiken van inwoners met dementie. Vroegtijdige doorverwijzing is essentieel om tijdig de juiste begeleiding te zoeken voor iemand met dementie en diens naasten. De inzet van de casemanager als onafhankelijke cliëntondersteuner én goede afspraken met huisartsen, geriaters en andere specialisten over vroegtijdig doorverwijzen kunnen helpen om inwoners al eerder te bereiken en hulp te bieden.

4 Behoeftte van thuiswonende inwoners met dementie in Arnhem en omstreken

In dit hoofdstuk beschrijven we de behoefte aan dagactiviteiten van thuiswonende inwoners met dementie in de regio Arnhem en omstreken. De resultaten uit dit hoofdstuk zijn gebaseerd op een enquête onder 104 thuiswonenden inwoners met dementie.

4.1 De behoefte van thuiswonende inwoners met dementie

4.1.1 De respondenten

In totaal hebben 104 thuiswonende inwoners met dementie de vragenlijst ingevuld⁴⁶. Van deze groep hebben 59 inwoners (57%) op het moment van invullen de maand ervoor deelgenomen aan een dagactiviteit en 45 inwoners (43%) hebben dat niet gedaan.

Van de totale groep hebben 31 inwoners aangegeven gebruik te maken van dagbesteding vanuit de Wmo en achttien inwoners maken gebruik van dagbesteding vanuit de Wlz. Daarnaast heeft 1 respondent aangegeven gebruik te maken van de Zvw en acht inwoners wisten de vraag niet te beantwoorden. De andere respondenten (22) maken gebruik van particuliere of ontmoetings-activiteiten in het dorp (4) of maken helemaal geen gebruik van dagactiviteiten (18).

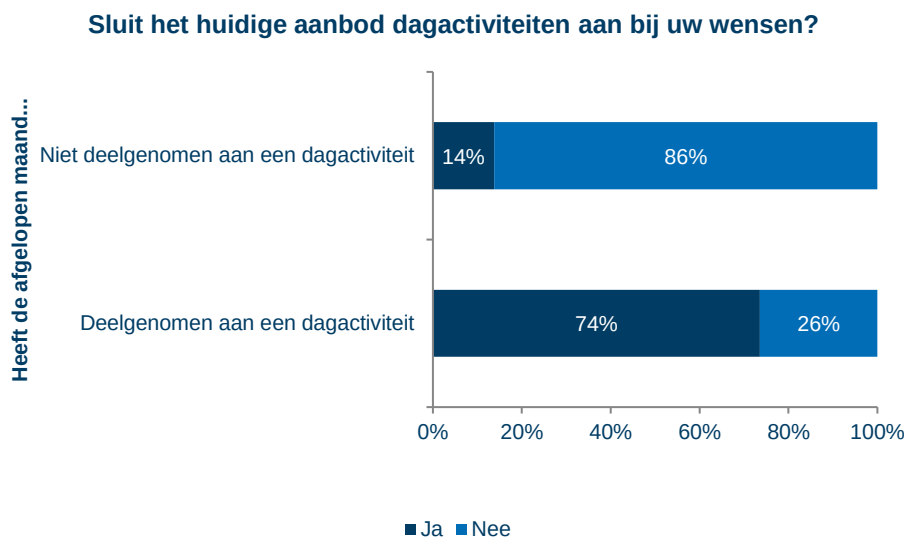
4.1.2 Tevredenheid over het huidige aanbod

Uit de vragenlijst onder thuiswonende inwoners met dementie blijkt dat voor 52% van de respondenten geldt dat het huidige aanbod aan dagactiviteiten aansluit bij hun wensen. Voor 48% sluit het huidige aanbod niet aan.

In figuur 4.1 zijn de antwoorden weergegeven. Daarbij is onderscheid gemaakt in reacties van inwoners die de afgelopen maand wel of niet hebben deelgenomen aan een dagactiviteit. Van de inwoners die de afgelopen maand niet hebben deelgenomen, is 86% niet tevreden met het huidige aanbod. Van de inwoners die de afgelopen maand wel hebben deelgenomen aan dagactiviteiten is 74% tevreden over het huidige aanbod, maar voor ruim een kwart van deze groep sluit het aanbod echter niet aan bij hun wensen.

⁴⁶ De vragenlijst is te lezen in bijlage 1.

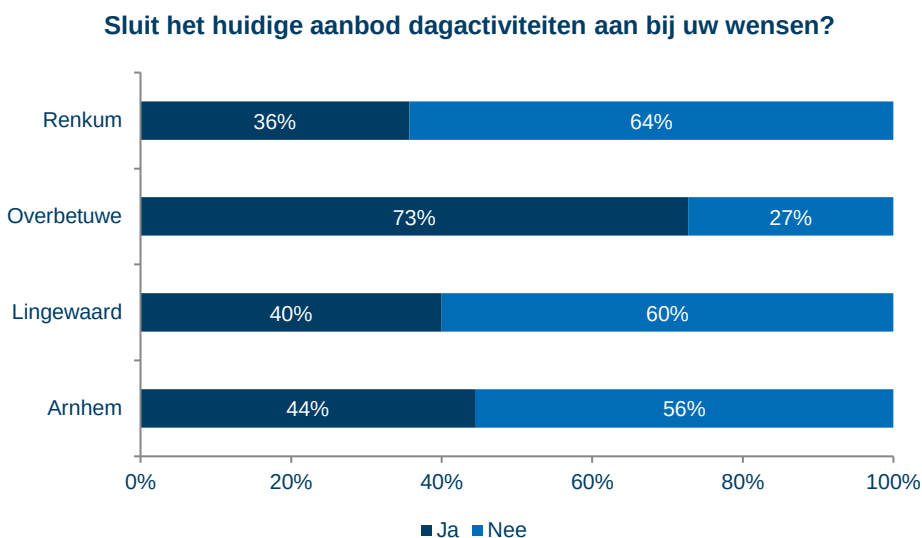
Figuur 4.1 Aansluiting het huidige aanbod van dagactiviteiten bij de wensen van de respondenten, uitgesplitst naar of zij de afgelopen maand hebben deelgenomen aan een dagactiviteit en uitgedrukt in percentages

N wel deelgenomen aan een dagactiviteit = 53, niet deelgenomen aan een dagactiviteit = 29

In de resultaten is ook het verschil in tevredenheid zichtbaar te maken, uitgesplitst naar de woonplaats van de respondenten. Dit is in figuur 4.2 weergegeven. In Overbetuwe vindt bijna drie kwart (73%) van de respondenten dat het aanbod aansluit bij zijn/haar wensen. In de andere gemeenten ligt dit percentage fors lager, namelijk tussen de 36% en 44%.

Figuur 4.2 Aansluiting van het huidige aanbod van dagactiviteiten bij de wensen van de respondenten, uitgesplitst naar gemeente en uitgedrukt in percentages

N Arnhem = 27, Lingewaard = 15, Overbetuwe = 22, Renkum = 14

Tot slot is er ook verschil tussen de antwoorden van inwoners die gebruik maken van dagbesteding vanuit de Wmo of de Wlz. Van de inwoners die gebruik maken van Wlz-dagbesteding is 78% tevreden over het aanbod en 22% niet. Bij 60% van de inwoners die gebruikmaken van Wmo-dagbesteding sluit het aanbod aan bij hun wensen en bij 40% van deze groep niet.

4.1.3 Redenen om niet of juist wel deel te nemen

Redenen om niet deel te nemen

Aan de respondenten is gevraagd waarom zij (soms) niet naar dagactiviteiten toe gaan. De antwoorden daarop zijn in figuur 4.3 weergegeven.

Figuur 4.3 Redenen om soms niet naar dagactiviteiten te gaan, uitgedrukt in percentages

Niet (altijd) geassocieerd willen worden met de ziekte dementie

Bijna de helft van de respondenten heeft aangegeven dat zij (soms) niet gaan omdat zij niet geassocieerd willen worden met de ziekte dementie. Dit speelt voor meer respondenten in de leeftijdsklassen 40 tot 75 jaar, waarvan ruim 60% van de respondenten dit antwoord heeft gegeven. Onder respondenten van 75 jaar en ouder heeft 40% dit aangegeven.

Dit is ook een reden voor 67% van de inwoners die de afgelopen maand niet deelnamen aan een dagactiviteit. Voor respondenten die gebruik maken van dagbesteding vanuit de Wmo geldt dit voor bijna de helft van hen (48%). Voor gebruik makers van de WLz geldt dit voor twee van de respondenten (14%).

Tot slot is er ook verschil tussen gemeenten zichtbaar. In de gemeenten Arnhem en Lingewaard is dit punt relevant voor 67% van de respondenten die daar wonen. Dit speelt voor minder respondenten uit de gemeenten Renkum (29%) en Overbetuwe (11%).

Het verschilt per persoon in hoeverre mensen met dementie zich bewust zijn van hun ziekte⁴⁷. Het niet geassocieerd willen worden met de ziekte dementie kan hier ook uit voortkomen. Sommige mensen ontkennen hun ziekte en vinden het moeilijk bepaalde maatregelen te accepteren. Daarnaast kan bij mensen met dementie die het ziekte-inzicht wel hebben juist angst heersen over de gevolgen van een ziekte. Voor mensen met dezelfde ziekte, maar in een verder gevorderd stadium, is ontmoeten dan ook heel confronterend.

Iets nieuws is spannend

Bij een analyse van de respondenten die het spannend vinden om naar een nieuwe activiteit te gaan, en liever bij het bekende blijven, vallen twee dingen op. Ten eerste heeft 60% van de

⁴⁷ Alzheimer Nederland (2022, 21 juni).

respondenten tussen de 40-65 jaar dit aangegeven, ten opzichte van 46% van de respondenten tussen de 65-75 jaar en 38% van respondenten ouder dan 75 jaar.

Daarnaast speelt dit voor meer respondenten uit de gemeente Lingewaard dan uit de andere gemeenten. Namelijk 60% van de respondenten woonachtig in de gemeente Lingewaard heeft dit aangegeven. In de gemeenten Arnhem, Overbetuwe en Renkum gaat het respectievelijk om 43%, 26% en 36%.

Geen behoefte aan omgang met andere inwoners met dementie

39% van de respondenten heeft aangegeven (soms) niet naar dagactiviteiten te gaan omdat zij geen behoefte hebben aan omgang met andere inwoners met dementie. Dit geldt meer dan gemiddeld voor respondenten tussen de 40-65 jaar (60%), dan voor respondenten tussen de 65-75 jaar (46%) of 75 jaar en ouder (36%).

Daarnaast is in de analyse te zien dat dit antwoord vaker is gegeven door respondenten die de afgelopen maand niet deelnamen aan een dagactiviteit (67%), dan door respondenten die de afgelopen maand wel deelnamen (27%).

Tot slot was er van de groep inwoners die gebruik maakt van dagbesteding vanuit de Wlz slechts één respondent die dit als reden benoemde.

Activiteiten sluiten niet aan bij de behoeften

In totaal gaf 30% van de respondenten aan soms niet naar dagactiviteiten te gaan, omdat het niet aansluit bij hun behoefte. Bij analyse van deze respondenten valt op dat 56% van de inwoners die een opleiding hebben afgerond op het hoger beroepsonderwijs dit antwoord hebben ingevuld. Dit is een hoger percentage dan bij andere opleidingsniveaus, waarbij de percentages onder de 35% liggen. Daarnaast hebben beide respondenten uit de Nederlandse Cariben dit antwoord gegeven.

Tot slot heeft 31% van de inwoners die gebruik maken van dagbesteding vanuit het Wmo aangegeven soms niet te gaan omdat de activiteiten niet aansluiten bij hun behoefte. Dit geldt voor 7% van de respondenten die gebruik maken van dagbesteding vanuit de Wlz.

Financieel niet in staat om deel te nemen

In totaal hebben slechts zes respondenten aangegeven soms niet naar dagactiviteiten te gaan omdat zij daar financieel niet in staat toe zijn. Bij verdieping in deze respondenten valt het op dat vijf van hen in de gemeente Arnhem wonen.

Redenen om wel deel te nemen

Er is de respondenten ook gevraagd naar waarom zij wel deelnemen aan dagactiviteiten. De antwoorden daarop zijn in figuur 4.4 weergegeven.

Figuur 4.4 Redenen om deel te nemen aan dagactiviteiten, uitgedrukt in percentages

Mensen ontmoeten

De meest voorkomende reden voor respondenten om deel te nemen aan dagactiviteiten is om mensen te ontmoeten. Deze reden geldt ook voor het grootste deel van de respondenten met een ander geboorteland dan Nederland. Namelijk voor beide respondenten uit de Nederlandse Cariben, de respondent uit Turkije en de helft van de respondenten uit Indonesië.

Voorkomen dat geheugen en kennis achteruitgaan

82% van de respondenten die 75 jaar en ouder zijn hebben aangegeven dat zij deelnemen om te voorkomen dat hun geheugen en kennis achteruit gaan. Binnen de leeftijdsklassen 40-65 jaar (57%) en 65-75 jaar (44%) komt dit minder voor.

Nuttig voelen en een steentje bijdragen

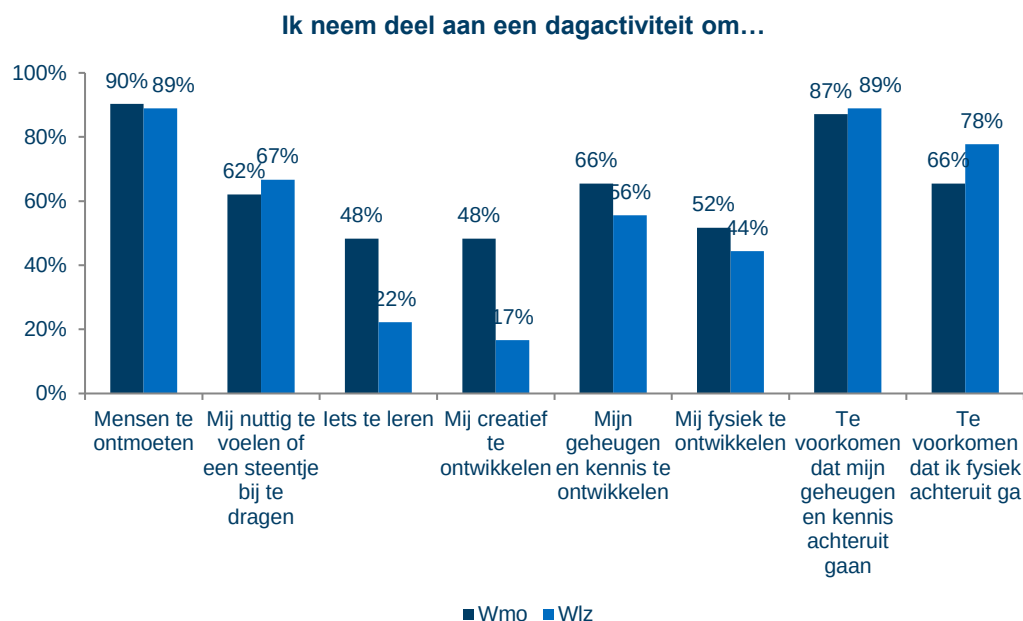
Voor ruim de helft van de respondenten geldt dat zij deelnemen aan dagactiviteiten om zich nuttig te voelen of een steentje bij te dragen. Binnen deze groep respondenten valt op dat dit voor 86% van de respondenten tussen de 40-65 jaar geldt. Dit is beduidend meer dan bij de andere leeftijdsklassen 65-75 jaar (44%) en 75 jaar en ouder (51%).

Daarnaast zijn de percentages van respondenten voor wie dit geldt hoger bij afronding van het lager onderwijs (73%), lager beroepsonderwijs (61%) en middelbaar beroepsonderwijs (57%), dan bij afronding van het hoger beroepsonderwijs (38%) en wetenschappelijk onderwijs (0%).

Verskil in redenen bij Wmo en Wlz dagbesteding

Bij de respondenten die gebruik maken van Wmo dagbesteding zien we andere redenen naar voor komen dan bij respondenten die gebruik maken van Wlz dagbesteding. Dit verschil is in figuur 4.5 weergegeven. Daarin is zichtbaar dat bijvoorbeeld 48% van de respondenten die aangeeft gebruik te maken van dagbesteding vanuit de Wmo deelneemt aan een dagactiviteit om iets te leren en zich creatief te ontwikkelen. Dit geldt echter voor slechts 22% van de respondenten die eerder aangaven gebruik te maken van dagbesteding vanuit de Wlz.

Figuur 4.5 Redenen voor respondenten die gebruik maken van dagactiviteit vanuit de Wmo of Wlz om deel te nemen aan dagactiviteiten, uitgedrukt in percentages

N Wmo = 31, Wlz = 18

4.1.4 Belangrijke aspecten van dagactiviteiten

In tabel 4.1 is een overzicht van bepaalde aspecten van dagactiviteiten weergegeven en in hoeverre de respondenten deze belangrijk vinden bij dagactiviteiten. Het percentage toont het aandeel respondenten dat heeft aangegeven dat zij dit aspect belangrijk vinden. De andere antwoordopties waren 'nee' of 'maakt niet uit'. Onder de tabel zijn bepaalde aspecten verder toegelicht, omdat daar interessante analyses naar voren kwamen.

Tabel 4.1 Het belang van aspecten van dagactiviteiten, uitgedrukt in percentages

Aspect	% (n = 69)
De sfeer en veiligheid op de locatie waar de dagactiviteit plaatsvindt	97%
De mate waarin het personeel of de vrijwilligers met mij communiceren	97%
Er zorgprofessionals aanwezig zijn	90%
De mate van communicatie door de organisatie over de dagactiviteit	87%
Er van tevoren afspraken zijn gemaakt over de tijden waarop ik aanwezig dien te zijn bij de activiteit	84%
Er een 'gevoel van zorg' om de activiteit heen hangt	81%
Het type dagactiviteit	80%
De wijze waarop het vervoer is geregeld naar de dagactiviteit	80%
De grootte van de groep die aan de dagactiviteit deelneemt	78%
De groep bestaat uit mensen die dezelfde taal spreken	78%
De reisafstand naar de locatie waar de dagactiviteit plaatsvindt	72%
De mate van fysieke inspanning die vereist is tijdens de dagactiviteit	69%
Het uiterlijk van de locatie waar de dagactiviteit plaatsvindt	66%
De mate van mentale inspanning die vereist is tijdens de dagactiviteit	65%
De groep altijd bestaat uit dezelfde mensen	55%
Een volledige vergoeding van de dagactiviteit	39%
De activiteiten worden bedacht door de deelnemers van de activiteit zelf	38%
Er een actieve rol van mantelzorgers is	34%

Aspect	% (n = 69)
Ik zonder mij aan te melden bij een activiteit binnen kan lopen	34%
Er ter plekke activiteiten worden bedacht in plaats van dat gekozen mag worden uit vooraf bedachte activiteiten	31%
Deze alleen toegankelijk zijn voor mensen die zich in hetzelfde stadium dementie bevinden als ik	26%
Deze alleen toegankelijk zijn voor mensen met dementie	19%
De groep altijd bestaat uit mensen die dezelfde culturele achtergrond hebben als ik	15%
Deze alleen toegankelijk zijn voor mensen die even oud zijn als ik	10%

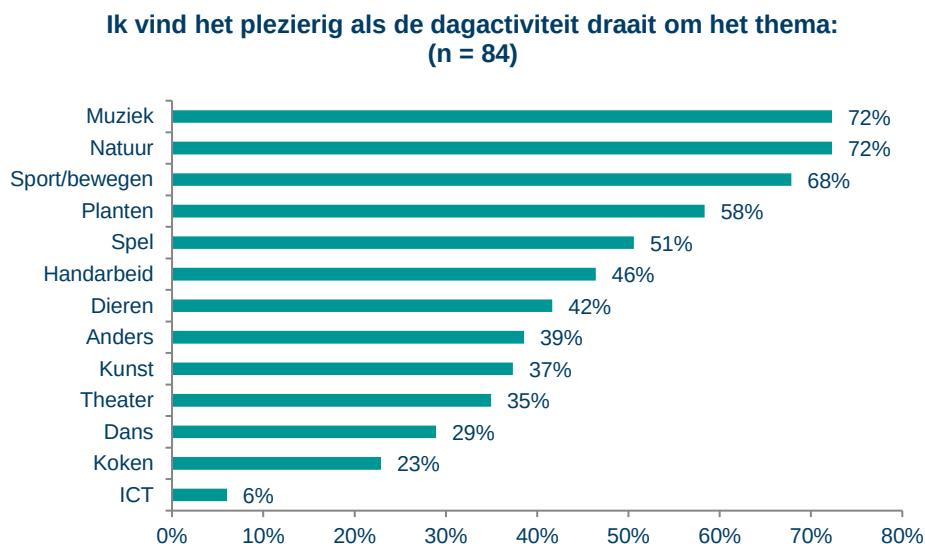
De reacties van mensen met dementie op bovenstaande punten laten zien aan welke aspecten zij wel of geen belang hechten. De sfeer en veiligheid van de locatie en de manier van communiceren vinden bijvoorbeeld bijna alle respondenten van belang. Daarnaast zijn aspecten zoals de aanwezigheid van zorgprofessionals en structuur aan de activiteit door middel van vastgezette tijden van belang. Dit zijn onderdelen waar gemeenten en zorgaanbieders dus rekening mee zouden moeten houden, want dit is wat mensen met dementie belangrijk vinden.

Gevoel van zorg

81% van de respondenten heeft aangegeven dat zij het belangrijk vinden dat er een 'gevoel van zorg' om de activiteit heen hangt. Bij een analyse van deze respondenten is het opvallend dat alle respondenten woonachtig in de gemeente Renkum (20) hebben aangegeven dat zij dit belangrijk vinden. Daarnaast hebben ook alle respondenten die gebruik maken van dagbesteding vanuit de Wlz aangegeven dit belangrijk te vinden.

Er is ook een verdiepende vraag gesteld over thema's die respondenten plezierig vinden. De resultaten daarvan zijn hieronder weergegeven.

Figuur 4.6 Plezierige thema's van dagactiviteiten, uitgedrukt in percentages

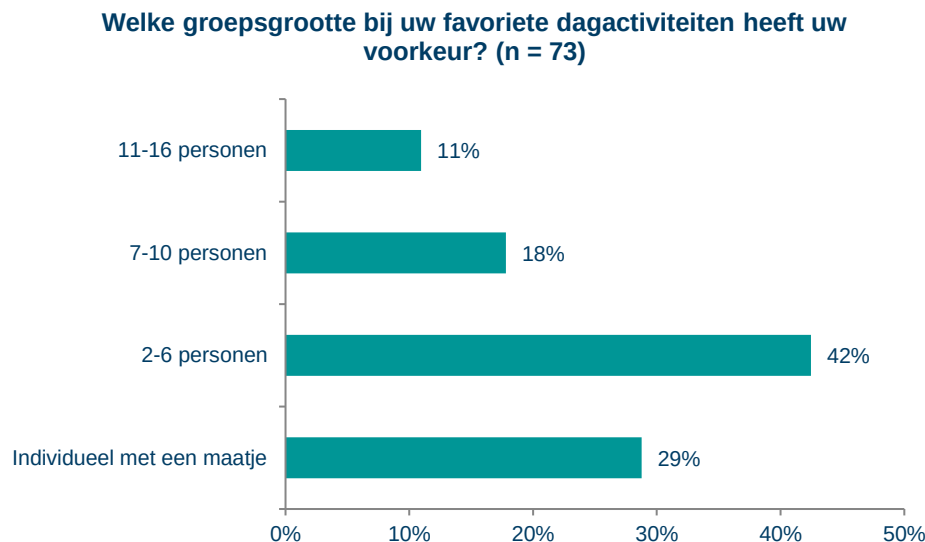

Groepsgrootte

De groepsgrootte is een belangrijk aspect van de dagactiviteiten, in ieder geval volgens 78% van de respondenten. In een verdiepende vraag heeft daarnaast 53% aangegeven behoefte te hebben aan één-op-één activiteiten. Inwoners die middelbaar en hoger beroepsonderwijs hebben afgerond hebben dit vaker aangegeven dan respondenten met andere opleidingsniveaus.

Er is ook gevraagd naar de voorkeur van de respondenten wat betreft groepsgrootte. De resultaten daarvan zijn in figuur 4.7 weergegeven. Daaruit blijkt dat de meeste respondenten een voorkeur hebben voor een groepsgrootte van 2 tot 6 personen. Uit de resultaten blijkt ook dat respondenten uit de leeftijdsklasse 40-65 jaar, namelijk 60% binnen deze groep, vaker de voorkeur hebben voor individuele begeleiding dan respondenten uit de leeftijdsklassen 65-75 jaar (50%) en 75 jaar of ouder (21%).

Figuur 4.7 Voorkeur voor groepsgrootte, uitgedrukt in percentages

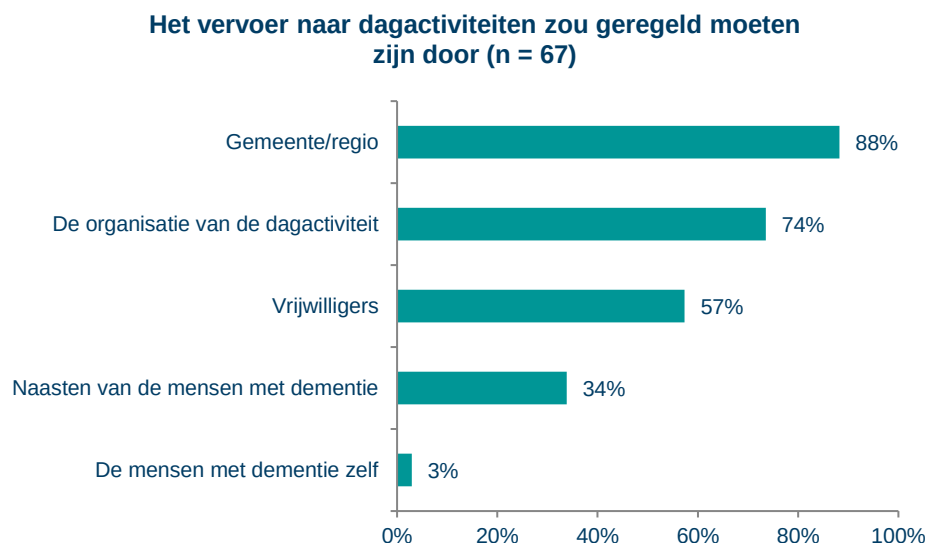

Vervoer en reisafstand

De wijze waarop het vervoer naar de dagactiviteit is geregeld is voor 80% van de respondenten belangrijk. Opvallend is dat dit alle respondenten uit de leeftijdsklasse 40-65 jaar betreft én 100% van de respondenten met een ander geboorteland dan Nederland (6).

In een verdiepende vraag is ook gevraagd door welke organisatie het vervoer het liefst geregeld zou moeten zijn. Hieruit blijkt dat de respondenten vooral een verantwoordelijkheid zien voor de gemeente en de organisatie van dagactiviteiten, in plaats van voor hun naasten of zichzelf.

Figuur 4.8 Voorkeur voor organisatie van het vervoer, uitgedrukt in percentages

Tot slot is het opvallend dat de respondenten uit alle gemeenten vinden dat het de rol en verantwoordelijkheid van de gemeente is om het vervoer naar dagactiviteiten te regelen, behalve respondenten uit de gemeente Arnhem. Van de respondenten woonachtig in Arnhem hebben de meeste de voorkeur voor dat de organisatie van dagactiviteit ook het vervoer regelt (74%). Dit is 6%-punt meer dan het aandeel inwoners met de voorkeur dat de gemeenten het vervoer regelt.

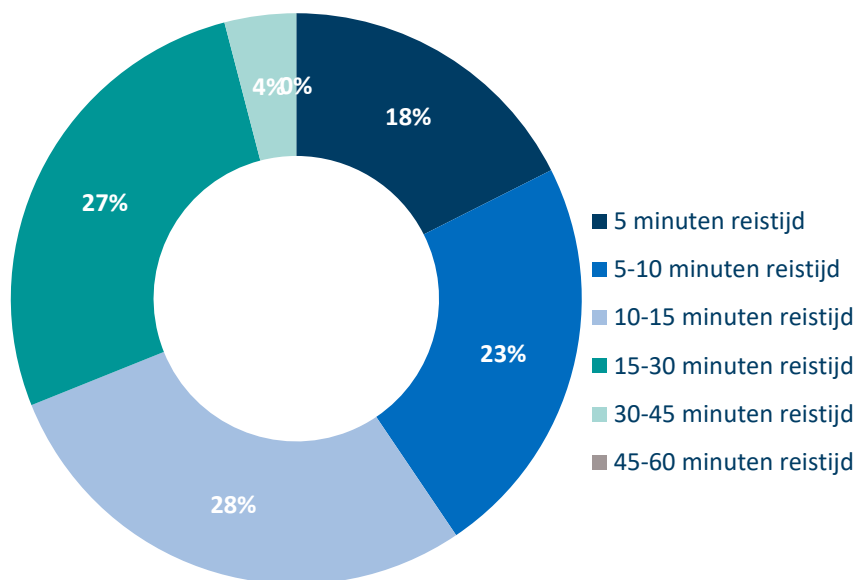
Reisafstand

In het algemeen geeft 72% van alle respondenten aan dat de reisafstand een belangrijk aspect is van de dagactiviteit. Alle respondenten (6) met een ander geboorteland dan Nederland vinden dit belangrijk.

In een verdiepende vraag is ook door gevraagd naar de gewenste maximale reisafstand voor de favoriete dagactiviteiten van respondenten. De resultaten daarvan zijn in figuur 4.9 weergegeven. De meerderheid wenst tussen de 5 en 15 minuten te reizen. 30 minuten is de maximum reisafstand.

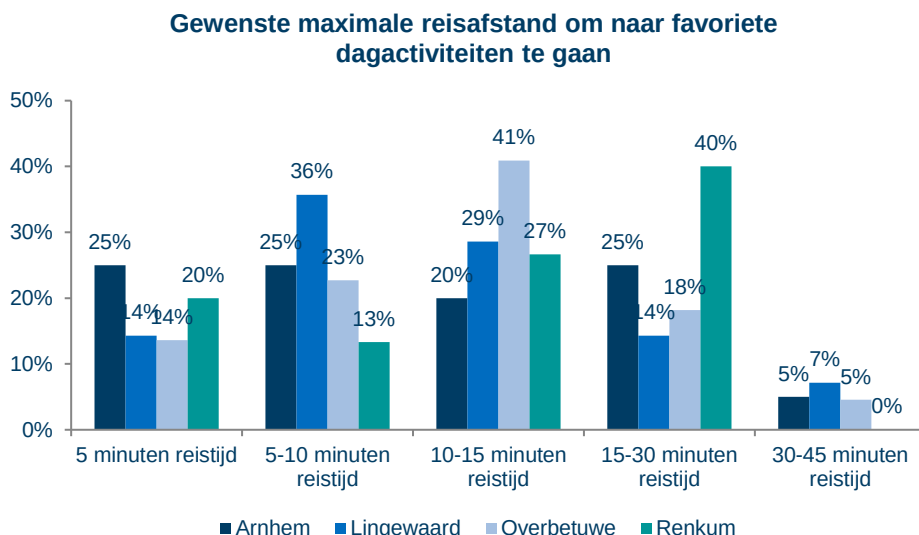
Figuur 4.9 Voorkeur voor maximale reisafstand, uitgedrukt in percentages

Gewenste maximale reisafstand om naar favoriete dagactiviteiten te gaan (n = 74)

Binnen deze cijfers valt ook een uitsplitsing te maken naar de woonplaats van de respondenten. De resultaten daarvan zijn in figuur 4.10 weergegeven. Daaruit blijkt onder andere dat de maximale reisafstand voor inwoners uit de gemeente Renkum hoger ligt dan voor inwoners uit de andere gemeenten.

Figuur 4.10 Voorkeur voor maximale reisafstand, uitgedrukt in percentages, uitgesplitst naar gemeente

N Arnhem = 20, Lingewaard = 14, Overbetuwe = 22, Renkum = 15

Tussen inwoners die gebruik maken van de Wmo en Wlz dagbesteding is geen verschil te zien wat betreft de gewenste maximale reisafstand.

Dezelfde taal

Voor 78% van alle respondenten is het van belang dat de groep deelnemers van de dagactiviteiten bestaat uit inwoners die dezelfde taal spreken. Daarbij is het interessant om te kijken naar verschillen tussen respondenten met verschillende geboortelanden. Dit aspect is van belang voor 76% van de respondenten die in Nederland zijn geboren. Daarnaast vinden alle respondenten (100%) met een ander geboorteland dan Nederland het belangrijk dat inwoners dezelfde taal spreken.

Fysieke en mentale inspanning

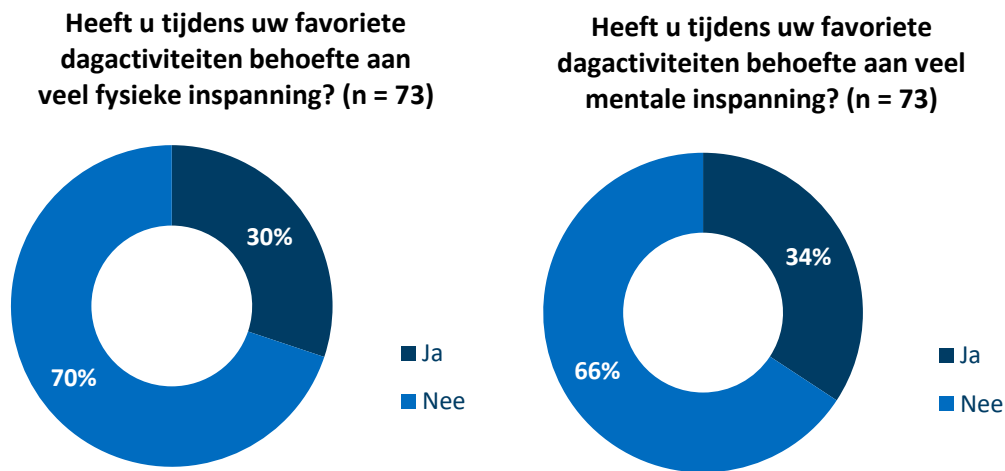
De mate van fysieke inspanning is voor 69% van de respondenten een belangrijk aspect van de dagactiviteit. Voor het aspect van mentale inspanning betreft dat 65%.

Binnen de groep respondenten die fysieke inspanning belangrijk vinden valt het op dat dit voor alle respondenten (4) geldt die tussen de 40-65 jaar zijn. Dit is meer dan in de andere leeftijdsklassen waarin dat gemiddeld voor 66% geldt. Daarnaast is er ook verschil zichtbaar in reacties tussen mannen en vrouwen. Zo vindt 74% van de mannen fysieke inspanning een belangrijk aspect en geldt dit in mindere mate voor 62% van de vrouwen. Tot slot is dit aspect met 11%-punt voor meer respondenten belangrijk die gebruik maken van de Wlz (81%) dan respondenten die gebruik maken van de Wmo (70%).

Bij de respondenten die mentale inspanning belangrijk vinden is verschil zichtbaar tussen leeftijdscategorieën. Dit aspect is voor minder respondenten belangrijk van 75 jaar of ouder (62%) dan voor respondenten tussen de 40-65 jaar (75%) en 65-75 jaar (73%). Daarnaast is dit aspect voor meer respondenten woonachtig in de gemeente Overbetuwe (76%) belangrijk dan in de gemeenten Arnhem (56%), Lingewaard (69%) en Renkum (64%). Tot slot lijkt dit aspect ook belangrijk voor meer respondenten met als hoogste opleidingsniveau lager onderwijs (75%) dan respondenten met andere opleidingsniveaus waarbij dit voor circa 64% belangrijk is.

Tot slot is aan de respondenten gevraagd of zij tijdens hun favoriete dagactiviteiten behoefte hebben aan veel fysieke en/of mentale inspanning. De resultaten daarvan zijn in figuur 4.11.

Figuur 4.11 Behoefte aan veel fysieke of mentale inspanning, uitgedrukt in percentages

Uiterlijk van de locatie

Het uiterlijk van de locatie is voor 66% van de respondenten een belangrijk aspect. Dit is belangrijk voor meer respondenten uit de leeftijdsklasse 40-65 jaar (100%) dan voor respondenten uit de andere leeftijdsklassen (64%).

Daarnaast is er verschil zichtbaar tussen de groep respondenten die de afgelopen maand wel hebben deelgenomen aan dagactiviteiten en de groep die dat niet heeft gedaan. Het aandeel inwoners die dit belangrijk vinden binnen de groep respondenten die de afgelopen maand deelnamen (72%) is groter dan het aandeel dat niet deelnam (52%).

Tot slot is het voor een groter aandeel inwoners belangrijk die gebruik maken van dagbesteding vanuit de Wlz (82%) dan voor inwoners die gebruik maken van de Wmo (72%).

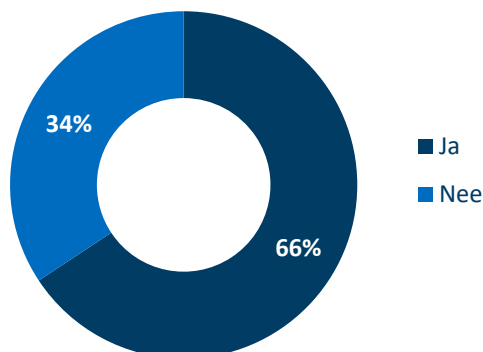
Vergoeding van de activiteit

Minder dan de helft van de respondenten (39%) vindt een volledige vergoeding van de dagactiviteit belangrijk. Bij de analyse van de respondenten die dit belangrijk vinden is er wel verschil te zien in leeftijdsklassen. Binnen de groep 40-65 jaar vindt 75% dit belangrijk, tegenover 55% tussen de 65-75 jaar en 33% van de groep 75 jaar en ouder.

Daarnaast is aan de respondenten ook gevraagd of zij financieel zouden willen en kunnen bijdragen aan de dagactiviteiten. De resultaten daarvan zijn in figuur 4.12 weergegeven.

Figuur 4.12 Mogelijkheid tot financieel bijdragen, uitgedrukt in percentages

**Zou u financieel willen en kunnen
bijdragen aan de dagactiviteiten? (n =
70)**

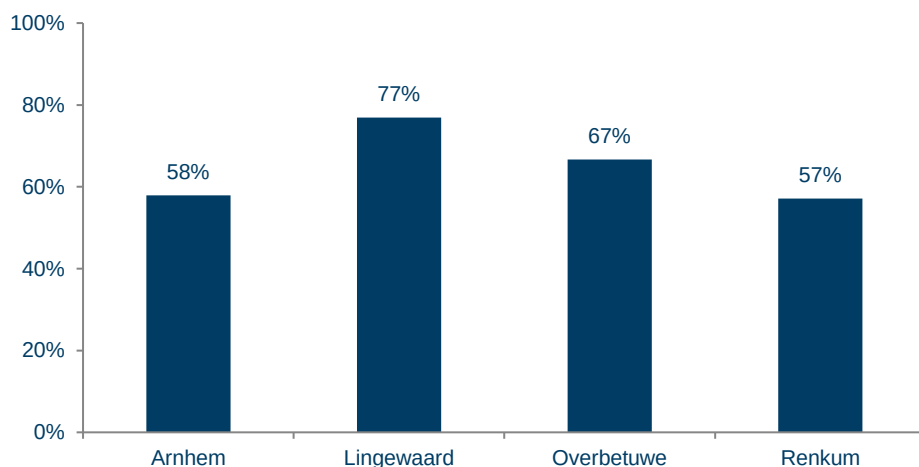

In de analyse van de antwoorden is een aantal opvallende resultaten te zien. Ten eerste blijkt dat hoe ouder de leeftijdsklasse, hoe meer respondenten financieel willen en kunnen bijdragen. In de groep 40-65 jaar beantwoordde 20% van de respondenten deze vraag met ja, ten opzichte van 55% van de respondenten tussen de 65-75 jaar en 72% van de respondenten van 75 jaar en ouder. Ten tweede is er ook verschil zichtbaar op basis van opleidingsniveau. Het percentage respondenten dat deze vraag met ja beantwoordden is als volgt binnen de opleidingsniveaus: lager onderwijs (63%), lager beroepsonderwijs (59%), middelbaar beroepsonderwijs (50%), hoger beroepsonderwijs (80%) en wetenschappelijke onderwijs (100%).

Tot slot werd deze vraag ook verschillend beantwoord op basis van de gemeente waar iemand woonachtig is. Deze uitsplitsing is hieronder in figuur 4.13 weergegeven.

Figuur 4.13 Mogelijkheid tot financieel bijdragen, uitgesplitst naar gemeente en uitgedrukt in percentages

**Ja, ik zou financieel willen en kunnen bijdragen aan de
dagactiviteiten**

N Arnhem = 19, Lingewaard = 13, Overbetuwe = 21, Renkum = 14

Activiteiten bedacht door de deelnemers

38% van de deelnemers vindt het belangrijk dat de activiteiten worden bedacht door de deelnemers van de activiteit zelf. Het is opvallend dat dit vooral geldt binnen de groep van 40-65 jaar waarin

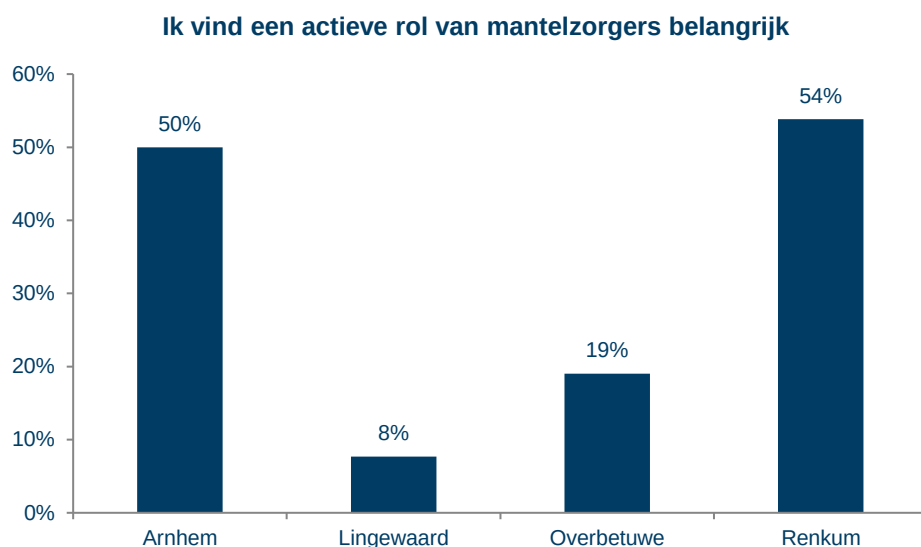
75% aangeeft dit belangrijk te vinden, ten opzichte van 36% in de andere leeftijdscategorieën. Respondenten woonachtig in de gemeente Arnhem springen met 50% die dit belangrijk vindt ook boven de andere gemeenten uit waarin 38% (Lingewaard en Overbetuwe) of 23% (Renkum) dit belangrijk vindt. Tot slot vinden ook meer respondenten met opleidingsniveau wetenschappelijk onderwijs (67%) dit belangrijk dan respondenten met andere opleidingsniveaus.

Actieve rol van mantelzorgers

Een actieve rol van mantelzorgers vindt 34% van de respondenten belangrijk. Binnen de leeftijds-klasse van 65-75 jaar vinden meer respondenten dit belangrijk, namelijk 45%, dan in de andere leeftijdsklassen waarin minder dan één derde van de respondenten dit belangrijk vindt.

Daarnaast is er, afhankelijk van de gemeente waarin respondenten wonen, verschillend gereageerd op deze vraag. In onderstaand figuur 4.14 is per gemeente aangegeven hoeveel procent van de respondenten dit aspect belangrijk vindt.

Figuur 4.14 Belang van actieve rol van mantelzorgers, uitgesplitst naar gemeente en uitgedrukt in percentages

N Arnhem = 18, Lingewaard = 13, Overbetuwe = 21, Renkum = 13

Vrije inloop

In totaal vindt 34% van de respondenten het belangrijk dat zij zonder zich aan te melden bij een dagactiviteit naar binnen kunnen lopen. Dit geldt voor meer dan de helft (57%) van de groep respondenten dat heeft aangegeven de afgelopen maand niet te hebben deelgenomen aan een dagactiviteit. Voor de groep deelnemers die aangeven gebruik te maken van dagbesteding vanuit de Wlz heeft 24% aangegeven dat zij het belangrijk vinden om zonder aanmelden naar binnen te kunnen lopen en binnen de groep Wmo gebruikers is dit 37%.

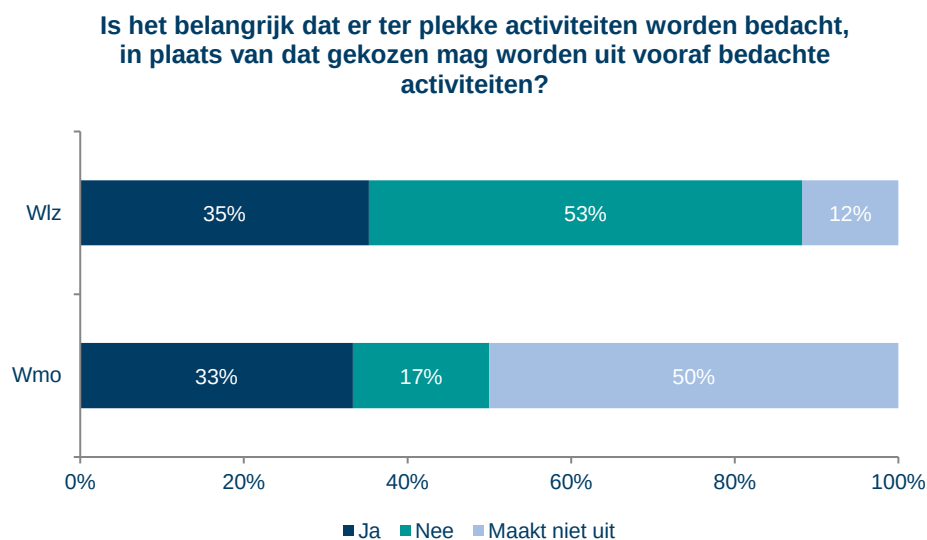
Ter plekke activiteiten bedenken

Minder dan één derde van de respondenten vindt het belangrijk dat er ter plekke activiteiten worden bedacht, in plaats van dat enkel gekozen mag worden uit vooraf bedachte activiteiten. Dit is minder dan de 38% van de respondenten dat eerder aangaf het belangrijk te vinden dat de activiteiten überhaupt worden bedacht door de deelnemers.

De mogelijkheid om ter plekke activiteiten te bedenken heeft met name de voorkeur van jonge inwoners met dementie (40-65 jaar), waarvan 75% aangeeft dit belangrijk te vinden. In andere leeftijdscategorieën geeft circa 28% van de respondenten dit aan.

Tot slot is het verschil in reacties tussen respondenten die gebruik maken van dagactiviteiten vanuit de Wlz of Wmo interessant. Deze uitsplitsing is hieronder in figuur 4.15 weergegeven.

Figuur 4.15 Belang van mogelijkheid om ter plekke activiteiten te bedenken, uitsplitst naar Wlz en Wmo gebruik en uitgedrukt in percentages

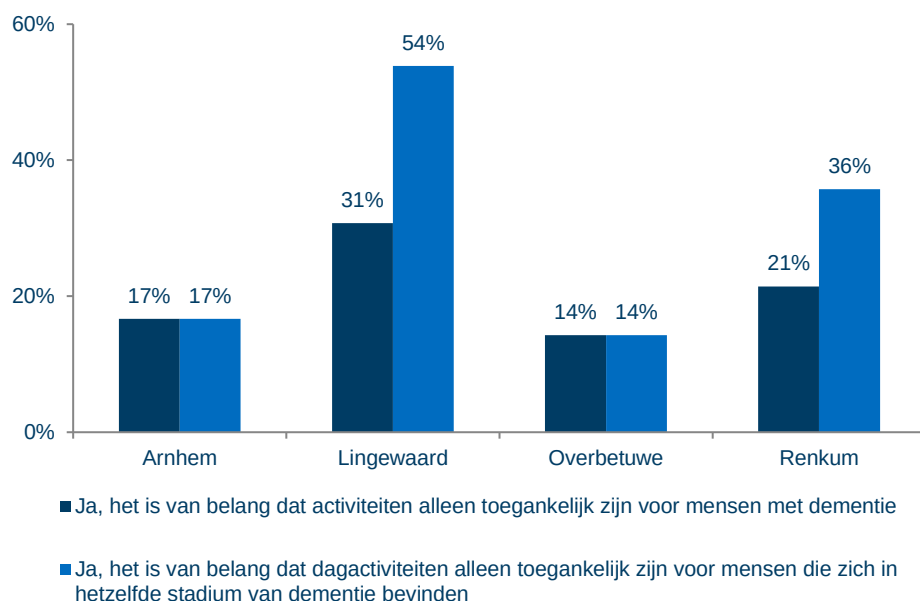

N Wmo = 30, Wlz = 17

Focus op (fase van) dementie

Voor 26% van de respondenten is het van belang dat de activiteiten alleen toegankelijk zijn voor inwoners die zich in hetzelfde stadium van dementie bevinden als zichzelf en 19% vindt het belangrijk dat de activiteit überhaupt alleen toegankelijk is voor inwoners met dementie. Vooral binnen de gemeente Lingewaard vinden respondenten deze aspecten belangrijk. Dit is in onderstaande figuur 4.16 zichtbaar gemaakt.

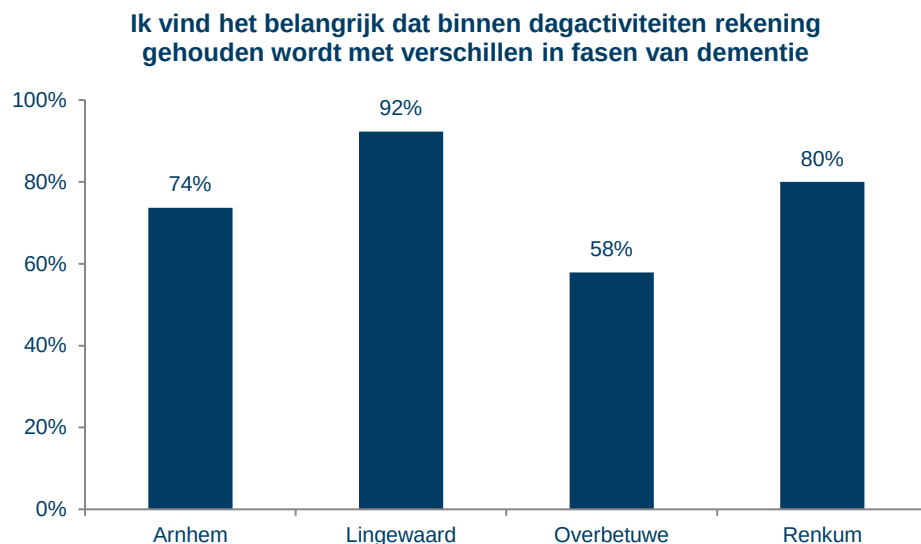
Figuur 4.16 Belang van toegankelijkheid van activiteiten voor mensen met dementie en mensen die zich in hetzelfde stadium van dementie bevinden, uitgesplitst naar gemeente en uitgedrukt in percentages

N Arnhem = 18, Lingewaard = 13, Overbetuwe = 21, Renkum = 14

Bij de analyse van een andere vraag komt naar voren dat maar liefst driekwart van alle respondenten van mening is dat er bij de dagactiviteiten rekening wordt gehouden met verschillen in fase van dementie. Er is bij deze vraag verschil zichtbaar in de respons per gemeente. Dit is in onderstaand figuur 4.17 weergegeven.

Figuur 4.17 Het belang van rekening houden met verschillen in fasen van dementie, uitgesplitst naar gemeente en uitgedrukt in percentage

N Arnhem = 19, Lingewaard = 13, Overbetuwe = 19, Renkum = 15

4.1.5 Verbeterpunten vanuit thuiswonende mensen met dementie

Aan de respondenten is ook gevraagd naar verbeterpunten die zij zien voor het huidige aanbod van dagactiviteiten. Onderstaande uitgewerkte punten zijn niet toe te schrijven aan een gemeente, omdat deze punten bij alle gemeenten naar voren kwamen. In de kern blijkt dat inwoners met dementie vooral behoefte hebben aan een plek waar ze even zichzelf kunnen zijn en kunnen ontspannen. Dit blijkt onder andere uit de volgende quote:

“Ik wil graag iets doen zonder dat het opvalt dat ik minder kan, dus bijvoorbeeld sporten met gelijkgezinden en dan met meer begeleiding erbij. (...) dat het niet voelt of ik naar een dagopvang ga, maar dat ik mezelf ben en dan erna een kopje koffie.”

Daarnaast kwamen verschillende aspecten uit de antwoorden naar voren. Deze worden hieronder nader toegelicht.

Ten eerste is door zeven respondenten benoemd dat zij meer behoefte hebben aan fysieke activiteiten, naast wandelen. Zij zouden meer willen sporten. De inwoners die dit antwoord hebben gegeven verschillen van leeftijd, dus dit speelt onder alle leeftijdsklassen (40 t/m 75+ jaar). Daarnaast hebben drie inwoners aangegeven dat zij graag meer naar buiten willen voor activiteiten en dat het tempo omhoog mag. Zij willen graag wat nuttigs doen.

“Het tempo is voor oude mensen.”

Ten tweede hebben zeven inwoners ook aangegeven dat de groepsgrootte van de activiteiten te druk voor hen is. Een voorbeeld daarvan is bingo voor de wijk in Arnhem. Twee respondenten benoemen dat zij zich überhaupt niet prettig voelen in een groep en behoefte hebben aan aanbod voor individuen. Ten derde hebben vijf inwoners benoemd dat zij meer handarbeid zouden willen doen. Zij willen graag iets creatiefs maken en met kunst aan de slag.

De variatie in de activiteiten mag ook breder volgens vier respondenten. Er is behoefte aan meer afwisseling van onderwerpen en type activiteiten. Respondenten hadden ook de mogelijkheid om dagactiviteiten die zij missen te benoemen. Zo geeft een respondent aan dat er activiteiten waar ruimte is voor intelligente discussies met diepgang ontbreken. Daarnaast kwam viermaal naar voren dat inwoners het leuk zouden vinden om dagjes erop uit te gaan naar een externe locatie. Als voorbeelden werden voetbalwedstrijden, dierentuin, musea, bioscoop of een openlucht museum benoemd. Andere activiteiten die nu ontbreken zijn onder andere: activiteiten met interactie met dieren, werken in de tuin, een koor, informatieve lezingen en meer aanbod voor mannen waar inwoners met techniek aan de gang kunnen.

Tot slot is door drie respondenten benoemd dat zij graag vaker naar dagactiviteiten willen gaan, dus dat de frequentie omhoog mag.

4.2 Wensen en behoefte van mantelzorgers van thuiswonende inwoners met dementie

In de survey zijn vragen gesteld om de wensen en behoeften van mantelzorgers met betrekking tot dagactiviteiten voor mensen met dementie in beeld te krijgen. De resultaten hiervan zijn hieronder in figuur 4.18 weergegeven.

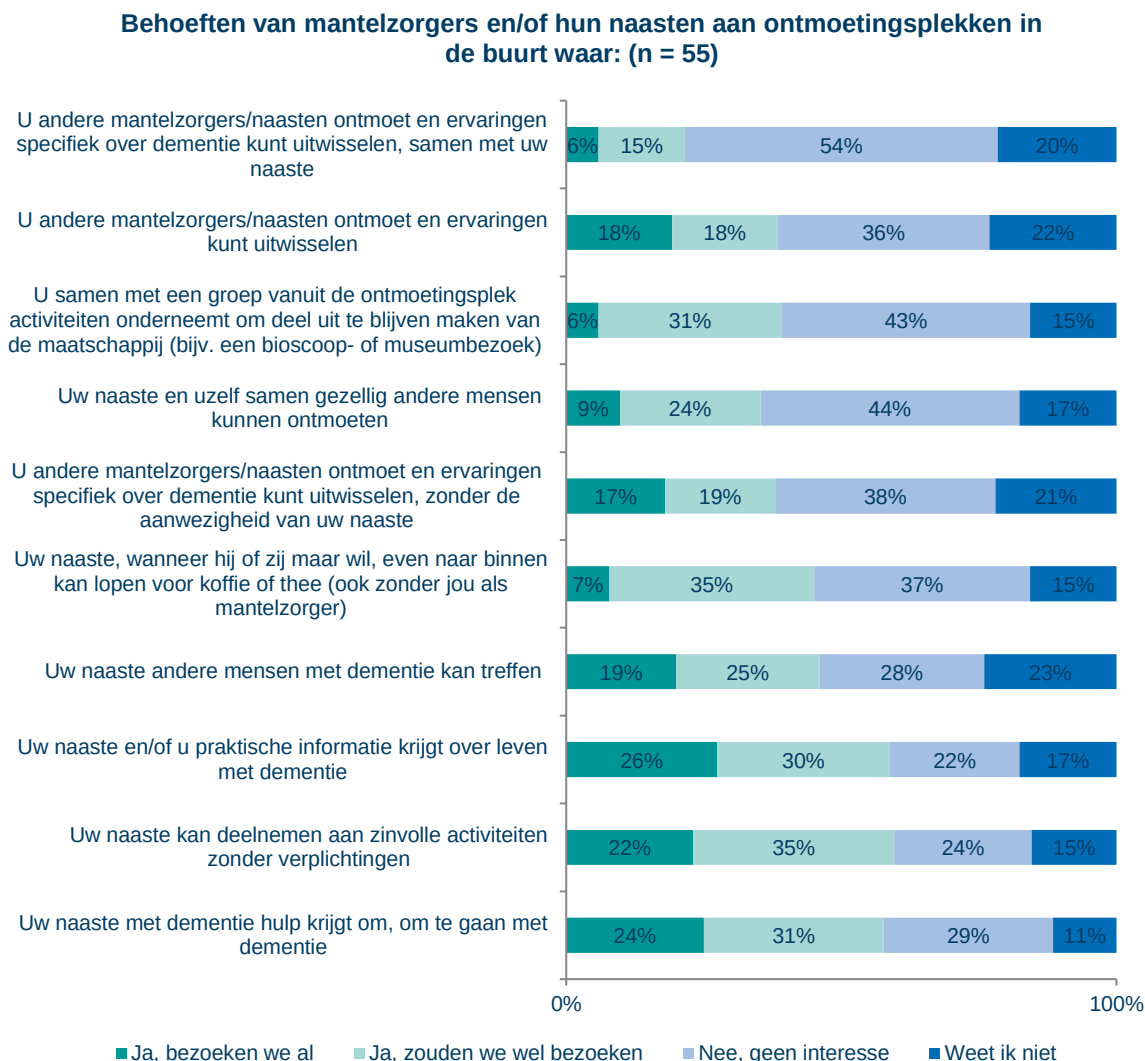
Figuur 4.18 Behoeften van mantelzorgers, uitgedrukt in percentages

De grootste behoefte die bij de mantelzorgers naar voren komt is de **behoefte aan tijd voor zichzelf om bij te komen van hun zorgtaken en om op te laden**. In de toekomst neemt de druk op mantelzorgers alleen maar toe⁴⁸, waardoor het belang van voldoen aan deze behoefte nog belangrijker wordt. Er is daarentegen minder behoefte om zelf ook deel te nemen aan de activiteiten met hun naasten. 95% van de respondenten heeft daar geen behoefte aan. 93% voelt zich er ook niet schuldig over als zij hun naaste onderbrengen bij een dagactiviteit.

⁴⁸ MantelzorgNL (2019, 8 november).

Figuur 4.19 Behoeften van mantelzorgers en/of hun naasten, uitgedrukt in percentages

Al met al, komt er uit de data naar voren dat er vooral behoefte is aan dat degene met dementie kan deelnemen aan zinvolle activiteiten, zonder verplichtingen. Er is veel minder behoefte aan ontmoetingsplekken waar de mantelzorger terecht kan. Dit is in lijn met de figuur 4.18 over de behoeften van de mantelzorger waarin slechts 5% aangaf behoefte te hebben om deel te nemen aan activiteiten met zijn / haar naaste.

4.3 Aandachtspunten om dagbesteding zinvol te maken voor inwoners met dementie

Om een volledig beeld te krijgen van wat er nodig is om dagbesteding zinvol te maken voor thuiswonende inwoners met dementie zijn er twee focusgroepen georganiseerd met casemanagers uit de regio⁴⁹. Daarbij kwamen onderstaande aandachtspunten naar voren.

Zorg voor het individu

De casemanagers zien dat er bij hun cliënten veel vooroordelen heersen over dagbesteding. Zo zou het kinderachtig zijn. Het is daarom belangrijk om de drempel tot dagbesteding te verlagen.

“Het belangrijkste is dat er naar de mens wordt gekeken in plaats van naar het ritme van de dagactiviteit.”

⁴⁹ Zie bijlage 2 voor het overzicht van deelnemende organisaties aan de focusgroepen.

De omgang met de inwoners is cruciaal. De chauffeur die de cliënt komt ophalen kan daar al een belangrijke rol spelen. Diegene moet kunnen aanvoelen wat je kan doen, bijvoorbeeld een grapje maken of ze juist even laten wennen.

Het belangrijkste is volgens de casemanagers dan ook niet dat er allerlei verschillende activiteiten zijn die gericht zijn op specifieke behoeftes van inwoners, maar dat er zorg is voor het individu met dementie bij een locatie. Denk daarbij aan dat inwoners naar een bepaalde plek gaan om daar gewoon 'te zijn'. Zij hoeven dan niet per se mee te doen met spelletjes of bepaalde activiteiten, maar kunnen hun eigen ding doen in een bepaalde ruimte.

Het is een utopie te denken dat er voor elke persoonlijkheid een voorziening op te zetten is. Sommige cliënten vallen ook tussen bepaalde activiteiten in als zij bijvoorbeeld niet bij verpleeghuisdagbesteding passen maar ook niet bij een zorgboerderij. Als de basis van zo'n ruimte goed is, dan is het niet nodig om aanbod specifiek op bepaalde achtergronden te richten. Over het algemeen is het bijvoorbeeld fijn als inwoners naar buiten kunnen zoals bij 'Naar huus toe'. Dat is een huis met een grote tuin waar inwoners in de tuin kunnen werken en spelletjes kunnen spelen aan tafel.

De casemanagers zien ook dat particuliere initiatieven het heel goed doen, omdat zij meer gericht zijn op het individu. Daar wordt meer in mogelijkheden gedacht.

Behoeften van subgroepen

Binnen de populatie van thuiswonende inwoners met dementie zijn bepaalde subgroepen te onderscheiden zoals hoog opgeleiden, jonge inwoners met dementie en inwoners met een migratieachtergrond. Tijdens de focusgroepen is met de casemanagers gesproken over bepaalde behoeften die zij binnen deze groepen zien.

Inwoners met beginnende dementie

Inwoners met beginnende dementie (de zogenoemde niet pluis fase) hoeven nog niet per se naar een dagbesteding maar kunnen ook nog gebruik maken van de voorliggende voorzieningen, ofwel ontmoetingsplekken. Deze inwoners hebben vaak nog een heel eigen leven. Zij kunnen bijvoorbeeld nog naar hun gebruikelijke sportclub gaan. Hier moet goed naar gekeken worden, ook al is begeleiding op den duur wel nodig.

Als zij wel naar dagbesteding willen, willen ze echter niet altijd een hele dag blijven. Het kan zijn dat iemand alleen een paar uur wil komen, maar dit kan vaak niet. Daarnaast is dagbesteding ook nooit in het weekend. Dit heeft vaak te maken met het regelen van vervoer en het tekort aan vrijwilligers.

Tot slot is het voor deze groep confronterend om met inwoners met verder gevorderde dementie in een groep te zitten. Daar moet rekening mee gehouden worden.

Inwoners met ver gevorderde dementie

De casemanagers geven aan dat er aanbod mist voor inwoners met zeer vergevorderde dementie. Door de grote zorgvraag van deze inwoners gaan zij niet naar dagbesteding, omdat zij vlak voor een opname zitten. Hierdoor blijven zij thuis en belanden zij in een gat als zij wel eerder dagbesteding hebben gehad.

Hoger opgeleiden

Hoger opgeleide cliënten hebben andere behoeftes. De casemanagers merken dat zij individueler zijn en specifieke interesses en behoeften hebben. Zij willen liever niet deelnemen aan groepsactiviteiten. Daarnaast hebben zij meer behoefte aan contact met andere hoogopgeleide inwoners

met dementie. Dit bemoeilijkt de zoektocht naar een passende dagbesteding, omdat niet altijd aan deze behoeften voldaan kan worden.

Praktisch opgeleiden

In het algemeen moeten inwoners met dementie wennen aan dagbesteding, omdat het niet altijd lijkt op hun hobby's. Zij balen dan vooral van het feit dat zij hun hobby's niet meer kunnen uitoefenen en vinden weinig aansluiting bij de dagbesteding. Sommige inwoners hebben echter geen hobby's gehad. Vooral inwoners met een praktische opleiding hebben vooral gewerkt. Zij weten niet wat voor dagactiviteiten ze zouden willen doen en hebben vooral behoefte aan iets dat aansluit bij hun werkende leven. Als iemand altijd als timmerman gewerkt heeft kan je bijvoorbeeld zorgen dat hij of zij in een dagbesteding kan timmeren.

Jonge inwoners met dementie

Met jonge inwoners met dementie worden inwoners onder de 65 jaar bedoeld. Eerder is in hoofdstuk 3 beschreven dat in de regio Arnhem en omstreken 98 mensen met dementie jonger zijn dan 70 jaar. Deze groep heeft andere normen en waarden en een andere denkwijze dan de generatie van boven de 65 jaar. Zij zitten in een andere levensfase op het moment dat zij de diagnose van dementie krijgen. Zij zijn vaak nog vitaal en soms ook nog aan het werk. Er heerst binnen deze groep meer onbegrip en verdriet over datgene dat ze niet meer kunnen. Zij willen ook vaak hun kinderen niet tot last zijn.

"Deze inwoners willen hele andere dingen doen dan "aan tafel geschoven worden en Rummikubben". Het mag voor hen wat hipper, zonder muziek uit de jaren 50. Deze groep wil cognitief uitgedaagd worden en geprikkeld worden."

Deze groep heeft behoefte aan beweging, sporten en sociaal en geestelijk actief blijven. Het is voor hen belangrijk om veel open plekken te hebben waar individuen elkaar kunnen ontmoeten en samen iets kunnen doen. Een atelier bijvoorbeeld. Een plek waar meerdere dingen samenkomen, zoals: werkplaats, café-achtig, keuken, etc.

Het aanbod voor deze groep bestaat nu vooral uit sporten en bewegen. De casemanagers geven aan dat er nu helaas vaak wachtlijsten zijn voor deze activiteiten.

Inwoners met een migratieachtergrond

De casemanagers geven aan dat er weinig aanbod en voorzieningen zijn voor inwoners met een migratieachtergrond, terwijl in hoofdstuk 3 eerder is beschreven dat dementie vaker voorkomt bij migranten ouderen. In Arnhem-Zuid is er bijvoorbeeld maar één dagbesteding voor inwoners met een Turkse/Marokkaanse achtergrond. Eén van de redenen dat het aanbod voor deze doelgroep beperkt is, is de taalbarrière. Er zijn wel enkele voorbeelden van dagbesteding meer gericht op inwoners met een migratieachtergrond (A&S groep Evital en Zorg en Welzijn). Bij deze dagbestedingen zijn er meer inwoners met migratie achtergrond welke dezelfde taal spreken waardoor de taalbarrière aanzienlijk verlaagd wordt.

Tegelijkertijd geven de casemanagers aan dat zij weinig cliënten hebben die tot deze doelgroep behoren, ondanks dat ze er van overtuigd zijn dat deze groep er wel is. Zij geven ook aan dat de culturele kennis onder hulpverleners beperkt is, bijvoorbeeld over het rekening houden met de mannen- en vrouwencultuur binnen bepaalde gemeenschappen. Er is vanuit de casemanagers behoefte aan scholing om cultuur sensitief te kunnen werken om deze groep te kunnen bereiken én begrijpen. Binnen het netwerk dementie Arnhem en omstreken is hier een werkgroep voor opgericht en zijn er plannen om hier scholing in te geven in relatie met de personen met dementie.

Casemanagers die wel ervaring hebben met het bereiken van deze doelgroep geven aan dat het belangrijk is om met het aanbod naar een doelgroep toe te gaan en niet probeert om de doelgroep naar een activiteit toe te halen. Als je echt iets wilt organiseren voor inwoners met bijvoorbeeld een Islamitische overtuiging, is het een belangrijke overweging om de activiteit binnen een Moskee aan te bieden. Daarnaast zien deze casemanagers dat eenzaamheid onder oudere vluchtelingen een groot probleem is.

LHBTQIA+

Tijdens de focusgroep is ook aanbod voor de groep LHBTQIA+ ter sprake gekomen. Volgens de casemanagers is het vooral belangrijk dat inwoners van die community ook aansluiting voelen bij het aanbod van dagactiviteiten. Dat wil niet zeggen dat er aanbod moet zijn dat specifiek gericht is op deze groep, maar dat inwoners respectvol omgaan met inwoners binnen deze community. Het is belangrijk dat zij geaccepteerd worden.

Op de website dementie.nl is meer informatie te vinden over homoseksualiteit en dementie. Zo wordt er verwezen naar de website Roze Zorg, waar zorginstellingen met een Roze Lopercertificaat te vinden zijn. De Roze Loper is een kwaliteitstoets die laat zien dat de organisatie bewust aandacht geeft aan seksuele- en gender diversiteit. De organisaties met een Roze Loper zetten zich in om iedereen, ongeacht gender of voorkeur, zo goed mogelijk te verzorgen en een veilig thuis te geven.

Eenzaamheid

Zoals eerder benoemd is de meest voorkomende reden voor inwoners met dementie om deel te nemen aan dagactiviteiten om inwoners te ontmoeten. De casemanagers zien ook bij hun cliënten dat activiteiten waarbij iemand 1 of 2 keer per week sociaal contact maakt met iemand veel waarde toevoegen. Dagbesteding kan volgens hen van hele grote waarde zijn in de bestrijding tegen eenzaamheid. Er is vaker een crisis mee voorkomen.

Zij zien echter ook dat hun cliënten vooral de echte 1-op-1 contacten missen, gesprekken met iemand die hun geschiedenis kent. De behoefte aan individueel contact en aansluiting op iemands interesses is heel groot. Inwoners willen erkend worden, door bijvoorbeeld over hun beroep te praten.

"In een groep kan je ook eenzaam zijn."

Het is heel erg afhankelijk of een inwoner een groepsmens is of niet. Inwoners die zich nooit senang hebben gevoeld in groepen vallen erbuiten bij groepsactiviteiten. Dit is een belangrijk aandachtspunt om rekening mee te houden.

4.4 Conclusie

De belangrijkste conclusies wat betreft de behoefte van thuiswonende inwoners met dementie zijn hieronder weergegeven.

Het aanbod sluit voor helft van inwoners niet aan.

Zij geven aan dat er verschillende redenen zijn om niet deel te nemen aan dagactiviteiten. De meest voorkomende redenen zijn: *niet geassocieerd willen worden met ziekte (46%)*, het is spannend om aan iets nieuws mee te doen en men blijft daarom liever bij het bekende (41%) en dat men geen behoefte heeft om zich onder andere mensen met dementie te bevinden (39%).

De meest voorkomende redenen voor thuiswonende mensen met dementie om wel deel te nemen aan dagactiviteiten zijn: **mensen ontmoeten (74%)**, voorkomen dat geheugen en kennis achteruit gaan (72%) en willen voorkomen dat men fysiek achteruit gaat (63%).

4.4.1 *Specifieke kenmerken van dagactiviteiten die de voorkeur hebben van thuiswonende mensen met dementie in de regio.*

Er is aan thuiswonende mensen met dementie gevraagd welke thema's zij het plezierig vinden bij dagactiviteiten. De drie type dagactiviteiten die het vaakst naar voren kwamen zijn: **muziek (72%)**, **natuur (72%)** en bewegen (68%). Bij verbeterpunten voor de dagactiviteit kwam naar voren dat men meer wil bewegen dan alleen wandelen.

Er is ook gevraagd naar hun voorkeur voor groeps grootte en reisafstand. Voor meer dan 70% van de respondenten geldt dat zij het liefst naar activiteiten met een **groeps grootte van maximaal 6 personen** gaan. De maximaal wenselijke reistijd ligt voor 56% van de respondenten **tussen de 10 en 30 minuten**.

Thuiswonende mensen met dementie hebben aangegeven dat zij de volgende aspecten van dagactiviteiten belangrijk vinden: de sfeer en veiligheid op de locatie waar de dagactiviteit plaatsvindt, de mate waarin het personeel of de vrijwilligers communiceren, de aanwezigheid van zorgprofessionals. Daarnaast vindt driekwart van de respondenten dat er **bij dagactiviteiten rekening gehouden moet worden in verschillen in fase van dementie** van de deelnemers. Minder belangrijke aspecten van dagactiviteiten vinden zij: dat deze alleen toegankelijk zijn voor mensen met dementie, dat de groep altijd bestaat uit mensen die dezelfde culturele achtergrond hebben als zijzelf en dat dagactiviteiten alleen toegankelijk zijn voor mensen die even oud zijn als zijzelf. Daarnaast vindt men de vergoeding van de activiteit ook minder belangrijk. Meer dan 60% van de respondenten kan en wil financieel bijdragen, met name uit de leeftijdsklasse 75 jaar en ouder.

Thuiswonende mensen met dementie hebben verschillende verbeterpunten voor de dagactiviteiten aangegeven. Ten eerste is er **te weinig aanbod gericht op sporten, buitenactiviteiten en nuttige activiteiten**. Ten tweede wordt de groeps grootte van activiteiten als te druk ervaren. Daarnaast is er te weinig variatie van activiteiten. Er is behoefte aan meer aanbod waarbij zij creatieve dingen kunnen maken en aan externe uitstapjes, waar deelnemers zelf inbreng in hebben.

Tot slot komen er aandachtspunten voor specifieke doelgroepen uit ons onderzoek naar voren:

- Het aanbod voor mensen met beginnende dementie moet passen bij hun leefwereld.
- Er is beperkt aanbod voor mensen met vergevorderde dementie.
- Jonge mensen met dementie hebben behoefte aan bewegen en sporten, maar nu zijn er nog veel wachtlijsten voor deze activiteiten. Het is fijn als zij ergens terecht kunnen om te sporten en sociaal en geestelijk actief te blijven. Het uiterlijk van de locatie is voor hen belangrijk en is er meer dan gemiddeld de wens om activiteiten zelf te bedenken.
- Hoger opgeleiden hebben weinig behoefte aan groepsactiviteiten en willen graag contact met gelijkgestemden.
- Voor praktisch opgeleiden geldt dat zij graag nuttig bezig willen zijn en dat de activiteit aansluit bij het eerdere beroep.
- Inwoners met een migratieachtergrond zijn niet goed in beeld bij de casemanagers. Deze groep is lastig te bereiken en er is geen goed zicht op hun behoefte.

4.4.2 *Behoeft van de mantelzorger*

De mantelzorger wil vooral dat alles voor naaste goed geregeld is. De mantelzorger heeft geen behoefte om activiteiten om samen te doen, maar wilt met name **ontzorgd** worden.

4.4.3 Aandachtspunten volgens casemanagers

Samengevat zijn de belangrijkste aandachtspunten volgens de casemanagers:

- Verlaag drempel van dagactiviteiten en ga in gesprek over vooroordelen die mensen met dementie hebben over dagactiviteiten.
- [Kijk naar de mens in plaats van naar de dagactiviteit](#). Denk in mogelijkheden.
- Cliënten [missen écht contact](#), de 1-op-1 contacten. Dat wordt niet opgelost met een groepsactiviteit, want daarin kun je ook eenzaam zijn.

5 Aanbod dagactiviteiten in de regio Arnhem en omstreken

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we het huidige aanbod van dagactiviteiten voor thuiswonende inwoners met dementie in de regio Arnhem en omstreken. Allereerst herhalen wij kort hoe dit aanbod in de regio georganiseerd is en hoe inwoners toegang krijgen tot deze voorzieningen. Vervolgens tonen wij de locaties in de regio waar dagactiviteiten worden georganiseerd. Op een aantal locaties zoomen wij verder in op basis van een aantal relevante achtergrondkenmerken. Tot slot beschrijven wij de knelpunten die casemanagers ervaren in het huidige aanbod en de oplossingen die zij hiervoor noemen.

5.2 Type dagactiviteiten in de regio Arnhem en omstreken

Voor inwoners met dementie worden verschillende dagactiviteiten georganiseerd om een zinvolle betekenis te geven aan de dag. Deze activiteiten worden grofweg onderverdeeld in twee categorieën: ontmoeting en dagbesteding⁵⁰.

Ontmoetingsplekken zijn vrij toegankelijk voor alle inwoners in de regio. Inwoners hebben hiervoor geen zorgindicatie nodig en worden vaak op dergelijke locaties gewezen door de casemanager, wijkcoach, Wmo-consulent of omdat zij de locatie al kenden vóór de diagnose dementie. De locaties die deze ontmoetingen aanbieden krijgen veelal subsidie van de gemeente.

Locaties voor dagbesteding zijn in tegenstelling tot ontmoetingsplekken *niet* vrij toegankelijk. Hier is meer professionele zorg en begeleiding aanwezig. Om die reden zijn dergelijke locaties alleen toegankelijk voor inwoners met een zorgindicatie (Wmo maatwerk of Wlz). Welk type indicatie nodig is hangt af van iemands persoonlijk situatie, dus de mate van zelfstandigheid en zelfredzaamheid, en van wie de dagbesteding financiert.

Als iemand zelfstandig en zelfredzaam is kan men eerder naar een ontmoetingslocatie zoals een buurthuis. Is de mate van zelfstandigheid en zelfredzaamheid echter niet hoog, dan volgt al snel een Wmo-indicatie. Een Wlz-indicatie volgt als iemand continue zorg en toezicht behoeft. Indien de dagbesteding gefinancierd wordt door de gemeente, dan is het alleen toegankelijk met een Wmo-indicatie. Wordt het gefinancierd door het zorgkantoor, dan hebben uitsluitend inwoners met een Wlz-indicatie toegang. Als een inwoner een casemanager heeft via de wijkverpleging wat betaald wordt vanuit de Zvw, dan heeft de inwoner uitsluitend toegang tot Wmo-dagbesteding.

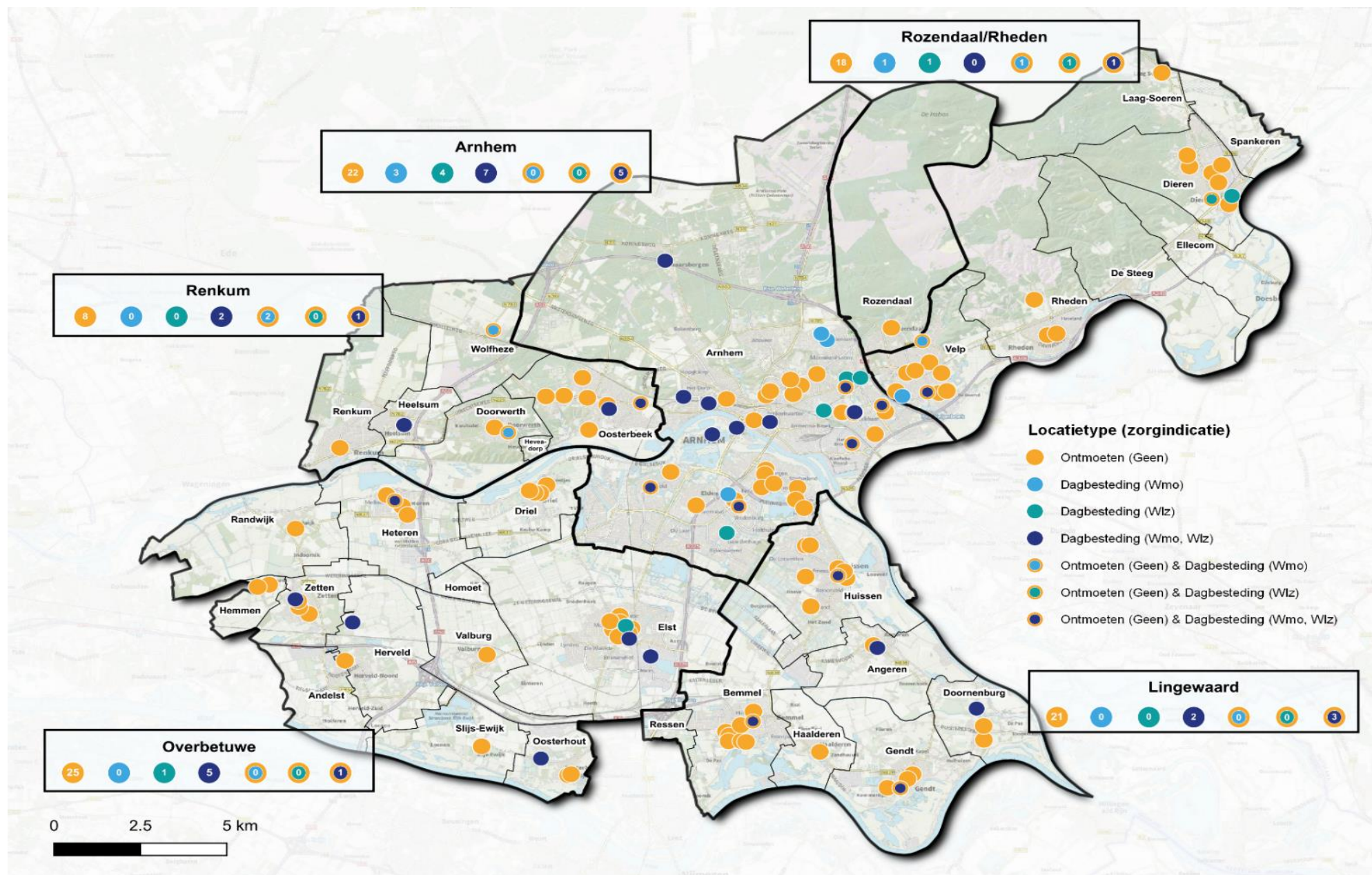
In onderstaande paragrafen beschrijven wij het huidige aanbod in ontmoeting en dagbesteding in de regio Arnhem en omstreken. Daarna geven wij een gedetailleerder beeld van de activiteiten op een aantal locaties in deze regio.

⁵⁰ In de gemeente Arnhem gebruikt men de term 'groepsbegeleiding'.

5.3 Overzicht locaties per gemeente

Het kaartje hieronder geeft inzicht in het aantal ontmoetings- en dagbestedingslocaties in de regio Arnhem en omstreken gericht op inwoners met dementie.⁵¹ De lijst locaties is samengesteld door middel van de NDAO-website en in overleg met de projectleider van NDAO.

⁵¹ Dit betekent dat sommige ontmoetingslocaties die algemeen toegankelijk zijn om mensen te ontmoeten en niet per se gericht zijn op mensen met dementie, niet zijn opgenomen in het kaartje.

In deze regio zijn er 94 ontmoetingslocaties en 26 dagbestedingslocaties. Daarnaast zijn er vijftien locaties die zowel ontmoeting als dagbesteding aanbieden. Van de totaal 41 locaties waar dagbesteding wordt aangeboden is 83% toegankelijk met een Wmo-indicatie en 83% toegankelijk met een Wlz-indicatie⁵². Er zijn dus even veel dagbesteding locaties toegankelijk met een Wmo- als met een Wlz-indicatie.

Uit het kaartje volgt dat de gemeente Arnhem 22 ontmoetingslocaties, drie dagbestedingslocaties voor Wmo-indicatie, vier dagbestedingslocaties voor Wlz-indicatie en zeven dagbestedingslocaties voor zowel een Wmo- als een Wlz-indicatie telt. Verder zijn er vijf locaties die zowel ontmoeting als dagbesteding voor mensen met een Wmo- en Wlz-indicatie aanbieden. De gemeente Renkum heeft acht ontmoetingslocaties en twee dagbestedingslocaties waar mensen zowel met een Wmo- als een Wlz-indicatie terecht kunnen. Verder telt deze gemeente twee locaties die zowel ontmoetingen als dagbesteding voor mensen met Wmo-indicatie aanbieden en één locatie die zowel ontmoetingen als dagbesteding voor mensen met een Wmo- of een Wlz-indicatie aanbiedt.

De gemeente Overbetuwe telt de meeste ontmoetingslocaties, namelijk 25. Verder is er één dagbestedingslocatie voor mensen met een Wlz-indicatie, zijn er vijf dagbestedingslocaties zowel voor mensen met een Wmo- als een Wlz-indicatie en is er één locatie die zowel ontmoeting als dagbesteding aanbiedt voor mensen met een Wmo- of een Wlz-indicatie. In de gemeente Lingewaard zijn er 21 ontmoetingslocaties en twee dagbestedingslocaties voor mensen met een Wmo- of een Wlz-indicatie. Verder telt deze gemeente drie locaties waar zowel ontmoeting als dagbesteding voor mensen met een Wmo- of Wlz-indicatie wordt aangeboden.

In de gemeenten Rheden/Rozendaal zijn achttien ontmoetingslocaties, er is één dagbestedingslocatie voor mensen met een Wmo-indicatie en één voor mensen met een Wlz-indicatie. Ook tellen deze gemeenten samen zowel 1 locatie waar ontmoeting en dagbesteding voor mensen met een Wmo, Wlz of een Wmo- of een Wlz-indicatie wordt aangeboden.

Samenvattend is het opvallend dat Renkum slechts elf ontmoetingslocaties heeft tegenover minimaal 21 ontmoetingslocaties in de andere vijf gemeenten. In vergelijking tot de andere vijf gemeenten, telt Renkum ook het minste aantal dagbestedingslocaties. Namelijk vijf voor mensen met een Wmo-indicatie en drie voor mensen met een Wlz-indicatie. Van de gemeenten heeft Renkum echter meer inwoners met dementie dan de gemeente Lingewaard en Overbetuwe. Dit staat dus niet in verhouding met het aanbod voor de inwoners.

Daarnaast heeft Arnhem opgeteld vijftien locaties waar mensen met een Wmo-indicatie terecht kunnen en zestien locaties waar mensen met een Wlz-indicatie terecht kunnen. Dit is relatief veel in vergelijking tot de andere vijf gemeenten, waar het aantal locaties dat mensen kunnen bezoeken met een Wmo-indicatie niet hoger dan zes ligt en met een Wlz-indicatie niet hoger dan zeven. Dit is in lijn met de grootte van de gemeente en dus zowel het totale aantal inwoners als het aantal inwoners met dementie in die gemeente.

Tot slot toont de Figuur dat de locaties gecentreerd zijn en in beperkte mate verspreid zijn over de zes gemeenten. Zo zijn er veel locaties in Arnhem-Zuid, in het zuiden van Rozendaal en in het zuidwesten van Rheden, maar is er voor mensen in het noorden van beide gemeenten weinig aanbod.

⁵² Berekend door: Totaal aantal locaties toegankelijk met Wmo-indicatie (= 34) gedeeld door totaal (=41) locaties. Totaal aantal locaties toegankelijk met Wlz-indicatie (= 34) gedeeld door totaal (=41).

5.4 Activiteiten op locaties per gemeente

In deze paragraaf geven wij een verdiepend beeld van de activiteiten die worden aangeboden op locaties per gemeente. We baseren ons op de resultaten van de enquête die wij hebben uitgezet onder aanbieders. Hieruit hebben wij informatie opgehaald over 22 locaties verspreid over de gemeenten. De antwoorden op de vragenlijst zijn niet toereikend om te generaliseren naar de gehele omgeving Arnhem en omstreken, maar geven wel een verdiepend beeld van de activiteiten die worden aangeboden op locaties per gemeente.

5.4.1 Beschrijvende gegevens locaties

In totaal geeft de vragenlijst inzicht in 22 verschillende locaties in de regio Arnhem en omstreken. De tabel hieronder toont in welke gemeenten de locaties zich bevinden en wat voor type activiteiten zij aanbieden: ontmoeting of dagbesteding. Met uitzondering van de gemeente Rozendaal worden alle gemeenten vertegenwoordigd in de vragenlijst (tabel 5.1).

Tabel 5.1 Locaties vertegenwoordigd in de enquête

Gemeente	Aantal locaties met ontmoetingsactiviteiten	Aantal locaties met dagbesteding	Aantal locaties met ontmoeting en dagbesteding
Arnhem	2	2	4
Lingewaard	1	4	-
Overbetuwe	1	2	-
Renkum	-	1	1
Rheden	3	-	-

Per gemeente zoomen wij in op een aantal onderwerpen die uit de vragenlijst volgen. Met betrekking tot de toegankelijkheid van de locatie kijken wij naar de vereiste indicatie en de fase van dementie. Verder kijken wij naar het vereiste opleidingsniveau van werknemers binnen de locatie en de toegestane capaciteit van deelnemers binnen de locatie.

5.4.2 Gemeente Arnhem

In de gemeente Arnhem hebben wij gegevens van acht locaties: twee locaties met alleen ontmoeting, twee locaties met alleen dagbesteding en vier locaties met zowel ontmoeting als groepsbegeleiding⁵³. De ontmoetingslocaties bieden activiteiten gericht op handarbeid, kunst, dans/muziek, spel en sport/bewegen. De locaties met groepsbegeleiding bieden activiteiten gericht op planten/natuur, handarbeid, koken, kunst, dans/muziek, spel en sport/bewegen. Op alle locaties zijn activiteiten weinig gericht op dieren en theater. De meeste activiteiten zijn geschikt voor inwoners die zich gematigd tot veel willen inspannen. Er zijn bijna geen activiteiten waar geen fysieke of mentale inspanning bij vereist is.

Het doel van zowel de ontmoeting als groepsbegeleiding is om inwoners te ontmoeten, een steentje bij te dragen, iets te leren, de cognitie te stimuleren en ter fysieke ontwikkeling. Als aanvulling geven de respondenten aan dat zij activiteiten organiseren om de mantelzorger te ontlasten.

De activiteiten zijn gericht op inwoners van 40 jaar en ouder. Er zit één ontmoetingsactiviteit tussen voor inwoners van 18 jaar en ouder. Verder lopen de groepsgroottes uiteen. Het aantal inwoners in een groep is op alle locaties kleiner dan 25 inwoners. In overeenstemming met de beschreven informatie in Hoofdstuk 2 zijn de ontmoetingslocaties toegankelijk zonder zorgindicatie. De locaties

⁵³ Zoals eerder beschreven in dit rapport wordt in de gemeente Arnhem gesproken van groepsbegeleiding in plaats van dagbesteding. In de casestudie gebruiken wij dus het woord groepsbegeleiding wat hetzelfde betekent als het woord dagbesteding in de andere casestudies.

met groepsbegeleiding zijn in de gemeente Arnhem evenveel toegankelijk voor inwoners met een Wmo- als een Wlz-indicatie.

De ontmoetingen en groepsbegeleiding zijn gericht op inwoners in de eerste drie fasen van dementie: niet-pluifase, beginnende fase en de gevorderde fase. Twee locaties bieden groepsbegeleiding voor alle fasen van dementie. Naast de fase van dementie wordt rekening gehouden met de etnische achtergrond, religie en het geslacht van inwoners met dementie. Er is maar één locatie die geen activiteiten aanbiedt die met die factoren rekening houden. Op die locatie wordt alleen naar de fase van dementie gekeken.

Er zijn altijd vrijwilligers aanwezig op de locaties in de gemeente Arnhem. Het aantal loopt uiteen van twee tot zeven vrijwilligers. Van de aanwezige zorgverleners wordt ofwel het opleidingsniveau Mbo-4 of Hbo gevraagd. Op sommige locaties werken zowel zorgverleners met een Mbo en Hbo-achtergrond. Vooral bij dagbestedingen worden vrijwilligers ook vaak ingezet om inwoners met dementie te vervoeren naar de locatie. Het probleem hierbij is echter dat de uitval onder vrijwilligers groot is en een tekort aan vrijwilligers dus meteen invloed heeft op het wel of niet kunnen bereiken van een locatie. Daarnaast wordt van cliënten gevraagd om zelf vervoer te regelen of wordt het vanuit de gemeente/regio geregeld. Een enkele keer wordt het vanuit de activiteit georganiseerd of ingekocht.

Wat betreft de ontmoetingslocaties wordt vervoer vooral zelf geregeld, vanuit de gemeente/regio of vanuit de activiteit. Lastig is echter dat de kosten van vervoer dus op kunnen lopen en niet elke cliënt krijgt een vervoersindicatie. Dientengevolge lopen de kosten voor het vervoer voor de locatie op. Dit werkt averechts want cliënten willen vaak niet deelnemen aan groepsbegeleiding als het vervoer niet is geregeld.

De mantelzorger is over het algemeen welkom bij ontmoetings- en groepsbegeleidingslocaties. Op één locatie zijn de activiteiten niet geschikt voor deelname van de mantelzorger. Er wordt echter gezegd door de respondenten dat het belangrijk is om ook activiteiten te bieden die meer aansluiten bij jongere inwoners met dementie en ook specifiek bij hun mantelzorgers. Verder geeft één aanbieder in Arnhem aan dat er behoefte is aan activiteiten voor een vrouwelijke multiculturele doelgroep. Het is echter niet gespecificeerd wat bedoeld wordt met 'multicultureel'.

Tot slot is een drietal punten benoemd dat verandering heeft. Locaties moeten zich meer richten op maatwerk zodat gevarieerder en meer vraaggericht aanbod gecreëerd wordt. Ook is het belangrijk dat binnen dezelfde locatie zorgverleners aanwezig zijn die zowel vanuit de Wmo als de Wlz gefinancierd worden zodat cliënten met zowel een Wmo- als een Wlz-indicatie naar dezelfde locatie toe kunnen en tegelijkertijd de zorg krijgen die zij behoeven met de nieuwe indicatie (in geval hun zorgbehoefte groter wordt). Als laatste wordt genoemd dat meer individuele aandacht nodig is om activiteiten te organiseren die passen bij de verschillende behoeften van de doelgroep.

5.4.3 *Gemeente Lingewaard*

In de gemeente Lingewaard hebben wij informatie over vijf locaties. Het gaat om één locatie waar ontmoetingen worden aangeboden en vier locaties waar dagbesteding wordt aangeboden. Op beide locaties zijn de activiteiten gericht op dieren, planten, natuur, handarbeid, ICT, koken, dans/muziek, spel en sport/bewegen. Het overgrote deel van de activiteiten is niet gericht op kunst en theater. Zowel de ontmoetingen als dagbesteding vereisen gematigde fysieke en mentale inspanning van de deelnemers.

De activiteiten dienen het doel om zingeving te geven, inwoners te ontmoeten, iets te leren en om de cognitieve en fysieke ontwikkeling te stimuleren. De respondenten gaven expliciet aan dat de

activiteiten worden afgestemd op de deelnemers en dat het dus lastig is om op voorhand te zeggen wat het thema en het doel van een activiteit is. Met betrekking tot het doel geven de respondenten ook aan dat activiteiten er zijn om cliënten uit te dagen en de mantelzorger te ontlasten.

Wat betreft de toegang zijn de activiteiten gericht op inwoners van 65 jaar en ouder. Dagbestedingsactiviteiten zijn in evenveel gevallen toegankelijk met een Wmo-indicatie als met een Wlz-indicatie. Dagbesteding is gericht op inwoners die in de eerste drie fasen van dementie zitten. Eén locatie organiseert activiteiten die niet gericht zijn op de niet-pluifase en juist wel op de beginnende, gevorderde en vergevorderde fase van dementie.

De dagbestedingen hebben een overwegend inclusief karakter. Zo zijn inwoners welkom ongeacht hun geslacht, afkomst, religie, leeftijd en fase van dementie. Dit betekent echter niet dat de activiteiten deze factoren ook daadwerkelijk in acht nemen.

De groepsgrootte van de dagbesteding varieert van 7 tot en met 16 personen. Per groep is er minimaal één vrijwilliger en zijn er maximaal vier vrijwilligers per dagdeel aanwezig. Voor de vaste werknemers is Mbo-3 of Mbo-4 vereist.

Wat betreft het vervoer komen cliënten vaak via eigen vervoer bij ontmoetingen. Daarnaast wordt dit vanuit de gemeente of regio geregeld. Hierin worden geen knelpunten ervaren, in tegenstelling tot het vervoer naar dagbestedingen. In vervoer naar dagbestedingen speelt vervoer via vrijwilligers, in aanvulling op de andere twee manieren, ook een grote rol. Echter zorgt het tekort aan vrijwilligers ervoor dat dit al snel een “kwetsbare” manier van vervoer is. Ook geven de aanbieders aan dat professioneel vervoer beperkingen kent, maar zij specificeren niet waarom dit het geval is.

Tot slot geven de aanbieders in de gemeente Lingewaard aan dat er dagbesteding in de regio mist voor jonge inwoners met dementie, dus inwoners tussen de 30 en 65 jaar oud. Zij stellen dat het bij deze doelgroep belangrijk is om een werkachtige setting te creëren op een locatie, wat beter aansluit bij het leven van jonge inwoners met dementie. Om de behoeften echt goed in beeld te krijgen is het belangrijk dat de doelgroep hier zelf over bevraagd wordt. Activiteiten zoals in de tuin werken, gespreksgroepen, lotgenotencontact en passend vrijwilligerswerk worden geopperd als activiteiten die aansluiten bij jonge inwoners met dementie.

5.4.4 Gemeente Overbetuwe

In de gemeente Overbetuwe zoomen wij verder in op drie locaties. Eén locatie kent een vrije inloop gericht op ontmoeten en op twee locaties wordt dagbesteding aangeboden. De ontmoetingslocatie richt zich vooral op handarbeid, kunst, dans/muziek, sport en bewegen. Tijdens de dagbestedingen komen deze thema's ook aan bod aangevuld door thema's gericht op dieren, planten/natuur, koken, spel, theater en ICT.

Het doel van de ontmoetingen ligt vooral op het ontmoeten van inwoners, zingeving en om iets te leren. Bij de dagbesteding ligt de focus ook nog op het stimuleren van de cognitieve en fysieke ontwikkeling. Daarnaast geven de aanbieders aan dat dagbesteding het doel dient om de mantelzorger te ontlasten. Zowel de ontmoetingen als de dagbesteding vragen een gematigde hoeveelheid fysieke en mentale inspanning.

De ontmoetingslocatie is toegankelijk voor alle leeftijden. De dagbestedingslocaties zijn toegankelijk voor inwoners met een Wmo- of Wlz-indicatie in de leeftijd 65 jaar en ouder. Verder is de ontmoetingslocatie specifiek gericht op inwoners die in de niet-pluifase of beginnende fase van

dementie zitten en de dagbesteding is juist op de laatste drie fasen van dementie gericht, dus niet op de niet-pluifase.

Op alle locaties wordt rekening gehouden met de etnische achtergrond van inwoners met dementie, hun religie en met verschillen in geslacht. De aanbieder van de ontmoetingslocatie benoemt expliciet dat iedereen die mee kan doen met de activiteiten of werkzaamheden welkom is. De aanbieder van de ontmoetingslocatie geeft aan niet te weten of de ontmoetingsactiviteiten ook toegankelijk zijn voor de mantelzorger. Van de dagbestedingslocatie is één locatie wel en één niet toegankelijk voor de mantelzorger.

De ontmoetingen en dagbestedingen hebben een uiteenlopende capaciteit van 2-6 personen tot en met 7-10 personen. Een enkele keer wordt een ontmoetingsactiviteit aangeboden voor 11-16 personen. Bij de ontmoetingsactiviteiten zijn geen vrijwilligers aanwezig. Het is niet bekend hoeveel vrijwilligers er aanwezig zijn bij de dagbestedingsactiviteiten. Van de betaalde krachten is Mbo-3 vereist bij de ontmoetingen en Mbo-4 bij de dagbesteding.

Tot slot het vervoer in de gemeente Overbetuwe. Vervoer naar de ontmoetingslocatie wordt door de inwoners met dementie zelf geregeld of vanuit een indicatie wanneer iemand niet zelfstandig woont. Het vervoer naar de dagbesteding wordt georganiseerd vanuit de activiteit of loopt via de vrijwilligers. Een knelpunt hierbij is dat het de locatie veel kost en dat het tekort aan vrijwilligers het vervoer via die groep kwetsbaar maakt.

5.4.5 Gemeente Renkum

In de gemeente Renkum gaan wij specifieker in op één locatie met dagbestedingen en één locatie die zowel ontmoetingen als dagbesteding aanbiedt. Op beide locaties komen alle eerder genoemde thema's terug in de activiteiten. Dit gaat om activiteiten gericht op dieren, planten/natuur, handarbeid, koken, kunst, dans/muziek, spel, sport/bewegen, theater en ICT. Op beide locaties wordt gematigde tot veel inspanning verwacht van de deelnemers. Het doel van de activiteiten op deze locaties is om inwoners te ontmoeten, voor zingeving, om iets te leren en om de cognitieve en fysieke ontwikkeling te stimuleren. Daarnaast geven de aanbieders aan dat de activiteiten erop gericht zijn om achteruitgang in de dementie te voorkomen en om inwoners emotioneel te ondersteunen.

De activiteiten zijn gericht op inwoners van 65 jaar en ouder. De ontmoetingen zijn net als in de andere gemeenten toegankelijk zonder indicatie en de dagbesteding is toegankelijk voor inwoners met een Wmo, of WLZ indicatie. De locatie die ook ontmoetingen aanbiedt is gericht op inwoners die zich in de niet-pluifase, beginnende of gevorderde fase van dementie bevinden. De locatie met dagbestedingen is alleen gericht op de beginnende en gevorderde fase met dementie.

Op beide locaties is iedereen welkom, wat inhoudt dat er geen onderscheid wordt gemaakt tussen inwoners op basis van religie, etnische achtergrond of geslacht. Op de locatie waar zowel ontmoeting als dagbesteding wordt aangeboden is de mantelzorger welkom. Op de andere locatie zijn de activiteiten niet toegankelijk voor de mantelzorger.

Op de locatie waar zowel ontmoetingen als dagbestedingen worden aangeboden loopt de capaciteit tijdens de activiteiten uiteen van 7-10 tot 11-16 personen. Hierbij zijn zes vrijwilligers aanwezig en van de werknemers wordt Mbo-4 gevraagd. Op de locatie met alleen dagbesteding zijn de activiteiten voor 11-16 of 17-25 personen. Op deze locatie is slechts één vrijwilliger aanwezig en ook hier is Mbo-4 vereist voor de werknemers. Voor de ontmoetingsactiviteiten wordt een eigen bijdrage gevraagd.

Er worden geen knelpunten ervaren in het vervoer naar beide locaties. Het vervoer wordt zelf geregeld, vanuit de regio of de activiteit, of door vrijwilligers. In een enkel geval komen inwoners vanuit de Geneeskundige Zorg voor Specifieke Patiëntgroepen (GZSP) met zittend ziekenvervoer, vanuit de Zvw met een taxi of de organisatie regelt dat inwoners vanuit een zorginstelling met een busje kunnen komen.

Tot slot geven de aanbieders aan dat zij geen activiteiten missen, echter zou het aanbod vaker toegankelijk moeten zijn. Dit betekent dat locaties vaker dan vier dagdelen open moeten zijn.

5.4.6 *Gemeente Rheden*

In de gemeente Rheden zoomen wij in op drie locaties die ontmoetingen aanbieden. De ontmoetingsactiviteiten zijn op beide locaties vooral gericht op planten/natuur, handarbeid en sport/bewegen. Op één locatie komen ook de thema's koken, kunst, dans/muziek, spel en ICT terug.

In deze gemeente draait de ontmoeting vooral om het maken van contact, gezelligheid en om ontspanning. Ook zijn de activiteiten belangrijk voor zingeving, om iets te leren, om de cognitieve en fysieke ontwikkeling te stimuleren, of om de mantelzorger te ontlasten. De ontmoetingsactiviteiten lopen uiteen qua inspanning, het kan zowel weinig, gematigd als veel inspanning vereisen.

De ontmoetingslocaties zijn toegankelijk voor inwoners van 55 jaar en ouder. Inwoners hebben op twee locaties geen indicatie nodig, maar op één locatie juist een Wlz-indicatie. De ontmoetingsactiviteiten zijn toegankelijk voor inwoners in de niet-pluis, beginnende of gevorderde fase. Op één locatie zijn de activiteiten alleen voor inwoners in de eerste twee fasen van dementie toegankelijk.

Verder wordt op één locatie alleen rekening gehouden met de fase van dementie, terwijl op de andere locaties ook rekening wordt gehouden met religie, etnische achtergrond en het geslacht van potentiële deelnemers van de ontmoetingsactiviteiten. Verder is de mantelzorger op één locatie niet welkom.

Wat betreft de kenmerken van de ontmoetingsactiviteiten loopt de capaciteit uiteen van 2-6, 7-10, 17-25 of meer dan 25 personen. De categorie 11-16 personen ontbreekt op deze locaties. Het aantal vrijwilligers varieert tussen nul en vier, en van de werknemers wordt een Mbo-4 of Hbo-opleiding vereist. Binnen één locatie kan dit per activiteit verschillen. De financiering gebeurt via een eigen bijdrage of via eigen fondsen of inkomsten van de locatie. Op één locatie worden de activiteiten bekostigd door een eigen bijdrage of de Wlz.

Op alle locaties wordt het vervoer zelf verzorgd of vanuit de activiteit. Een knelpunt is echter dat het duur is voor de locatie om de activiteit te organiseren. Ook voor de inwoners met dementie kan het regelen van eigen vervoer via een plusbus of regiotaxi ingewikkeld en ook duur zijn.

Tot slot geven de aanbieders aan dat activiteiten met toneel, drama of dans missen. Zij beschrijven verder dat het bij de activiteiten belangrijk is dat inwoners worden aangesproken bij hun voornaam en echt als persoon worden behandeld in plaats van als een 'dementerende'. De focus moet in de activiteit liggen op wat inwoners nog kunnen zodat zij in hun kracht gezet worden.

5.5 Knelpunten en oplossingen volgens casemanagers

In het gesprek met de casemanagers van inwoners met dementie zijn ook knelpunten en oplossingen van het aanbod ter sprake gekomen. De zogenoemde “bureaucratie” en de gevolgen hiervan blijken het grootste knelpunt. Deze twee knelpunten zijn hieronder uitgewerkt.

Bureaucratie

De casemanagers merken op dat de regelgeving om iemand kennis te laten maken met en vervolgens deel te laten nemen aan dagbesteding belemmerend werkt. Dit uit zich met name in het aanvragen en krijgen van een zorgindicatie en de verschillen in dagbesteding per indicatie. Dit heeft weer gevolgen voor het aanbod in dagbesteding en de communicatie tussen wijkcoaches, Wmo-consulenten, gemeenten en casemanagers. Uiteindelijk komt hierdoor meer druk op de mantelzorgers te liggen.

Lange wachttijd

De casemanagers geven aan dat cliënten door een hele administratieve molen heen moeten waardoor de doorlooptijd tot het krijgen van een indicatie erg lang is. De quote van casemanagers uit de gemeente Rheden/Rozendaal hieronder onderstreept de gevolgen hiervan. Uit gesprekken met NDAO kwam ook naar voren dat hetzelfde knelpunt wordt ervaren in de gemeenten Arnhem en Lingewaard.

“Als cliënt word je soms door het lange wachten op de indicatie ingehaald door de dementie.” – Gemeente Rheden/Rozendaal

In de praktijk betekent dit dat cliënten die op dit moment geïnteresseerd zijn in activiteiten die georganiseerd zijn vanuit de Wmo – maar op termijn naar de Wlz moeten doorstromen – opnieuw in een administratief proces terechtkomen. Zij moeten dan opnieuw wachten op hun indicatie, waardoor zij weer thuis komen te zitten. Verschillende casemanagers hebben aangegeven hierdoor vooruit te kijken en bij voorbaat al een Wlz-indicatie aan te vragen om dit te voorkomen.

Casemanagers laten zich momenteel dus leiden door de toekomstige indicatie. Idealiter denken zij niet op deze manier, maar het is makkelijker voor de cliënt om direct een Wlz-indicatie te krijgen. Hierdoor hoeft de cliënt niet meer door te stromen van een Wmo- naar een Wlz-indicatie en dit bespaart hem of haar administratieve lasten. Echter ontnemt dit de cliënt er ook van om naar Wmo-dagbesteding te gaan wat in termen van fase van dementie beter bij de cliënt past.

“We zitten eigenlijk gevangen in onze eigen regeltjes en bureaucratie” – Gemeente Lingewaard

Ook werkt de lange wachttijd belemmerend om cliënten te enthousiasmeren over dagbesteding. Daarnaast moet vaak een afspraak gemaakt worden om naar ontmoeting of dagbesteding te gaan. Een cliënt kan niet altijd zomaar ergens binnenlopen om een kijkje te nemen en ter plekke te beslissen om wel of niet deel te nemen.

Verskil in indicaties en vergoedingen

De toegankelijkheid van dagbesteding wordt bepaald door de wet, dus de Wmo of Wlz, waar vanuit de activiteit is opgezet. Inwoners met een Wmo-indicatie kunnen niet naar activiteiten die georganiseerd worden vanuit de Wlz en vice versa.

Voor aanbieders van dagbesteding is de Wlz-indicatie qua financiering gunstiger omdat Wmo-vergoedingen vanuit gemeenten lager zijn.

Geografisch gezien is er aanbod, maar in de praktijk valt het tegen

De casemanagers geven aan dat ondanks dat er in sommige plaatsen, zoals in Arnhem, wel veel aanbod is in dagactiviteiten er in de praktijk nog steeds gekozen kan worden uit een beperkt aantal opties. Cliënten hebben niet altijd toegang tot alle activiteiten vanwege hun indicatie, het vervoer en de tijd. Als er bijvoorbeeld Wmo-dagbesteding in de buurt is en iemand heeft een Wlz-indicatie, dan is er alsnog geen passend aanbod.

De casemanagers geven ook aan dat de locaties waar de dagactiviteiten georganiseerd worden zorgen voor een drempel. Hun cliënten geven aan dat de dorpen echt verschillende culturen hebben en dat zij het liefst naar een locatie in hun eigen dorp gaan. Zij willen niet altijd naar een ander dorp in de buurt.

Communicatie tussen wijkcoaches, Wmo-consulenten, gemeenten en casemanagers

De ingewikkelde regelgeving heeft ook gevolgen voor de communicatie tussen wijkcoaches, Wmo-consulenten, gemeenten en casemanagers. Voor een Wmo-indicatie voor dagbesteding moet in sommige gemeenten ook eerst een wijkcoach of Wmo-consult langskomen nadat de casemanager al heeft vastgesteld dat diegene daarvoor in aanmerking komt. De wijkcoach of Wmo-consult stelt vervolgens dezelfde vragen, wat confronterend en beangstigend kan zijn voor de cliënt. Dit is in principe onnodig, omdat vanuit de casemanagers is gewerkt aan het opbouwen van een vertrouwensrelatie en dezelfde vragen al zijn gesteld. In de gemeenten Renkum en Overbetuwe kunnen casemanagers van mensen met dementie zelf de indicatie aanvragen via een verkorte procedure in samenwerking met de Wmo-consulent. Zowel de casemanagers als inwoners ervaren dit als een prettige aanpak, zodat zij niet steeds hetzelfde verhaal hoeven te vertellen.

Meer druk op de mantelzorger

Door de ingewikkelde regelgeving en de financiële rompslomp moet de mantelzorger veel regelen, bijvoorbeeld als zij het Pgb moeten beheren. Dit legt veel druk op de mantelzorgers.

Denk aan de persoon in plaats van aan het systeem

Er moet meer gekeken worden naar wat de cliënt nodig heeft en wat er bij hem of haar past. Het zou volgens de casemanagers enorm helpen als inwoners gewoon kunnen binnenlopen bij een dagbesteding zonder indicatie. De casemanagers benoemen dat er in Rheden voorliggende voorzieningen zijn waar geen diagnose voor nodig is. Echter kunnen deze activiteiten niet altijd doorgaan vanwege het ontbreken van vervoer door het tekort aan vrijwilligers.

Zoek aansluiting bij bestaande activiteiten

De casemanagers geven de suggestie dat de dagbesteding gecombineerd zou kunnen worden met een andere activiteit in de buurt. Een voorbeeld is om iemand met beginnende dementie een rondleiding in een museum te laten verzorgen. De casemanagers benadrukken dat creativiteit belangrijk is: er hoeven niet per se nieuwe activiteiten opgezet te worden waarbij altijd hbo-opgeleide medewerkers aanwezig zijn. Soms kan het ook gecombineerd worden met een activiteit die al bestaat waarbij de medewerkers via een cursus leren over het omgaan met mensen met dementie.

*“De gedachte dat begeleiders of vrijwilligers altijd hoogopgeleid moeten zijn is achterhaald. Een training ‘dementievriendelijke wijk’ kan al verschil maken. Het is belangrijk dat mensen ‘menselijk’ zijn en betrokkenheid tonen. Je moet *feeling* hebben met mensen. Je hebt inspirerende mensen nodig met een passie om anderen te helpen, maar dat zit niet in een opleiding op een bepaald niveau.” – Gemeente Overbetuwe*

5.6 Conclusie

In de regio Arnhem en omstreken zijn 109 ontmoetingslocaties en 41 dagbestedingslocaties. Er zijn even veel dagbesteding locaties toegankelijk met een Wmo-indicatie als met een Wlz-indicatie. Specifiek in Renkum komt het aanbod in ontmoeting en dagbesteding niet overeen met het aantal mensen met dementie in de gemeente. In die gemeente moeten mensen relatief ver reizen om bij een activiteit te komen. Dit laatste geldt tevens voor alle inwoners met dementie die zich aan de buitenranden van de gemeenten bevinden, de activiteiten zijn namelijk gecentreerd in de centra van de verschillende kernen.

De thema's van de ontmoeting en dagbesteding lopen uiteen. Ditzelfde geldt voor het doel, welke gericht kan zijn op de persoon met dementie maar ook op de mantelzorger. De activiteiten bestaan vooral uit groepen van 7-10 of 11-16 personen, activiteiten voor grotere of kleinere groepen worden vrijwel niet georganiseerd. Daarnaast is dagbesteding vooral voor mensen vanaf 65 jaar en wordt de groep jongere mensen met dementie in de meeste gevallen uitgesloten.

Het grootste knelpunt vanuit de aanbieders betreft het vervoer en het tekort aan vrijwilligers. Locaties regelen vaak zelf vervoer, maar dit leidt tot hoge kosten. Het tekort aan vrijwilligers maakt het een kwetsbare optie om het vervoer via hen te laten lopen. De casemanagers onderstrepen de complexiteit rondom het vervoer. Dit maakt cliënten afhankelijk van het aanbod in de buurt, wat vaak niet passend is bij het betreffende individu.

Daarnaast concluderen de casemanagers dat het bureaucratische systeem rondom het krijgen van een zorgindicatie voor mensen met dementie demotiverend werkt en dus ook niet bijdraagt aan het vinden van passende ondersteuning voor deze doelgroep. Dit kan er in het ergste geval zelfs toe leiden dat te zware zorg wordt ingezet. Mantelzorgers ervaren deze last ook, wat de druk op hun schouders vergroot.

Een tweetal oplossingen biedt ondersteuning in het aanpakken van bovenstaande knelpunten. Enerzijds werkt het motiverend als locaties continu open zijn en cliënten binnen kunnen lopen wanneer zij willen. Dit maakt hen minder afhankelijk van vervoer en biedt de mogelijkheid om zelf passend aanbod te vinden. Anderzijds kan veel aanbod gecreëerd worden door huidige initiatieven in de gemeente te combineren met aanbod in dagactiviteiten voor mensen met dementie. Creativiteit en menselijkheid zijn belangrijker dan krampachtig vasthouden aan regels, bijvoorbeeld rondom het vinden van begeleiders met het juiste opleidingsniveau.

6 Gap-analyse – verbeterpunten aanbod

In dit hoofdstuk beantwoorden we de vraag in hoeverre het huidige aanbod aan dagactiviteiten aansluit bij de behoefte van thuiswonende inwoners met dementie. We beantwoorden deze vraag door de resultaten opgehaald vanuit de diverse perspectieven - de inwoners, de zorgaanbieders en de gemeenten – bij elkaar te brengen.

6.1 Wat kunnen partijen in de preventieve sfeer doen?

In alle zes gemeenten zal het aantal mensen met dementie – als gevolg van de vergrijzing - toenemen in de periode tot en met 2030. Passende zorg en ondersteuning – onder andere in de vorm van dagactiviteiten – is essentieel om kwaliteit van leven voor deze mensen optimaal te houden. In de preventieve sfeer kunnen gemeenten en samenwerkende partners inzetten op *leefstijl* om het aantal mensen met dementie te beperken, maar ook om de huidige populatie van mensen met dementie van een betere gezondheid te voorzien. Het helpt als gemeenten en samenwerkende partners hun beleid vanuit (positieve) gezondheid en minder vanuit zorg formuleren en uitvoeren. Zo kunnen gemeenten bijvoorbeeld tijdens het keukentafelgesprek als onderdeel van een Wmo-aanvraag al met inwoners spreken over gezondheid, wat iemand kan, belangrijk vindt en wil veranderen. Ook kunnen partners gezamenlijk een campagne opzetten gericht op bevorderen van een gezonde leefstijl en *(positieve) gezondheid* bij ouderen.

Ook het aanpakken van *eenzaamheid* onder ouderen helpt om de negatieve gevolgen van dementie onder inwoners enigszins te verzachten. Wanneer mensen dreigen gevoelens van eenzaamheid te ontwikkelen kunnen locaties voor dagbesteding en ontmoeting fungeren als plek om eenzaamheid te voorkomen, maar ook breder kan er in het welzijnsbeleid meer aandacht voor eenzaamheid komen door het organiseren van diverse acties of het trainen van Wmo-consulent, casemanagers of andere zorgprofessionals op het herkennen van eenzaamheid.

6.2 Welk aanbod mist?

Het aanbod in dagactiviteiten in de regio Arnhem en omstreken is volgens de helft van de respondenten met dementie en de mantelzorgers en een groot deel van de casemanagers nog niet toereikend. Voor de inwoners met dementie ligt dit aan een drietal punten. Allereerst betreft dit de *kenmerken* van een dagactiviteit en ten tweede de *doelgroep* waarop een dagactiviteit is gericht. Een derde punt betreft de *ervaren drempels* van mensen met dementie die zij moeten overwinnen om uiteindelijk naar een dagactiviteit te gaan.

Het merendeel van de inwoners met dementie prefereert activiteiten met een maximale groeps-grootte van zes personen. Zij zijn bereid om te reizen voor de activiteit, maar niet veel langer dan tussen de 10 en 30 minuten. Verder is het belangrijk voor inwoners met dementie dat de activiteiten buiten plaatsvinden, een sportelement bevatten en zinvol zijn. De mantelzorgers benadrukken dat de activiteiten geen rekening hoeven te houden met hen omdat zij geen behoefte hebben om mee te doen in de activiteiten, maar liever *ontlast* worden.

Praktisch opgeleide mensen zien liever dagactiviteiten die aansluiten bij een eerder beroep zodat zij zich nuttig voelen. Voor *jonge mensen met dementie* zijn autonomie en eigen regie essentieel, wat zich uit in de mogelijkheid om eigen activiteiten te bedenken. Daarnaast is het voor hen

belangrijk dat de locatie waar de dagactiviteit plaatsvindt sfeervol en uitnodigend is en niet teveel de associatie met een verzorgingstehuis opwekt. Een doelgroep waar vooralsnog weinig zicht op is betreft *mensen met een migratieachtergrond*. Deze groep is lastig te bereiken en is volgens de casemanagers ondervertegenwoordigd in de caseload. Het is echter belangrijk om inzicht te krijgen in de behoefte van mensen binnen deze doelgroep.

Naast het anders vormgeven van de dagactiviteiten om het aanbod aan te laten sluiten bij de behoefte van inwoners met dementie speelt een aantal drempels ook een grote rol. Mensen met dementie willen liever niet geassocieerd worden met de ziekte dementie en kunnen hierdoor besluiten om niet naar een dagactiviteit te gaan. Hierbij aansluitend benadrukken zij dat zij geen behoefte hebben om zich onder andere mensen met dementie te bevinden. Dit zijn obstakels die minder in de praktische vormgeving van de dagactiviteit liggen en meer bij de acceptatie van de ziekte bij de mensen met dementie zelf.

Tot slot benadrukken de casemanagers dat in de dagactiviteiten *het individu met dementie centraal* moet staan. Dit betekent dat dagactiviteiten uitgaan van de behoefte van het individu en niet vanuit een bepaalde activiteit. Wat wil iemand met dementie het liefst doen? Hoe ziet zijn of haar leefwereld eruit ongeacht de fase van dementie? En hoe kunnen deze twee elementen gecombineerd worden? De antwoorden op deze vragen volgen door op individueel niveau contact te maken met de persoon met dementie en in mogelijkheden te denken.

6.3 Wat is nodig om aanbod toekomstbestendig te maken?

Uit de aanbodanalyse blijkt dat het aanbod bestaat uit 109 ontmoetingslocaties en 41 dagbestedingslocaties. Er is een totaal van 140 locaties voor circa 3.500 thuiswonende inwoners met dementie. Dit lijkt een ruim aanbod, maar het blijft van belang om het aanbod goed kenbaar te maken aan de thuiswonende inwoners met dementie en belangrijke betrokkenen.

Er zijn even veel dagbesteding locaties toegankelijk met een Wmo-indicatie als met een Wlz-indicatie. De locaties zijn vaak gecentreerd in de centra van de verschillende kernen. Dit heeft gevolgen voor inwoners die zich aan de buitenranden van de gemeenten bevinden. Zij moeten relatief ver reizen. Het *vervoer* naar locaties en het tekort aan vrijwilligers is een knelpunt. Locaties regelen vaak zelf vervoer, maar dit leidt tot hoge kosten. Het tekort aan vrijwilligers maakt het een kwetsbare optie om het vervoer via hen te laten lopen. De casemanagers onderstrepen de complexiteit rondom het vervoer. Dit maakt cliënten afhankelijk van het aanbod in de buurt, wat vaak niet passend is bij het betreffende individu.

Activiteiten in *kleinere groepen* aanbieden helpt om het aanbod toekomstbestendig te maken. Op dit moment bestaan activiteiten vooral uit groepen van 7-10 of 11-16 personen, activiteiten voor kleinere groepen worden vrijwel niet georganiseerd terwijl hier wel een behoefte van een groot deel van de doelgroep ligt. Het tekort aan vrijwilligers werkt als een belemmering om aan deze behoefte te voldoen. Daarnaast helpt het aanbieden van meer activiteiten voor inwoners in *verder gevorderde fasen* van dementie om toe te werken naar een toekomstbestendig aanbod.

Het werkt motiverend als locaties langer open zijn en cliënten binnen kunnen lopen wanneer zij willen. Dit maakt hen minder afhankelijk van vervoer en biedt de mogelijkheid om zelf passend aanbod te vinden, maar het tekort aan vrijwilligers is hierbij wederom een knelpunt. Ook kan er meer aanbod gecreëerd worden door huidige initiatieven in de gemeente te combineren met aanbod in dagactiviteiten voor mensen met dementie. Creativiteit en menselijkheid zijn hierin

belangrijker dan krampachtig vasthouden aan regels, bijvoorbeeld rondom het vinden van begeleiders met het juiste opleidingsniveau.

Bronnenlijst

- Alzheimer Nederland (z.d.). *Factsheet cijfers en feiten over dementie*. Geraadpleegd op 15 september 2022, van <https://www.alzheimer-nederland.nl/factsheet-cijfers-en-feiten-over-dementie#:~:text=%2D%20De%20gemiddelde%20leeftijd%20is%2065,met%20dementie%20is%20zwaar%20belast>
- Alzheimer Nederland (z.d.). *Gehoorschade risicofactor dementie*. Geraadpleegd op 15 september 2022, van <https://www.alzheimer-nederland.nl/dementie/oorzaken-preventie/gehoorschade>
- Alzheimer Nederland (z.d.). *Levensverwachting dementie*. Geraadpleegd op 13 september 2022, van <https://www.alzheimer-nederland.nl/levensverwachting-dementie>
- Alzheimer Nederland. (2022, 21 juni). *Omgaan met verbloemend gedrag en het ontbreken van ziekte-inzicht*. Geraadpleegd op 15 september 2022, van <https://www.dementie.nl/omgaan-met-dementie/veranderingen-in-gedrag/ontkenning-en-gebrek-aan-ziekte-inzicht/omgaan-met-verbloemend-gedrag-en-het-ontbreken-van-ziekte-inzicht>
- Alzheimer Nederland (z.d.). *Veroorzaakt luchtvervuiling dementie?* Geraadpleegd op 13 september 2022, van <https://www.alzheimer-nederland.nl/over-dementie/diagnose-en-behandeling/medicijnen-tegen-dementie/alternatieve-behandelingen/luchtvervuiling>
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2018, 18 december). *Prognose: 18 miljoen inwoners in 2029*. Geraadpleegd op 13 september 2022, van [https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/51/prognose-18-miljoen-inwoners-in-2029#:~:text=In%202030%20zullen%20er%20naar,begin%202019%2C%20voorlopig%20cijfer\)](https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/51/prognose-18-miljoen-inwoners-in-2029#:~:text=In%202030%20zullen%20er%20naar,begin%202019%2C%20voorlopig%20cijfer))
- Centraal Gelderland (z.d.). *Inkoopdocument Groepsbegeleiding*. Geraadpleegd op 13 september 2022, van <https://www.inkoopscg.nl/home+inkoop/download+documenten+website/handlerdownloadfiles.ashx?idnv=1467489>
- College Voor Zorgverzekeringen (2014, 29 januari). *Handreiking passende dagbesteding*. VGN. Geraadpleegd op 13 september 2022, van <https://www.vgn.nl/nieuws/handreiking-passende-dagbesteding>
- Kennisplein Zorg voor Beter. (2022, 21 juli). *Verloop van dementie*. Zorg voor Beter. Geraadpleegd op 15 september 2022, van <https://www.zorgvoorbeter.nl/dementie/diagnose/verloop>
- Kivimäki, M., Singh-Manoux, A., Pentti, J., Sabia, S., Nyberg, S. T., Alfredsson, L., et al. (2019). *Physical inactivity, cardiometabolic disease, and risk of dementia: An individual- participant meta-analysis*. Geraadpleegd op 13 september 2022, van <https://www.bmj.com/content/bmj/365/bmj.11495.full.pdf>
- Kroes, F., Huijsmans, K. & Post, H. (2021, 13 december). *Data bij factsheet dementie*. Vektis.

- Kuo, C.Y., Stachiv, I., & Nikolai, T. (2020, 14 oktober). *(Non-) modifiable risk and protective factors with dementia and Alzheimer's disease: Literature review on current evidences, preventive interventions and possible future trends in prevention and treatment of dementia*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. Geraadpleegd op 15 september 2022, van <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33066592/>
- Livingston, G., Huntley, J., Sommerlad, A., Ames, D., Ballard, C., Banerjee, S. et al. (2020, 8 augustus). *Dementia prevention, intervention, and care: 2020 report of the Lancet Commission*. The Lancet Commissions. Geraadpleegd op 13 september 2022, van [https://www.thelancet.com/article/S0140-6736\(20\)30367-6/fulltext](https://www.thelancet.com/article/S0140-6736(20)30367-6/fulltext)
- Loketgezondleven.nl (z.d.). *Cijfers en feiten dementie*. Geraadpleegd op 13 september 2022, van <https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/gezond-en-vitaal-ouder-worden/wat-werkt-dossier-dementie/cijfers-en-feiten-dementie#:~:text=Op%20basis%20van%20bevolkingsonderzoek%20zijn,en%20ruim%20620.000%20in%202050>.
- Loketgezondleven.nl (2021, 27 oktober). *Rapport wat werkt risicoreductie dementie*. Geraadpleegd op 13 september 2022, van <https://www.loketgezondleven.nl/documenten/rapport-wat-werkt-risicoreductie-dementie>
- MantelzorgNL. (2019, 8 november). *Meer druk op mantelzorgers*. Geraadpleegd op 15 september 2022, van <https://www.mantelzorg.nl/nieuws/meer-druk-op-mantelzorgers/>
- Penninkilampi, R., Casey, A. N., Singh, M. F., & Brodayt, H. (2018). *The Association between Social Engagement, Loneliness, and Risk of Dementia: A Systematic Review and Meta-Analysis*. *Journal of Alzheimer's Disease*. Geraadpleegd op 15 september 2022, van <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30452410/>
- Prince, M., Albanese, E., Guerchet, M., & Prina, M. (2014, september). *World Alzheimer Report 2014. Dementia and Risk Reduction. An Analysis of Protective and Modifiable Factors*. London: Alzheimer's Disease International. Geraadpleegd op 13 september 2022, van <https://www.alzint.org/u/WorldAlzheimerReport2014.pdf>
- RIVM. (2019, 24 april). *Weten wat werkt: preventie van gehoorschade*. Geraadpleegd op 15 september 2022, van <https://www.rivm.nl/nieuws/weten-wat-werkt-preventie-van-gehoorschade>
- Stichting Philadelphia Zorg (z.d.). *Dementie en de fasen van 'Ik beleving'*. Geraadpleegd op 15 september 2022, van <https://www.philadelphia.nl/documents/10184/11810539/dementie-en-de-fasen-van-ik-beleving.pdf/4a17e9a9-b438-112e-802a-33ed9c34291a?t=1532610420000>
- Van den Broeke, C., Smits, C., & Noorlander, L. (2019). *Preventie van dementie bij mensen met een lage sociaal-economische status (ses) en in het bijzonder migranten met een lage ses*. Geraadpleegd op 15 september 2022, van <https://www.pharos.nl/wp-content/uploads/2019/11/Notitie-preventie-van-dementie-Pharos-2021-b.pdf>
- Vektis (2020). *Regiobeeld 2019-2030 Arnhem*. Geraadpleegd op 13 september 2022.

Volksgezondheid Toekomst Verkenning. (z.d.). *Ouderdomsziekten zorgen voor grote druk op de zorg*. Geraadpleegd op 15 september 2022, van <https://www.vtv2018.nl/ouderdomsziekten#referenties>

Zhang, X.X., Tian, Y., Wang, Z.T., Ma, Y.H., Tan, L., & Yu, J.T. (2021). *The epidemiology of Alzheimer's Disease Modifiable Risk Factors and Prevention*. Geraadpleegd op 15 september 2022, van <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34101789/>

Zorgstandaard Dementie (z.d.). Geraadpleegd op 13 september 2022, van <https://zorgstandaarddementie.nl/>

Bijlage 1 Vragenlijsten

Vragenlijst aanbieders dagactiviteiten dementie

*

1. Wat is uw functie?

*

2. Wat is de naam van uw organisatie?

Hierna volgen vragen over de dagbestedingsactiviteiten die uw organisatie aanbiedt. Met dagbestedingsactiviteiten wordt een activiteit bedoeld die structuur en een zinvolle invulling geeft aan de dagelijkse gang van zaken voor personen met dementie en zijn of haar naasten. Dit kunnen zijn: ontmoetingsplekken, inlooplekken of bijeenkomsten waar mensen met dementie goed terecht kunnen.

*

3. Hoeveel dagbestedingsactiviteiten biedt u aan?

- ☐ Een
- ☐ Twee
- ☐ Drie
- ☐ Vier
- ☐ Vijf
- ☐ Zes of meer

U heeft eerder aangegeven {{respondent.questions.AantalActiviteiten}} dagbestedingsactiviteiten aan te bieden. Indien u meer dan zes dagbestedingsactiviteiten aanbiedt, vragen wij u om de volgende vragen in te vullen voor de zes grootste activiteiten in termen van het aantal deelnemers. Hieronder volgen de vragen over deze dagbestedingsactiviteiten;

*

4. Wat is de naam van dagbestedingsactiviteit 1?

*

5. Wat is de naam van dagbestedingsactiviteit 2?

*

6. Wat is de naam van dagbestedingsactiviteit 3?

*

7. Wat is de naam van dagbestedingsactiviteit 4?

*

8. Wat is de naam van dagbestedingsactiviteit 5?

*

9. Wat is de naam van dagbestedingsactiviteit 6?

*

10. Gelieve onderstaande informatie per dagbestedingsactiviteit in te vullen. Indien u de website, het e-mailadres of de postcode niet weet kunt u 'nvt' invullen.

	Website (vul URL in)	Emailadres (vul e-mail in)	Postcode (vul postcode in)
Activiteit 1			
Activiteit 2			
Activiteit 3			
Activiteit 4			
Activiteit 5			
Activiteit 6			

*

11. Welke thema's komen terug in de dagbestedingsactiviteiten die worden georganiseerd? Meerdere antwoorden mogelijk

	Dieren	Planten / Natuur	Handarbeid	Koken	Kunst	Dans / Muziek	Spel	Sport / bewegen	Theater	ICT	Anders	Specificeer indien 'anders' ingevuld
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

*

12. Wat is het doel van de dagbestedingsactiviteit? Meerdere antwoorden mogelijk

	Mensen ontmoeten	Zingeving /steentje bijdragen	Om iets te leren	Om de cognitieve ontwikkeling te stimuleren	Om de fysieke ontwikkeling te stimuleren	Anders	Specificeer indien 'anders' ingevuld
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

*

13. Wat is de mate van fysieke inspanning tijdens de dagbestedingsactiviteit?

	Geen	Weinig	Gematigd	Veel	Niet van toepassing
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐	☐

*

14. Wat is de mate van mentale inspanning tijdens de dagbestedingsactiviteit?

	Geen	Weinig	Gematigd	Veel	Niet van toepassing
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐	☐

*

15. Wat is de benodigde zorgindicatie om deel te kunnen nemen aan de dagbestedingsactiviteit?Meerdere antwoorden mogelijk

	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo, zowel maatwerk als algemene voorziening)	Wet Langdurige Zorg (Wlz)	Zorgverzekeringswet (Zvw) (inclusief Geneeskundige Zorg voor Specifieke Patiëntgroepen (GZSP)	Persoonsgebonden Budget (Pgb)	Er is geen indicatie nodig	Weet ik niet
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vragen met betrekking tot de doelgroep

*

16. Wat is de leeftijdscategorie waarvoor de dagbestedingsactiviteit wordt georganiseerd?Meerdere antwoorden mogelijk

	40-65 jaar	65-75 jaar	75+ jaar	Het is voor alle leeftijden	Anders	Specificeer indien 'anders' ingevuld
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐	☐	

Voor de volgende vraag hanteren wij deze definities: Niet pluis fase:In de niet-pluis fase komen symptomen voor die wijzen op mogelijke dementie, maar de diagnose is nog niet gesteld. **Beginnende fase:** In de beginnende fase van dementie zijn kleine veranderingen in het gedrag of de capaciteiten van de persoon met dementie zichtbaar. **Gevorderde fase:** In de gevorderde fase van dementie zijn de veranderingen in het gedrag of de capaciteiten van de persoon met dementie duidelijker. **Vergevorderde fase:** In de vergevorderde fase van dementie is de persoon met dementie afhankelijk van anderen en heeft hulp nodig.

17. Voor mensen met welke fase van dementie is de dagbestedingsactiviteit geschikt?Meerdere antwoorden mogelijk

	Niet plus fase	Beginnende fase	Gevorderde fase	Vergevorderde fase	De dagbestedingsactiviteit is voor iedereen geschikt
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐	☐

18. Is de dagbestedingsactiviteit toegankelijk voor mensen met dementie die een beperking hebben?

	Ja, voor mensen met een lichamelijke beperking	Ja, voor mensen met een verstandelijke beperking	Ja, zowel mensen met een lichamelijke als voor mensen met een verstandelijke beperking	Nee
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐

19. Voor mensen met welke lichamelijke beperking is de dagbestedingsactiviteit allemaal toegankelijk?Meerdere antwoorden mogelijk

	Voor mensen met dementie en een hoorbeperking	Voor mensen met dementie en een zichtbeperking	Voor mensen met dementie en een beperking het bewegen	Anders	Specificeer indien 'anders' ingevuld
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐	

20. Vink aan wat voor de dagbestedingsactiviteiten van toepassing is. Binnen de dagbestedingsactiviteiten wordt rekening gehouden met: Meerdere antwoorden mogelijk

	Fase van dementie	Etnische achtergrond/afkomst	Religie	Verschillen in geslacht	Anders	Specificeer indien 'anders' ingevuld
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐	☐	

21. Is er ruimte voor de mantelzorger om deel te nemen aan of aanwezig te zijn bij de dagbestedingsactiviteit?

	Ja	Nee	Weet ik niet
Activiteit 1	☐	☐	☐
Activiteit 2	☐	☐	☐
Activiteit 3	☐	☐	☐
Activiteit 4	☐	☐	☐
Activiteit 5	☐	☐	☐
Activiteit 6	☐	☐	☐

22. Wat was het maximum aantal deelnemers dat deel mocht nemen aan de dagbestedingsactiviteit vóór Covid-19?

	Individueel	2-6 personen	7-10 personen	11-16 personen	17-25 personen	25+ personen
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐	☐	☐

23. Wat was het maximum aantal deelnemers dat deel mocht nemen aan de dagbestedingsactiviteit tijdens Covid-19?

	Individueel	2-6 personen	7-10 personen	11-16 personen	17-25 personen	25+ personen
Activiteit 1						
Activiteit 2						
Activiteit 3						
Activiteit 4						
Activiteit 5						
Activiteit 6						

24. Wat is het maximum aantal deelnemers dat tegenwoordig deel mag nemen aan de dagbestedingsactiviteit?

	Individueel	2-6 personen	7-10 personen	11-16 personen	17-25 personen	25+ personen
Activiteit 1						
Activiteit 2						
Activiteit 3						
Activiteit 4						
Activiteit 5						
Activiteit 6						

25. Hoeveel vrijwilligers zijn er betrokken bij de dagbestedingsactiviteit?

	Aantal (nul is ook mogelijk)
Activiteit 1	<input type="text"/>
Activiteit 2	<input type="text"/>
Activiteit 3	<input type="text"/>
Activiteit 4	<input type="text"/>
Activiteit 5	<input type="text"/>
Activiteit 6	<input type="text"/>

26. Wat is het vereiste opleidingsniveau van de begeleiders van de dagbestedingsactiviteit?

	Mbo 1-2	Mbo 3	Mbo 4	Hbo	Wo	Er is geen specifiek opleidingsniveau vereist	Weet ik niet	Anders	Specificeer indien 'anders' ingevuld
Activiteit 1	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	
Activiteit 2	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	
Activiteit 3	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	
Activiteit 4	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	
Activiteit 5	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	
Activiteit 6	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	☒	

CAK = Centraal Administratie Kantoor Wmo Algemeen = Wet maatschappelijke ondersteuning voor algemene voorzieningen Wmo Maatwerk = Wet maatschappelijke ondersteuning voor maatwerkvoorzieningen Wlz = Wet langdurige zorg Zvw = Zorgverzekeringswet GZSP = Geneeskundige zorg voor Specifieke Patiëntgroepen

27. Wat is de financieringsbron van de dagbestedingsactiviteit?Meerdere antwoorden mogelijk

	Eigen bijdrage CAK	Eigen bijdrage	Wmo Algemeen	Wmo Maatwerk	Wlz	Zvw	GZSP	Subsidie via de gemeente	Anders	Specificeer indien 'anders' ingevuld
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

28. Hoe is het vervoer naar en vanaf de dagbestedingsactiviteit geregeld?Meerdere antwoorden mogelijk

	Eigen vervoer	Vervoer vanuit de gemeente/regio	Vervoer georganiseerd vanuit de activiteit	Vervoer door vrijwilligers	Anders	Specificeer indien 'anders' ingevuld
Activiteit 1	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 2	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 3	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 4	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 5	☐	☐	☐	☐	☐	
Activiteit 6	☐	☐	☐	☐	☐	

29. Ziet u knelpunten omtrent het vervoer naar en vanaf de dagbestedingsactiviteit?

	Ja	Nee
Activiteit 1	☐	☐
Activiteit 2	☐	☐
Activiteit 3	☐	☐
Activiteit 4	☐	☐
Activiteit 5	☐	☐
Activiteit 6	☐	☐

30. Gelieve deze knelpunten toelichten en mogelijke oplossingen ervan benoemen:

	Knelpunten:
Activiteit 1	
Activiteit 2	
Activiteit 3	
Activiteit 4	
Activiteit 5	
Activiteit 6	

31. Met de doelgroep in het achterhoofd (mensen met alle fasen van dementie), is er een dagbestedingsactiviteit die u momenteel mist in het huidige aanbod, maar die u wel graag zou willen aanbieden? Zo ja, licht uw antwoord toe.

32. Wat zou in het huidige aanbod moeten veranderen om de dagbestedingsactiviteiten meer aan te laten sluiten op de doelgroep?

Uw antwoorden zijn geregistreerd! Hartelijk dank dat u de tijd genomen hebt om deze enquête in te vullen. Uw antwoorden zijn zeer waardevol voor ons.

Vragenlijst thuiswonende mensen met dementie

1. Bent u thuiswonend?

- Ja → GA DOOR NAAR VRAAG 2
- Nee → DE VRAGENLIJST EINDIGT HIER

Algemene vragen

2. Hoe oud bent u?

- 40-65 jaar
- 65-75 jaar
- 75 jaar of ouder

3. Wat is uw geslacht?

- Vrouw
- Man
- Dat zeg ik liever niet

- Anders dan bovenstaande, namelijk:

4. Wat zijn de vier cijfers van uw postcode?

Vul hieronder uw antwoord in:

5. Wat is uw hoogst behaalde opleiding?

- Geen opleiding
- Lager onderwijs (basisonderwijs)
- Lager beroepsonderwijs (LTS, vmbo) of middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo, vmbo-tl)
- Middelbaar beroepsonderwijs (mbo, meao) of hoger algemeen en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (havo, vwo, HBS)
- Hoger beroepsonderwijs (HTS, hbo, heao)
- Wetenschappelijk onderwijs (universiteit, wo)

6. Waar bent u geboren?

- In Nederland
- In een ander Europees land (exclusief Nederland, Turkije, Armenië en Georgië, inclusief Rusland)
- Amerika of Oceanië
- In Suriname
- Nederlandse Cariben (Aruba, Curaçao, Sint-Maarten, Bonaire, Sint Eustatius, Saba)
- In Marokko
- In een ander land in Afrika
- In Turkije
- In Indonesië (voormalig Nederlands-Indië)
- In een ander land in Azië
- Anders, namelijk: _____

Vragen met betrekking tot de dagbesteding

Hierna volgen vragen over uw behoefte en voorkeur met betrekking tot *dagactiviteiten*. Met een dagactiviteit wordt een activiteit bedoeld die structuur en een zinvolle invulling geeft aan de dagelijkse gang van zaken voor personen met dementie en zijn of haar naasten. Dit kan bijvoorbeeld een activiteit zijn die georganiseerd is in een zorginstelling, vereniging of buurthuis.

7. Heeft u de afgelopen maand deelgenomen aan een dagactiviteit?

- Ja → GA DOOR NAAR VRAAG 8
- Nee → GA DOOR NAAR VRAAG 10

8. Kruis in onderstaande tabel aan wat voor u van toepassing is. De afgelopen maand heb ik deelgenomen aan een dagactiviteit in een:

	Ja	Nee
Zorginstelling		
Zorgboerderij		
Buurthuis of wijkcentrum		

9. Op welke andere plek heeft u de afgelopen maand deelgenomen aan een dagactiviteit?

Vul hieronder uw antwoord in:

--

10. Kruis in onderstaande tabel aan wat voor u van toepassing is. Ik neem deel aan een dagactiviteit om:

	Ja	Nee
Mensen te ontmoeten		
Mij nuttig te voelen of een steentje bij te dragen		
Iets te leren		
Mij creatief te ontwikkelen		
Mijn geheugen en kennis te trainen		
Mij fysiek te ontwikkelen		
Te voorkomen dat mijn geheugen en kennis achteruit gaan		
Te voorkomen dat ik fysiek achteruit ga		

11. Kruis in onderstaande tabel aan wat voor u van toepassing is. Ik vind het plezierig als de dagactiviteit draait om het thema:

	Ja	Nee
Dieren		
Planten		
Natuur		
Handarbeid		
ICT		
Koken		
Kunst		
Muziek		
Dans		
Spel		
Sport/bewegen		
Theater		

12. Welke andere thema's vindt u plezierig voor de dagactiviteit?

Vul hieronder uw antwoord in:

13. Sluit het huidige aanbod dagactiviteiten aan bij uw wensen?

- Ja
- Nee

14. Wat zou u graag verbeterd zien in het huidige aanbod van dagactiviteiten?

Vul hieronder uw antwoord in:

15. Zijn er dagactiviteiten die u mist in het huidige aanbod? Zo ja, gelieve toelichten wat u mist en waarom.

Vul hieronder uw antwoord in:

16. Kruis in onderstaande tabel aan wat voor u van toepassing is. De reden dat ik (soms) niet naar een dagactiviteit ga is omdat:

	Ja	Nee
Er geen activiteit wordt aangeboden die aansluit bij mijn wensen		
Er geen begeleiding of vervoer is om naar een activiteit toe te gaan		
Ik geen behoefte heb om mij onder andere mensen met dementie te bevinden		
Ik iets dat nieuw is spannend vind en liever bij het bekende blijf		
Ik buitenshuis al een druk leven heb		
Ik het idee heb dat ik veel moet. Mijn vrijheid wordt beperkt door dagactiviteiten		

Ik niet (altijd) geassocieerd wil worden met de ziekte dementie		
Het mij fysiek niet lukt om naar een dagopvang te gaan of deel te nemen aan een activiteit		
Ik financieel niet in staat ben om deel te nemen aan de activiteit		
Het mij mentaal niet lukt om naar een dagopvang te gaan of deel te nemen aan een activiteit		
Ik niet genoeg zelfvertrouwen heb om deel te nemen aan een activiteit		

17. Ik maak gebruik van een dagbesteding vanuit de: *(Meerdere antwoorden mogelijk)*

- ☐ Wmo
- ☐ Wlz
- ☐ Zvw
- ☐ Anders, namelijk: _____
- ☐ Weet ik niet

De volgende vragen gaan over uw favoriete dagactiviteiten. We willen u vragen om een aantal favoriete dagactiviteiten in gedachte te houden en de komende vragen met die activiteiten in gedachte te beantwoorden.

18. Heeft u tijdens uw favoriete dagactiviteiten behoefte aan veel fysieke inspanning?

- Ja
- Nee

19. Heeft u tijdens uw favoriete dagactiviteiten behoefte aan veel mentale inspanning?

- Ja
- Nee

20. Heeft u tijdens uw favoriete dagactiviteiten behoefte aan één-op-één-activiteiten?

- Ja
- Nee

21. Heeft u tijdens uw favoriete dagactiviteiten behoefte aan groepsactiviteiten?

- Ja
- Nee

22. Welke groepsgrootte bij uw favoriete dagactiviteiten heeft uw voorkeur?

- ☐ Individueel met een maatje
- ☐ 2-6 personen
- ☐ 7-10 personen
- ☐ 11-16 personen
- ☐ 17-25 personen
- ☐ 25+ personen

23. Op welke leeftijdscategorie moeten uw favoriete dagactiviteiten volgens u gericht zijn?
(Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Mijn eigen leeftijd
☐ Jonger dan mijn eigen leeftijd
☐ Ouder dan mijn eigen leeftijd

24. Wat is voor u de gewenste maximale reisafstand om naar uw favorieten dagactiviteiten te gaan?

- ☐ 5 minuten reistijd
☐ 5-10 minuten reistijd
☐ 10-15 minuten reistijd
☐ 15-30 minuten reistijd
☐ 30-45 minuten reistijd
☐ 45-60 minuten reistijd

25. Kruis in onderstaande tabel aan wat voor u van toepassing is. Het vervoer naar dagactiviteiten zou geregeld moeten zijn door:

	Ja	Nee
De mensen met dementie zelf		
Naasten van de mensen met dementie		
Vrijwilligers		
Gemeente/regio		
De organisatie van de dagactiviteit		

26. Zou u financieel willen en kunnen bijdragen aan de dagactiviteiten?

- Ja → DOOR NAAR VRAAG 27
- Nee → DOOR NAAR VRAAG 28

27. Zo ja, hoeveel zou u financieel willen en kunnen bijdragen aan één bepaalde dagactiviteit?

Vul hieronder uw antwoord in:

28. Kruis in onderstaande tabel aan wat voor u van toepassing is. Ik vind het belangrijk dat binnen dagactiviteiten rekening gehouden wordt met verschillen in:

	Ja	Nee
Geslacht		
Fasen van dementie		
Etnische achtergrond/afkomst		
Religie		

29. Kruis in onderstaande tabel aan wat voor u van toepassing is. Bij dagactiviteiten vind ik het belangrijk dat:

	Ja	Nee	Maakt niet uit
Deze alleen toegankelijk zijn voor mensen met dementie			
Deze alleen toegankelijk zijn voor mensen die zich in hetzelfde stadium dementie bevinden als ik			
Deze alleen toegankelijk zijn voor mensen die even oud zijn als ik			
De groep altijd bestaat uit dezelfde mensen			
De groep bestaat uit mensen die dezelfde taal spreken			
De groep altijd bestaat uit mensen die dezelfde culturele achtergrond hebben als ik			
Er zorgprofessionals aanwezig zijn			
Er een 'gevoel van zorg' om de activiteit heen hangt			
Er een actieve rol van mantelzorgers is			
Er van tevoren afspraken zijn gemaakt over de tijden waarop ik aanwezig dien te zijn bij de activiteit			
Er ter plekke activiteiten worden bedacht in plaats van dat gekozen mag worden uit vooraf bedachte activiteiten			
De activiteiten worden bedacht door de deelnemers van de activiteit zelf			
Ik zonder mij aan te melden bij een activiteit binnen kan lopen			

30. Kruis in onderstaande tabel aan wat voor u van toepassing is. Een belangrijk aspect van de dagactiviteit vind ik:

	Ja	Nee	Maakt niet uit
Het type dagactiviteit			
De mate van fysieke inspanning die vereist is tijdens de dagactiviteit			
De mate van mentale inspanning die vereist is tijdens de dagactiviteit			
De grootte van de groep die aan de dagactiviteit deelneemt			
De reisafstand naar de locatie waar de dagactiviteit plaatsvindt			
De wijze waarop het vervoer is geregeld naar de dagactiviteit			
De sfeer en veiligheid op de locatie waar de dagactiviteit plaatsvindt			

Het uiterlijk van de locatie waar de dagactiviteit plaatsvindt			
De mate waarin het personeel of de vrijwilligers met mij communiceren			
De mate van communicatie door de organisatie over de dagactiviteit			
Een volledige vergoeding van de dagactiviteit			

31. Is er op dit moment iemand die u helpt met het invullen van de vragen uit deze vragenlijst?

- Nee, ik vul de vragenlijst alleen in → DIT IS HET EINDE VAN DE VRAGENLIJST
- Ja, ik krijg hulp van mijn partner, vriend/vriendin, een andere naaste of mantelzorger → GA DOOR NAAR VRAAG 32

De volgende vragen zijn gericht aan uw partner, vriend/vriendin, een andere naaste of mantelzorger die samen met u de vragenlijst invult.

32. Verleent u mantelzorg?

Mantelzorg betekent dat u onbetaald langdurige zorg voor een persoon met dementie draagt.

- Ja → GA DOOR NAAR VRAAG 33
- Nee → GA DOOR NAAR VRAAG 38

33. Wat is uw leeftijd?

- 20 jaar of jonger
- 21 tot en met 30 jaar
- 31 tot en met 40 jaar
- 41 tot en met 50 jaar
- 51 tot en met 60 jaar
- 61 tot en met 70 jaar
- 71 jaar of ouder

34. Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw
- Zeg ik liever niet
- Anders, namelijk: _____

35. Wat is uw relatie met de naaste met dementie die u verzorgt?

- Diegene is mijn partner
- Diegene is mijn vader of moeder
- Diegene is mijn kind
- Diegene is mijn schoonvader- of schoonmoeder
- Diegene is een (schoon)broer of (schoon)zus
- Diegene is een ander familielid
- Diegene is een huisgenoot, die geen familie is
- Diegene is een buurman of buurvrouw
- Diegene is een vriend of kennis
- Anders, namelijk: _____

36. Hoe lang draagt u al zorg voor uw naaste met dementie? (in maanden)

U mag een schatting maken. Als u voordat de diagnose 'dementie' was gesteld bij uw naaste al zorg voor hem of haar droeg, mag u die tijd meerekenen.

Vul hieronder uw antwoord in:

37. Combineert u het geven van mantelzorg met een baan?

- Ja, ik werk fulltime
- Ja, ik werk parttime: 4 dagen per week
- Ja, ik werk parttime: 3 dagen per week
- Ja, ik werk parttime: 2 dagen per week
- Ja, ik werk parttime: 1 dag per week
- Nee, ik werk niet

38. Welke van de volgende punten is van toepassing op uw situatie als mantelzorger/naaste? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Ik vind het prettig om mijn ervaringen te delen met andere mantelzorgers/naasten
- ☐ Ik vind het prettig om mijn ervaringen te delen met anderen die zorg dragen voor iemand met dementie
- ☐ Ik voel mij schuldig wanneer ik mijn naaste onderbreng bij een dagactiviteit
- ☐ Ik heb (meer) behoefte aan tijd voor mezelf om bij te komen van mijn zorgtaken en om op te laden
- ☐ Ik heb behoefte om deel te nemen aan activiteiten met mijn naaste
- ☐ Ik vind het nuttig om handvatten te krijgen bij het zorgen voor iemand met dementie

39. Kruis in onderstaande tabel aan wat voor u van toepassing is. Heeft u en/of uw naaste behoefte aan ontmoetingsplekken in de buurt waar:

	Ja, bezoeken we al	Ja, zouden we wel bezoeken	Nee, geen interesse	Weet ik niet
U andere mantelzorgers/naasten ontmoet en ervaringen kunt uitwisselen				
U andere mantelzorgers/naasten ontmoet en ervaringen specifiek over dementie kunt uitwisselen, zonder de aanwezigheid van uw naaste				
U andere mantelzorgers/naasten ontmoet en ervaringen specifiek over dementie kunt uitwisselen, samen met uw naaste				
Uw naaste, wanneer hij of zij maar wil, even naar binnen kan lopen voor koffie of thee (ook zonder jou als mantelzorger)				
Uw naaste en uzelf samen gezellig andere mensen kunnen ontmoeten				

Uw naaste kan deelnemen aan zinvolle activiteiten zonder verplichtingen				
Uw naaste andere mensen met dementie kan treffen				
Uw naaste en/of u praktische informatie krijgt over leven met dementie				
Uw naaste met dementie hulp krijgt om, om te gaan met de dementie				
U samen met een groep vanuit de ontmoetingsplek activiteiten onderneemt om deel uit te blijven maken van de maatschappij (bijv. een bioscoop- of museumbezoek)				

Dit is het einde van de vragenlijst. Hartelijk dank voor het invullen! U kunt deze lijst terug inleveren bij degene van wie u de vragenlijst heeft ontvangen, bijvoorbeeld uw casemanager.

Bijlage 2 Deelnemers focusgroepen

Op 16 en 23 juni 2022 hebben er focusgroepen plaatsgevonden met als doel een beeld krijgen van de kenmerken en randvoorwaarden voor zinvolle dagactiviteiten voor mensen met gevorderde dementie. Tijdens deze sessie stond de vraag 'Wat maakt een dagactiviteit zinvol voor uw cliënt?' centraal. Het overzicht van de aanwezige organisaties hierbij vindt u hieronder.

16 juni 2022

Organisatie	Regio
STMG	Rheden/Dieren
Thuiszorg Groot-Gelre	Oosterbeek/Doorwerth/Wolfheze
Santé partners	Overbetuwe
Innoforte-zorg	Velp/Rozendaal
Vilente	Renkum (Arnhemse gedeelte)
Thuiszorg Groot-Gelre	Arnhem Zuid
Attent	Rheden/Dieren
Rijnwaal Zorggroep	Overbetuwe
Attent zorg en behandeling	Arnhem Noord
Rijnwaal Zorggroep	Overbetuwe

23 juni 2022

Organisatie	Regio
Santé Partners	Lingewaard
Acare Thuiszorg	Arnhem Zuid
Thuiszorg Groot Gelre	Arnhem Zuid
Silvie zorg	Arnhem Zuid

Bijlage 3 Overzicht van locaties

Gemeente	Naam activiteit NDAO-website	Organisatie benoemd op NDAO-website	Locatie activiteit	Postcode	Type activiteit	Plaatsnaam	Zorgindicatie
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	A & S Groep B.V.	A&S Groep dagbesteding	6831 LJ	Dagbesteding	Arnhem	Wmo
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Activiteiten centrum Suz & so	Hendrina Hoeve	6841 HB	Dagbesteding	Arnhem	Wmo, Wlz
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Activiteiten centrum Suz & so	De Praets	6841 HD	Dagbesteding	Arnhem	Wmo, Wlz
Gemeente Arnhem	Dagbesteding	Thuiszorg Evital BV	Evital	6827 BW	Dagbesteding	Arnhem	Wmo, Wlz
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Drie Gasthuizengroep	Buitenpoort/Oranjepoort	6812 AX	Dagbesteding	Arnhem	Wmo/Wlz
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Drie Gasthuizengroep	De Bonte Specht	6811 DW	Dagbesteding	Arnhem	Wmo, Wlz
Gemeente Arnhem	Dagbehandeling Jong dementerenden	Waalboog	De Boog	6523 PA	Dagbesteding	Nijmegen	Wmo, Wlz
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	SWOA	De Gaanderij	6843 AN	Dagbesteding/ontmoeten	Arnhem	Wmo, Wlz (pgb), Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	SWOA	De Petersborg	6835 DX	Dagbesteding/ontmoeten	Arnhem	Wmo, Wlz (pgb), Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Attent Zorg en Behandeling	De Praets	6824 MD	Dagbesteding	Arnhem	Wlz, Zvw (GZSP)
Gemeente Arnhem	Wassen	de wasplaats	Klarendal	6822 GV	Ontmoeting	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	SWOA	De Weldam	6825 HG	Dagbesteding/ontmoeten	Arnhem	Wmo, Wlz (pgb), Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	SWOA	Fier	6835 DX	Dagbesteding/ontmoeten	Arnhem	Wmo, Wlz (pgb), Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Het schild	Het Schild	6874 AD	Dagbesteding	Wolfheze	Wmo

Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	zorgboederij tokhok	Het Tokhok	6823 MA	Dagbesteding	Arnhem	Wmo
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	juuls atelier	Juuls Atelier	6823 DL	Dagbesteding	Arnhem	Wmo
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Hoeve Klein Mariëndaal	Natuurbeleving Senioren 't Heidehuis	6816 RW	Dagbesteding	Arnhem	Wmo, Wlz
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Hoeve Klein Mariëndaal	Natuurbeleving Senioren locatie Klein Mariëndaal	6813 GE	Dagbesteding	Arnhem	Wmo, Wlz
Gemeente Arnhem	Ontmoeting en buitenactiviteiten	SWOA	De Thuyn	6843 NV	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	t Buurthuis	t Buurthuis	6911 AW	Dagbesteding	Pannerden	Wmo, Wlz
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Insula Dei	Velperhof	6824 HK	Dagbesteding	Arnhem	Wlz
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Verburgt-Molhuysen Staete	Verburgt-Molhuysen	6826 AB	Dagbesteding	Oosterbeek	Wlz
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Innoforte	Vreedenhoff	6824 LV	Dagbesteding	Arnhem	Wmo, Wlz
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	De Helling	Werkplaats De Helling	6814 ED	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Zorg en Welzijn Arnhem b.v.	Zorg en Welzijn Arnhem	6826 KM	Dagbesteding	Arnhem	Wmo, pgb, Wlz
Gemeente Arnhem	Niet nader gespecificeerd	Zorgtuing Arnhem	Zorgtuin	6836 AC	Dagbesteding	Arnhem	Wlz
Gemeente Arnhem	Ontmoeting	Thuiszorg Evital BV	Evital	6827 BW	Ontmoeten	Arnhem	WMO, Wlz
Gemeente Arnhem	Buitenactiviteiten (zijn allemaal 1 locatie)	SWOA	De Thuyn	6843 NV	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Buitenactiviteiten	SWOA	De Thuyn	6843 NV	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Ontmoeting en Bewegen	Elden met elkaar	Dorpshuis Elden	6842 BD	Ontmoeten	Elden	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Samen eten deze zijn allemaal op 1 locatie, is ontmoeting, terugbrengen naar 1	Elden met elkaar	Dorpshuis Elden	6842 BD	Ontmoeten	Elden	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Ontmoeting en Muziek	Elden met elkaar	Dorpshuis Elden	6842 BD	Ontmoeten	Elden	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Koffieochtend	Sociaal wijkteam	Kronenburg	6831 LE	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Leren omgaan met de computer	Senior web Arnhem	Medi@Trefpunt	6943 AN	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie

Gemeente Arnhem	Zangochtend	Quality Time/Stadscompagnie	SWOA Petersborg	6835 DX	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Diverse activiteiten	Innoforte	Vreedenhoff	6824 LV	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Samen eten	Niet nader gespecificeerd	Brasserie De Burcht	6824 KK	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Bingo terugbrengen naar 1 locatie, met activiteiten. Dat is hier uitgesplitst	Pleyade	Malburgsteete	6832 AT	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Kom in beweging	Pleyade	Malburgsteete	6832 AT	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Kom in beweging	Pleyade	Malburgsteete	6832 AT	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Beautyclub	Pleyade	Malburgsteete	6832 AT	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Yogaclub	Pleyade	Malburgsteete	6832 AT	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Biljarten	Pleyade	Malburgsteete	6832 AT	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Biljarten	Pleyade	Malburgsteete	6832 AT	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Actieve gym	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	(hetzelfde als hierboven, nu locatie waalstate)	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Spelletjes/ruimtekub	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Filmmiddag	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Zingen	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Bloemschikken	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Wandelgroep	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Wandelgroep	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie

Gemeente Arnhem	Muziekmiddag	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Bingo	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Tekenen en schilderen	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Ballenbak	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Biljarten	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Biljarten	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Passieve gym	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Nagelverzorging	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Actualiteiten/krant	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Tekenen en schilderen	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Muziekgroep	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Spellenmiddag	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Gespreksgroep	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Computerclub	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Handwerken	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Kaartspel	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Sjoelen	Pleyade	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Stoel Yoga (hetzelfde als hierboven. Locatie Eilandstate)	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie

Gemeente Arnhem	Knutselgroep	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Broodmaaltijd	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Manicure	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Manicure	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Spellemiddag	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Broodbuffet	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Dubbeltjes Bingo	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Schilderclub	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Dames Biljart	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Silverfit	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Woordspel	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Grote Bingo	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Soos	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Het Praethuis	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Kaarten	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Kleine prijsjes bingo	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Heren Biljart	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Country Dansen	Pleyade	Eilandstaete	6833 LR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie

Gemeente Arnhem	Creatief	Pleyade	Eimersstaete	6832 EW	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Wandelen	Pleyade	Eimersstaete	6832 EW	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Wandelen	Pleyade	Eimersstaete	6832 EW	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Thema ochtend (wisselen activiteit)	Pleyade	Eimersstaete	6832 EW	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Zingen	Pleyade	Eimersstaete	6832 EW	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Yoga	Pleyade	Eimersstaete	6832 EW	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Lichtkring	Pleyade	Eimersstaete	6832 EW	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Meerder activiteiten	Niet nader gespecificeerd	Wijkvereniging Het Duifje	6834 GA	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Handwerken (1 locatie Waalstate SWOA)	SWOA	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	SWOA-schilderclub	SWOA	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Ontmoetingsgroep Turkse vrouwen	SWOA	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Alzheimer café Arnhem	St. Alzheimer Arnhem	Waalstaete	6826 BR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Open Eettafel (1 ontmoetingslocatie)	SWOA	Gaanderij	6843 AN	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Handwerken	SWOA	Petersborg	6835 DX	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Klaverjassen Jokeren	SWOA	Petersborg	6835 DX	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Sjoelen	SWOA	Petersborg	6835 DX	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Inloopspreekuur Sociaal Wijkteam	SWOA	Petersborg	6835 DX	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Vrije inloop	SWOA	Petersborg	6835 DX	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie

Gemeente Arnhem	Biljartclub	SWOA	Petersborg	6835 DX	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Tekenen schilderen	SWOA	Petersborg	6835 DX	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Zangkoor	SWOA	Petersborg	6835 DX	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Diverse activiteiten	SWOA	MFC Klarendal	6822 ET	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Diverse activiteiten	SWOA	De Weldam	6825 HG	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Diverse activiteiten (1 locatie)	SWOA	Het Bruishuis	6832 CR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Bingo	SWOA	Het Bruishuis	6832 CR	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Coördinators buurtmaatjes aanwezig 1 locatie)	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis st. Maarten	6921 CM	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Schrijfclub	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis st. Maarten	6921 CM	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Eetgroep	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis st. Maarten	6921 CM	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Inloopochtend	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis st. Maarten	6921 CM	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Wijkmaaltijd	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis st. Maarten	6921 CM	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Wijkaterlier	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis st. Maarten	6921 CM	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Schrijfavond Amnesty International	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis st. Maarten	6921 CM	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Inloop-zangochtend	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis st. Maarten	6921 CM	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Nederlandse taalles (1 locatie)	De Nieuwe Hommel	De Nieuwe Hommel	6821 CE	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Nederlandse taalles	De Nieuwe Hommel	De Nieuwe Hommel	6821 CE	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Gouden Vrouwengroep (turks)	De Nieuwe Hommel	De Nieuwe Hommel	6821 CE	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie

Gemeente Arnhem	Eetcafe	De Nieuwe Hommel	De Nieuwe Hommel	6821 CE	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Pannenkoeken eten	De Nieuwe Hommel	De Nieuwe Hommel	6821 CE	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Open inloop	De Nieuwe Hommel	De Nieuwe Hommel	6821 CE	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Schaakinloop	De Nieuwe Hommel	De Nieuwe Hommel	6821 CE	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Actief Meedoen Vrouwengroep	De Nieuwe Hommel	De Nieuwe Hommel	6821 CE	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Soeplunch	De Nieuwe Hommel	De Nieuwe Hommel	6821 CE	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Knutselinloop	De Nieuwe Hommel	De Nieuwe Hommel	6821 CE	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Luwe Zondagmiddag	De Nieuwe Hommel	De Nieuwe Hommel	6821 CE	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Diverse activiteiten	Niet nader gespecificeerd	Huis van de wijk	6834 CZ	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Diverse activiteiten	Rijnstad	Buurtcentrum Hobbit	6832 HG	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Diverse activiteiten	Rozet	Dorpsbrink KKC	6811 EP	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Handwerkochtend	Rijnstad	MFC Presikhaven	6826 HA	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Inloopmiddag(1 locatie)	De Oosthof	Buurtcentrum De Oosthof	6825 JA	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Sportles aan dames 65+	De Oosthof	Buurtcentrum De Oosthof	6825 JA	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Spreekuur Rechtswinkel Arnhem	Rijnstad	MFC Presikhaven	6826 HA	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Internationale Dansen voor 50+	De Oosthof	Buurtcentrum De Oosthof	6825 JA	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Computerinloop	De Overkant	Buurtcentrum de Overkant	6826 TJ	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Sportactiviteit PILATES	De Overkant	Buurtcentrum de Overkant	6826 TJ	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie

Gemeente Arnhem	Mantelzorgcafé	MVT Arnhem	MVT Arnhem	6835 DX	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Dag van de Mantelzorg	MVT Arnhem	MVT Arnhem	6835 DX	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Koffieochtend	De Overkant	Buurtcentrum de Overkant	6826 TJ	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Arnhem	Koffieochtend	Samenwerking tussen Jeugdcentrum Vogelwijk en SWOA	Klarendal/Jeugdcentrum Vogelwijk	6822 LB	Ontmoeten	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Dagbehandeling	De Waalboog	Verpleeghuis Joachim en Anna	6523 PA	Dagbesteding	Nijmegen	Wmo, Wlz
Gemeente Lingewaard	Dagbehandeling hoger opgeleiden	OBG Nijmegen	Oud Burger Gasthuis	6524 PJ	Dagbesteding	Nijmegen	Wmo, Wlz
Gemeente Lingewaard	Dagbehandeling Jong dementerenden	De Waalboog	De Boog	6523 PA	Dagbesteding	Nijmegen	Wmo, Wlz
Gemeente Lingewaard	Dagbehandeling de Hofstede	Niet nader gespecificeerd	dagbesteding hofstede	6686 MH	Dagbesteding	Doornenburg	Wmo, Wlz
Gemeente Lingewaard	Naar Huus Toe dagverzorging	naar huus toe	Naar huus toe Herveld	6674 MP	Dagbesteding	Herveld	Wmo, Wlz
Gemeente Lingewaard	Rijnwaal dagverzorging (dit zijn dus 6 verschillende locaties voor dagbesteding) goed om daar aandacht aan te besteden.	Rijnwaal	Dependance Kulturhus Angeren	6687 BB	Dagbesteding	Angeren	Wmo, Wlz
Gemeente Lingewaard	Rijnwaal dagverzorging	Rijnwaal	St. Jozef Lent	6663 CP	Dagbesteding	Lent	Wmo, Wlz
Gemeente Lingewaard	Rijnwaal dagverzorging	Rijnwaal	Liduina Bemmelen	6681 WP	Dagbesteding	Bemmel	Wmo, Wlz
Gemeente Lingewaard	Rijnwaal dagverzorging	Rijnwaal	Sancta maria Huissen	6851 CC	Dagbesteding	Huissen	Wmo, Wlz
Gemeente Lingewaard	Rijnwaal dagverzorging	Rijnwaal	St. Jozelf Gendt	6691 CX	Dagbesteding	Gendt	Wmo, Wlz
Gemeente Lingewaard	Zinzia Zorggroep locatie De Lingehof	Zinzia	Dagentrum De Appelbloesem de Lingehof	6681 WP	Dagbesteding/ dagbehandeling	Bemmel	GSGZ, Wlz
Gemeente Lingewaard	Alzheimercafe Lingewaard	Projectgroep Dementie Stichting de Zandse Kerk	(Stichting) Zandse Kerk	6851 GL	Ontmoeten	Huissen	Geen indicatie

Gemeente Lingewaard	Ontmoetingsmoment voor mensen met geheugenproblemen	SWL, Steunpunt Mantelzorg	Minkhof	6681 BX	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Ontmoetingsmoment voor mensen met geheugenproblemen	SWL, Steunpunt Mantelzorg	t Convent	6851BW	Ontmoeten	Huissen	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Open eetcafé Huissen	SWL, Participatiepunt Huissen	RKHVV Huissen	6852 NS	Ontmoeten	Huissen	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Brei en haak café	SWL, Participatiepunt Huissen	Participatiepunt Huissen	6851 BM	Ontmoeten	Huissen	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Vragenuurtje inwoners Zilverkamp (1 locatie)	SWL, Participatiepunt Huissen Zilverkamp	IKC 't Holthuis	6852 EG	Ontmoeten	Huissen	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Wandelochtend	SWL, Participatiepunt Huissen Zilverkamp	Sociaal cultureel centrum de Brink	6852 DW	Ontmoeten	Huissen	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Wandel half uurtje	SWL, Participatiepunt Huissen	Zandse Kerk	6851 GL	Ontmoeten	Huissen	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Koffie uurtje	Zandse Kerk	Zandse Kerk	6851 GL	Ontmoeten	Huissen	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Samen eten (1 locatie)	Rijnwaal	Sancta Maria	6851CC	Ontmoeten	Huissen	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Koffie drinken	Rijnwaal	Sancta Maria	6851CC	Ontmoeten	Huissen	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Mantelzorgcafé	SWL, Steunpunt Mantelzorg	Dominicanenklooster	6851 AH	Ontmoeten	Huissen	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Wandelactiviteit (1 locatie)	SWL, Participatiepunt Gendt	RijnWaal Zorggroep, locatie St. Jozef	6691 CX	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Samen zingen	SWL, Participatiepunt Gendt	RijnWaal Zorggroep, locatie St. Jozef	6691 CX	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Inloop moment.	SWL, Participatiepunt Gendt	Leemhof	6691 AV	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Creatieve ochtend	SWL, Participatiepunt Gendt	Hof van Breunissen	6691 CX	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Open eetcafé Gendt	SWL, Participatiepunt Gendt	Providentia Gendt	6691 AV	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Repaircafé	SWL, Participatiepunt Gendt	Participatiepunt Gendt	6691 CX	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie

Gemeente Lingewaard	Ceatieve ochtend	SWL, Participatiepunt Gendt	Hof van Breunissen	6691 CX	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Samen zingen	SWL, Participatiepunt Gendt	Hof van Breunissen	6691 CX	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Koffieplus Effe d'r uut (1 locatie)	SWL, Participatiepunt Gendt	Hof van Breunissen	6691 CX	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Biljarten	SWOG	SWOG	6691 XS	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Gymnastiek	SWOG	SKC De Leemhof	6691 AV	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Soosmiddag	SWOG	Hof van Breunissen	6691 CX	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Jeu de boules	SWOG	Nabij sporthal Walburgen	6691 CM	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Sport en spel	SWOG	Sporthal Walburgen	6691 CM	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Computercursus	SWOG	SKC De Leemhof	6691 AV	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Koersbal	SWOG	SKC De Leemhof	6691 AV	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Koersbal	SWOG	Hof van Breunissen	6691 CX	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Kunstbeschouwing	SWOG	SKC De Leemhof	6691 AV	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Tekenen en schilderen	SWOG	Hof van Breunissen	6691 CX	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Nordic Walking	SWOG	Sporthal Walburgen	6691 CM	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Wereld dansen	SWOG	SKC De Leemhof	6691 AV	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Tai Chi Tao	SWOG	SKC De Leemhof	6691 AV	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Seniorenkoor Zanglust	SWOG	Hof van Breunissen	6691 CX	Ontmoeten	Gendt	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Cursus Zorg om Dementie	SWL, Steunpunt Mantelzorg	De Lingehof	6681 WP	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie

Gemeente Lingewaard	Dementiemarkt	SWL, Steunpunt Mantelzorg	De Linge Hof	6681 WP	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Open eetcafé Bemmel	SWL, Participatiepunt Bemmel	SWL	6681 AR	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Wandeluurtje	SWL	De Kinkel	6681 AK	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Brei en haakcafe	SWL	Participatiepunt Bemmel	6681 AR	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Koffieurtje	SWL	Participatiepunt Bemmel	6681 AR	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Brei en haakcafe	SWL	Makers en Merken	6681 AG	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Wandeluurtje Bemmel	SWL	Huisartsenpraktijk de Teselaar	6681 BG	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Wandeluurtje	SWL	De Kinkel	6681 AK	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Activiteiten voor diverse voor ouderen	Niet nader gespecificeerd	KBO Bemmel-Doornenburg	6681 EA	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Samen eten	Rijnwaal	Liduina	6681WP	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Koffie drinken	Rijnwaal	Liduina	6681WP	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Wandelgroep (1 locatie)	SWL, Participatiepunt Doornenburg	Ontmoetingscentrum Doornenburg	6686 BS	Ontmoeten	Doornenburg	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Koffieochtend Efkes en Bekske	SWL, Participatiepunt Doornenburg	Ontmoetingscentrum Doornenburg	6686 BS	Ontmoeten	Doornenburg	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Open eetcafé	SWL, Participatiepunt Doornenburg	Ontmoetingscentrum Doornenburg	6686 BS	Ontmoeten	Doornenburg	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Open eetcafé Haalderen	SWL, Participatiepunt Haalderen	Dorpshuis De Tichel	6685 BC	Ontmoeten	Haalderen	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Koffie ochtend plus	SWL, Participatiepunt Angeren	Dorpshuis Angeren	6687 BP	Ontmoeten	Angeren	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Minkhof (ontmoetingsplaats voor senioren)	Minkhof	Minkhof	6681 BS	Ontmoeten	Bemmel	Geen indicatie
Gemeente Lingewaard	Creatief trefpunt 't Blauwe Hukske	Stichting Leefbaar Doornenburg	t Blauwe Hukske	6686 AE	Ontmoeten	Doornenburg	Geen indicatie

Gemeente Overbetuwe	Niet nader gespecificeerd	De Kombij	De Kombij Elst	6662 AT	Dagbesteding	Elst	Wmo, Wlz
Gemeente Overbetuwe	Niet nader gespecificeerd	De Kombij	De Kombij Zetten	6671 CA	Dagbesteding	Zetten	Wmo, Wlz
Gemeente Overbetuwe	Niet nader gespecificeerd	STG Samen Zorgen	Liefkenshoek	6666 BR	Dagbesteding	Heteren	Wlz, Wmo
Gemeente Overbetuwe	Niet nader gespecificeerd	Naar Huus toe	Boerderij de Eshof	6674 MP	Dagbesteding	Herveld	Wmo, Wlz
Gemeente Overbetuwe	Niet nader gespecificeerd	Attent Zorg en Behandeling	Tertzio (De Elster Toren)	6661 CP	Dagbesteding	Elst	Wlz, Zvw (GZSP)
Gemeente Overbetuwe	Niet nader gespecificeerd	De Waterhoeve	Zorgboerderij de Waterhoeve	6678 PD	Dagbesteding	Oosterhout	Wmo, Wlz
Gemeente Overbetuwe	Niet nader gespecificeerd	Zinzia Zorggroep	Zinzia Zorggroep locatie De Lingehof	6681 WP	Dagbesteding	Bemmel	Wlz
Gemeente Overbetuwe	Meer bewegen voor ouderen	Niet nader gespecificeerd	Forte Welzijn	6661 EA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Senioren muziekgezelschap	Niet nader gespecificeerd	KultuurKlub	6661 EG	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Bewegen op muziek	Niet nader gespecificeerd	Helster	6661 AW	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Bewegen op muziek	Niet nader gespecificeerd	Helster	6661 AW	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Fotohobbyclub voor beginners	Niet nader gespecificeerd	Forte Welzijn	6661 EA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Spelletjesmiddag	Niet nader gespecificeerd	De Ruimte	6661 DA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Seniorenkoort 'n Toontje Lager	Niet nader gespecificeerd	Tertzio	6661 CN	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Niet nader gespecificeerd	Niet nader gespecificeerd	Museum / Romeinse tempel	6661 DJ	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Yoga voor 50-plussers	Niet nader gespecificeerd	Forte Welzijn	6661 EA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Yoga voor 50-plussers	Niet nader gespecificeerd	Forte Welzijn	6661 EA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Yoga voor 50-plussers	Niet nader gespecificeerd	Forte Welzijn	6661 EA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie

Gemeente Overbetuwe	Stoelyoga met hersentraining	Niet nader gespecificeerd	Forte Welzijn	6661 EA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Dagbesteding / creatief	Niet nader gespecificeerd	Opstap Overbetuwe	6661 EA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Dynamic Tennis	Niet nader gespecificeerd	Helster	6661 AW	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Eetcafe	Niet nader gespecificeerd	Opstap Overbetuwe	6661 EA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Senioren creatief	Niet nader gespecificeerd	Forte Welzijn	6661 EA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Creatuur, samen creatief bezig zijn	Niet nader gespecificeerd	De Ruimte	6661 DA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Films die je raken	Niet nader gespecificeerd	De Ruimte	6661 DA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Eetcafe	Niet nader gespecificeerd	Triade	6661 XL	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Lunch met gesprek	Niet nader gespecificeerd	De Ruimte	6661 DA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Eten en ontmoeten	Niet nader gespecificeerd	De Ruimte	6661 DA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Dynamic Tennis	Niet nader gespecificeerd	Helster	6661 AW	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Stamtafel actueel	Niet nader gespecificeerd	De Ruimte	6661 DA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Ruimtwandeling	Niet nader gespecificeerd	De Ruimte	6661 DA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Senioren Gym en Sport	Niet nader gespecificeerd	Helster	6661 AW	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Wandelen, ochtend	Niet nader gespecificeerd	Tenniskantine de Helster	6661 AW	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Koffie ochtenden	Niet nader gespecificeerd	Tertzio,	6661 CN	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Verhalen vertellen	Niet nader gespecificeerd	Tertzio,	6661 CN	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Computer/tablet/smartphone cursus	Niet nader gespecificeerd	Forte Welzijn	6661 EA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie

Gemeente Overbetuwe	De Soeptafel	Niet nader gespecificeerd	Wisselende locaties in Elst		Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Mantelzorg cafe	Niet nader gespecificeerd	Forte Welzijn	6661 EA	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Alzheimercafe	Niet nader gespecificeerd	Triade	6661 XL	Ontmoeten	Elst	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Biljarten	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Roll-ball	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Meer bewegen voor ouderen	Niet nader gespecificeerd	Wisselende locaties in Herveld	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Workshop Kaarten maken (1 locatie)	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Geheugen training	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Rummikub en spelletjes	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Creatieve middag	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Bingo	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Sjoelen en kaart clubs	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Eet- en drinkcafé	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Handwerken	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Repetitie Hofe Hof koor	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Uitzending video team	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Geheugen training	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Bingo	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie

Gemeente Overbetuwe	Creatieve workshop	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	verrassingsmenu	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Weeksluiting	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Wandelen	Niet nader gespecificeerd	Get2gether	6674 DH	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Wisselend programma	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Bibliotheek service	Niet nader gespecificeerd	Hoge Hof	6665 DZ	Ontmoeten	Herveld	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Yoga voor 50-plussers	Niet nader gespecificeerd	Forte Welzijn	6666 CR	Ontmoeten	Heteren	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	50+ Club Createief (hobbyclub)	Niet nader gespecificeerd	Stichting samen zorgen	6666 BR	Ontmoeten	Heteren	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	diverse activiteiten	Niet nader gespecificeerd	Stichting samen zorgen	6666 BR	Ontmoeten	Heteren	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Herberg de Aandacht	Niet nader gespecificeerd	de Herberg	6666 AK	Ontmoeten	Heteren	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Wandelen groep	Niet nader gespecificeerd	De bongerd	6666 DD	Ontmoeten	Heteren	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	wandelen voor senioren	Niet nader gespecificeerd	cafe Zeldenrust	6665 CH	Ontmoeten	Driel	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	ontspannen en gezelschapspellen	Niet nader gespecificeerd	Cunerahof	6665 CS	Ontmoeten	Driel	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	koersbal	Niet nader gespecificeerd	Cunerahof	6665 CS	Ontmoeten	Driel	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Bingo	Niet nader gespecificeerd	Cunerahof	6665 CS	Ontmoeten	Driel	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	meer bewegen v ouderen	Niet nader gespecificeerd	Forte Welzijn	6665 AD	Ontmoeten	Driel	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	seniorensoos	Niet nader gespecificeerd	Forte Welzijn	6665 AD	Ontmoeten	Driel	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Seniorengym ASVO	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis de Schakel	6678 BT	Ontmoeten	Oosterhout	Geen indicatie

Gemeente Overbetuwe	Bridge	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis de Schakel	6678 BT	Ontmoeten	Oosterhout	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Wandelen voor senioren	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis de Schakel	6678 BT	Ontmoeten	Oosterhout	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Wandelen voor senioren	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis de Schakel	6678 BT	Ontmoeten	Oosterhout	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Senioren Soos	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis de Schakel	6678 BT	Ontmoeten	Oosterhout	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Koersbal	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis de Schakel	6678 BT	Ontmoeten	Oosterhout	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Wandelen voor senioren	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis de Schakel	6678 BT	Ontmoeten	Oosterhout	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Eetcafe	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis de Schakel	6678 BT	Ontmoeten	Oosterhout	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Meer bewegen voor ouderen / Stoelgymnastiek	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis de Schakel	6678 BT	Ontmoeten	Oosterhout	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Biljarten	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis de Schakel	6678 BH	Ontmoeten	Oosterhout	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Eten wat de pot schaft	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis Randwijks Hof	6668 AS	Ontmoeten	Randwijk	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Repair Cafe	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis Randwijks Hof	6668 AS	Ontmoeten	Randwijk	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Klaverjassen en Poken	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis Randwijks Hof	6668 AS	Ontmoeten	Randwijk	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Pubquiz	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis Randwijks Hof	6668 AS	Ontmoeten	Randwijk	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Seniorensoos Slijk Ewijk (rummikub, sjoelen, biljarten)	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis Beatrix	6677 PG	Ontmoeten	Slijk Ewijk	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	meer bewegen v ouderen	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis Beatrix	6677 PG	Ontmoeten	Slijk Ewijk	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	wandelen voor senioren	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis Beatrix	6677 PG	Ontmoeten	Slijk Ewijk	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Eetcafe	Niet nader gespecificeerd	Kriekske	6675 AW	Ontmoeten	Valburg	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Breek de Week	Niet nader gespecificeerd	Kriekske	6675 AW	Ontmoeten	Valburg	Geen indicatie

Gemeente Overbetuwe	Spelletjesmiddag	Niet nader gespecificeerd	Kriekske	6675 AW	Ontmoeten	Valburg	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Wisselende activiteiten	Niet nader gespecificeerd	Ontmoetingscentrum De Loohof	6671 AW	Ontmoeten	Zetten	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Meer bewegen voor ouderen	Niet nader gespecificeerd	Wanmolen	6671 BR	Ontmoeten	Zetten	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Meer bewegen voor ouderen	Niet nader gespecificeerd	Wanmolen	6671 BR	Ontmoeten	Zetten	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	koffieochtende in de Rank	Niet nader gespecificeerd	De Rank	6671 CB	Ontmoeten	Zetten	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Drie gangen diner	Niet nader gespecificeerd	Ontmoetingscentrum De Loohof	6671 AW	Ontmoeten	Zetten	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	wandelen in Hemmen	Niet nader gespecificeerd	vanaf tuinhuis bij kasteeltuin	6672 MD	Ontmoeten	Hemmen	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Diner in het dorpshuis	Niet nader gespecificeerd	Dorpshuis Hemmen	6672 LB	Ontmoeten	Hemmen	Geen indicatie
Gemeente Overbetuwe	Keramiek (allerlei producten maken van klei)	Driestroom	Industrieweg-Oost 27	6662 NE	Dagbesteding maar niet voor mensen met dementie	Elst	Wmo, Wlz
Gemeente Overbetuwe	Stempelen op stof	Driestroom	Industrieweg-Oost 27	6662 NE	Dagbesteding maar niet voor mensen met dementie	Elst	Wmo, Wlz
Gemeente Overbetuwe	Theater maken	Driestroom	Industrieweg-Oost 27	6662 NE	Dagbesteding maar niet voor mensen met dementie	Elst	Wmo, Wlz
Gemeente Overbetuwe	Speelgoed nakijken/schoonmaken/inpakken	Driestroom	Industrieweg-Oost 27	6662 NE	Dagbesteding maar niet voor mensen met dementie	Elst	Wmo, Wlz
Gemeente Overbetuwe	Eenvoudige naaiwerkzaamheden	Driestroom	Industrieweg-Oost 27	6662 NE	Dagbesteding maar niet voor mensen met dementie	Elst	Wmo, Wlz
Gemeente Overbetuwe	Wassen (wassen, drogen, strijken, vouwen)	Driestroom	Industrieweg-Oost 27	6662 NE	Dagbesteding maar niet voor mensen met dementie	Elst	Wmo, Wlz
Gemeente Renkum	Niet nader gespecificeerd	Vilente	Dagbesteding Beekdal	6866 CM	Dagbesteding	Heelsum	Wmo, Wlz

Gemeente Renkum	Niet nader gespecificeerd	Vilente	Dagbesteding Molenberg	6862 EZ	Dagbesteding	Oosterbeek	Wmo, Wlz
Gemeente Renkum	Niet nader gespecificeerd	Vilente	Dagbesteding Pieter Pauw	6702 AA	Dagbesteding	Wageningen	Wmo, Wlz
Gemeente Renkum	Niet nader gespecificeerd	De Willemshoeve	Zorgboerderij Willemshoeve	6704 AR	Dagbesteding	Wageningen	Wmo, Wlz
Gemeente Renkum	Niet nader gespecificeerd	Het Schild	Het Schild	6874 AD	Dagbesteding	Wolfheze	Wmo
Gemeente Renkum	Niet nader gespecificeerd	Hoeve Klein Mariëndaal Zorgboerderij / Theeschenkerij	Hoeve Klein Mariëndaal	6813 GE	Dagbesteding	Arnhem	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Niet nader gespecificeerd	Verburgt-Molhuysen Staete	Societeit Doarps Eijn	6862 AB	Dagbesteding	Oosterbeek	Wmo, Wlz
Gemeente Renkum	Niet nader gespecificeerd	Zinzia Zorggroep Oranje Nassau's Oord	Dagcentrum Het Reeënbosch Oranje Nassau's Oord	6704 AV	Dagbesteding	Wageningen	Wlz, Zvw
Gemeente Renkum	Niet nader gespecificeerd	Odensehuis	Odensehuis Doorwerth	6865 WC	Dagbesteding/ontmoeten	Doorwerth	Wmo, Geen indicatie, of eigen middelen
Gemeente Renkum	Alzheimer café Regio Renkum	Alzheimer café	Ontmoetingskerk	6865 WC	Ontmoeten	Doorwerth	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Rondleiding Airborne museum	Nieuwe zondagen	Airbone Museum (Villa Hartenstein)	6862 AZ	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Koffie/thee & lezing of workshop	Nieuwe zondagen	Airbone Museum (Villa Hartenstein)	6862 AZ	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Inloophuis/kerkcafé	Protestantse Gemeente Oosterbeek-Wolfheze	Protestantse kerk Oosterbeek	6862 WP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Breicafé Oosterbeek	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Coach Café	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie

Gemeente Renkum	Café St. Jacques	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Creatief Café	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Computer Vraagbaak	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Filosofisch Café	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Kunstkoepel	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Muziek in de Kreek (Jamsessies)	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Repair Café	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek/ Felixoord	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Ruil Café	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Schrijfatelier	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Struinmarkt	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Computercursus	Niet nader gespecificeerd	Cultuur- & Ontmoetingscentrum Kreek	6862 DP	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Jeu de Boules	Niet nader gespecificeerd	Felixoord	6861 CH	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Luisteren naar Klassieke Muziek	Niet nader gespecificeerd	Felixoord	6861 CH	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie

Gemeente Renkum	Bewegen op Muziek	Niet nader gespecificeerd	Felixoord	6861 CH	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Leesclub	Niet nader gespecificeerd	Felixoord	6861 CH	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Yoga	Niet nader gespecificeerd	Felixoord	6861 CH	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Zingen bij de piano	Niet nader gespecificeerd	Felixoord	6861 CH	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Schilderen	Niet nader gespecificeerd	Felixoord	6861 CH	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Open Tafel	Niet nader gespecificeerd	Poort van Doorwerth	6865 GB	Ontmoeten	Doorwerth	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Bingo	Niet nader gespecificeerd	Poort van Doorwerth	6865 GB	Ontmoeten	Doorwerth	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Bingo	Niet nader gespecificeerd	Poort van Doorwerth	6865 GB	Ontmoeten	Doorwerth	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Conversatieles	Niet nader gespecificeerd	Poort van Doorwerth	6865 GB	Ontmoeten	Doorwerth	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Anders Tafelen	Niet nader gespecificeerd	Poort van Doorwerth	6865 GB	Ontmoeten	Doorwerth	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Klaverjassen	Niet nader gespecificeerd	Poort van Doorwerth	6865 GB	Ontmoeten	Doorwerth	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Puzzelmiddag	Niet nader gespecificeerd	Poort van Doorwerth	6865 GB	Ontmoeten	Doorwerth	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Creaochtend	Huis van Renkum & woonzorgnet Renkum	Huis van Renkum	6871 ZA	Ontmoeten	Renkum	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Senioren Gym	Huis van Renkum	Huis van Renkum	6871 ZA	Ontmoeten	Renkum	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Ontmoeting	Huis van Renkum	Huis van Renkum	6871 ZA	Ontmoeten	Renkum	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Ontmoeting en lunchdiner	Huis van Renkum	Huis van Renkum	6871 ZA	Ontmoeten	Renkum	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Wandelcafé	Huis van Renkum	Huis van Renkum	6871 ZA	Ontmoeten	Renkum	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Senioren Bingo	Huis van Renkum	Huis van Renkum	6871 ZA	Ontmoeten	Renkum	Geen indicatie

Gemeente Renkum	PC Taalklas	Huis van Renkum	Huis van Renkum	6871 ZA	Ontmoeten	Renkum	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Taalcafé	Huis van Renkum	Huis van Renkum	6871 ZA	Ontmoeten	Renkum	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Conversatiegroep Vrouwen	Huis van Renkum	Huis van Renkum	6871 ZA	Ontmoeten	Renkum	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Naaicafé	Huis van Renkum	Huis van Renkum	6871 ZA	Ontmoeten	Renkum	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Bingo	Huis van Renkum	Huis van Renkum	6871 ZA	Ontmoeten	Renkum	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Repaircafé	Huis van Renkum	Huis van Renkum	6871 ZA	Ontmoeten	Renkum	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Mee eettafel	Niet nader gespecificeerd	Odensehuis Wageningen	6703 CT	Ontmoeten	Wageningen	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Buurt-wandelgroep	Niet nader gespecificeerd	Odensehuis Wageningen	6703 CT	Ontmoeten	Wageningen	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Borrel Bijeenkomst	Contactvereniging 60 plus	De Oude Herbergh	6862 AK	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Wandelen	Contactvereniging 60 plus	Parkeerplaats Hartenstein	6862 AZ	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Wandelen in een wat lager tempo	Contactvereniging 60 plus	Parkeerplaats Hartenstein	6862 AZ	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Samen Dineren	Niet nader gespecificeerd	Verburgt-Molhuysen	6862 AB	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Diverse activiteiten	Niet nader gespecificeerd	Het Schild	6874 AD	Ontmoeten	Wolfheze	Geen indicatie
Gemeente Renkum	Samen Eten	Stichting Vidente	De Sonnenberg	6861 AM	Ontmoeten	Oosterbeek	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Dagbesteding De Oude Plataan	Attent Zorg en Behandeling	De Oute Plataan	6953 CG	Dagbesteding	Dieren	Wlz, GZSP
Gemeente Rheden/Rozendaal	Dagbesteding Intermezzo	Attent Zorg en Behandeling	Intermezzo	6952 AA	Dagbesteding	Dieren	Wlz
Gemeente Rheden/Rozendaal	Niet nader gespecificeerd	Innoforte	De Serre	6882 LR	Dagbesteding	Velp	Wmo, Wlz
Gemeente Rheden/Rozendaal	Niet nader gespecificeerd	innoforte	Het Paviljoen	6881 CD	Dagbesteding	Velp	Wmo

Gemeente Rheden/Rozendaal	Niet nader gespecificeerd	nusantara	Rumah Saya	7339 HJ	Dagbesteding	Ugchelen	Wmo
Gemeente Rheden/Rozendaal	Niet nader gespecificeerd	innoforte	t Prieel	6882 DX	Dagbesteding	Velp	Wmo
Gemeente Rheden/Rozendaal	Niet nader gespecificeerd	De Buitenplaats Zigtrijk	Zigtrijk	6971 JS	Dagbesteding	Brummen	Wmo
Gemeente Rheden/Rozendaal	Lunch	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Bewegen maar	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Creatief kleuren	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Dance fit	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Filmclub	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Handwerken	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Internetcafe	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Ki Training	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Meditatie	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Realistisch kleuren	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Recreatief zingen	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Schaken	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Zangkoor Soeria Canta	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Spelletjesmiddag	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Tai Chi	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie

Gemeente Rheden/Rozendaal	Toneelgroep	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Voorlezen	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Vrijdagmiddagborrel	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Yoga	Ons Raadhuis	Ons Raadhuis	6881 SK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Samen eten	Innoforte	de Biesdel	6881 CD	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Samen eten	Innoforte	Lorenzthuis Huis van de Buurt	6882 LR	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Samen eten	Innoforte	Oosterwolde	6883 JK	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
		Innoforte	Biljoenbad/Astrum College	6883 CN	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Velp middagkoor	Niet nader gespecificeerd	Npb gebouw	6881 RZ	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	60+ koor	Nieuw Schoonoord	Aula Nieuw Schoonoord	6881 TV	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Yoga	Paperclip Velp	Paperclip	6883 EJ	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Bloemschikken	Paperclip	Paperclip	6883 EJ	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Diverse activiteiten	Paperclip	Paperclip	6883 EJ	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Voluit leven cursus	Indigo	Innoforte Lorentzhuis	6882 LR	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Ontmoeting voor senioren	De Elleboog	De Elleboog	6881 TV	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Zuidvreugde creatiefclub	Buurthuis de Poort	Buurthuis de Poort	6882 DA	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Mantelzorgcafe	MVT Rheden	't Prieel	6991 DW	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Diverse activiteiten	Trefpunt De Elleboog	Trefpunt De Elleboog	6881 TV	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie

Gemeente Rheden/Rozendaal	Inloop	Ontmoetingsplek, Serre van Rozendaal	Serre van Rozendaal	6891 CM	Ontmoeten	Rozendaal	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Mannenkoor	Dorpshuis Willem de Zwijger	Dorpshuis Willem de Zwijger	6991 EW	Ontmoeten	Rheden	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Diverse activiteiten	Dorpshuis Willem de Zwijger	Dorpshuis Willem de Zwijger	6991 EW	Ontmoeten	Rheden	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Mantelzorgcafe	MVT Rheden	Bezoekerscentrum Veluwezoom	6991 JE	Ontmoeten	Rheden	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Leren slapen cursus	Indigo	Dorpshuis Rheden	6991 EW	Ontmoeten	Rheden	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Minder stres cursus	Indigo	Multifunctioneel centrum De Oase	6951 CP	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Diverse activiteiten	Multifunctioneel centrum De Oase	Multifunctioneel centrum De Oase	6951 CP	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Mantelzorgcafe	Attent	Intermezzo	6952AA	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Bewegingsactiviteiten	Theothorne	Theothorne	6951 CN	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Yogalessen	Niet nader gespecificeerd	Yogacentrum Dieren	6953 BM	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Alzheimer café	Intermezzo	Intermezzo	6952 AA	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
		Includio Rheden	Senioren Huiskamer	6952 HB	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Diverse activiteiten	Niet nader gespecificeerd	De Oase	6951 CP	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Samen eten	Smulhoek de Oase	Smulhoek de Oase	6951 CP	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Diverse activiteiten	Duynhuis	Duynhuis	6951 DS	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Diverse activiteiten	Ontmoetingskerk	Ontmoetingskerk	6952 GJ	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Samen eten	Ontmoetingskerk	Ontmoetingskerk	6952 GJ	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Seniorensoos de Stoof	't Sprengenhuis	't Sprengenhuis	6957 AB	Ontmoeten	Laag-Soeren	Geen indicatie

Gemeente Rheden/Rozendaal	Koffieklets	't Sprengenhuis	't Sprengenhuis	6957 AB	Ontmoeten	Laag-Soeren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Samen eten	't Sprengenhuis	't Sprengenhuis	6957 AB	Ontmoeten	Laag-Soeren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Inloop	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis Dieren	6951 DS	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	werkplaats	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis Dieren	6951 DS	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	wandelclub	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis Dieren	6951 DS	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	soos met bloemschikken	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis Dieren	6951 DS	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	naaiatelier	Niet nader gespecificeerd	Inloophuis Dieren	6951 DS	Ontmoeten	Dieren	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Gym en bridge	Niet nader gespecificeerd	Stichting de Elleboog	6881 TV	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Gym en bingo 1x per 14 dagen en bijeenkomst PCOB 1x per maand en yoga	Niet nader gespecificeerd	Stichting de Elleboog	6881 TV	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Handwerken en bridge	Niet nader gespecificeerd	Stichting de Elleboog	6881 TV	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Gym en Pilatus body control	Niet nader gespecificeerd	Stichting de Elleboog	6881 TV	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie
Gemeente Rheden/Rozendaal	Koersval schaken en Harmonia spiritalisten bijeenkomst	Niet nader gespecificeerd	Stichting de Elleboog	6881 TV	Ontmoeten	Velp	Geen indicatie

Over Ecorys

Ecorys is een toonaangevend internationaal onderzoeks- en adviesbureau dat zich richt op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen. Door middel van uitmuntend, op onderzoek gebaseerd advies, helpen wij publieke en private klanten bij het maken en uitvoeren van gefundeerde beslissingen die leiden tot een betere samenleving. Wij helpen opdrachtgevers met grondige analyses, inspirerende ideeën en praktische oplossingen voor complexe markt-, beleids- en managementvraagstukken.

Onze bedrijfsgeschiedenis begon in 1929, toen een aantal Nederlandse zakenlieden van wat nu beter bekend is als de Erasmus Universiteit, het Nederlands Economisch Instituut (NEI) oprichtten. Het doel van dit gerenommeerde instituut was om een brug te slaan tussen het bedrijfsleven en de wereld van economisch onderzoek. Het NEI is in 2000 uitgegroeid tot Ecorys.

Door de jaren heen heeft Ecorys zich verspreid over de wereld met kantoren in Europa, Afrika, het Midden-Oosten en Azië. Wij werven personeel met verschillende culturele achtergronden en expertises, omdat wij ervan overtuigd zijn dat mensen met uiteenlopende eigenschappen een meerwaarde kunnen bieden voor ons bedrijf en onze klanten.

Ecorys excelleert in zeven werkgebieden:

- Economic growth;
- Social policy;
- Natural resources;
- Regions & Cities;
- Transport & Infrastructure;
- Public sector reform;
- Security & Justice.

Ecorys biedt een duidelijk aanbod aan producten en diensten:

- voorbereiding en formulering van beleid;
- programmamanagement;
- communicatie;
- capaciteitsopbouw (overheden);
- monitoring en evaluatie.

Wij hechten waarde aan onze onafhankelijkheid, onze integriteit en onze partners. Ecorys geeft om het milieu en heeft een actief maatschappelijk verantwoord ondernemingsbeleid, gericht op meerwaarde voor de samenleving en de markt. Ecorys is in het bezit van een ISO14001-certificaat dat wordt ondersteund door al onze medewerkers.

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com
K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl

Sound analysis, inspiring ideas